1622

Msc. Dresd.
d 13

SLUB
Wir führen Wissen.

d. 13.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

IV

Mart. ~~Meisteri~~ Mylii (†1611

ANNALES GORLICENSES.

1131 – 1623.

Cicero in Oratore ad Brutum.

Neſcire quid antequam natus ſis acciderit, eſt ſemper eſſe puerum.

Et pius eſt, patriæ facta referre, labor.

Gottfridus Richterus Gorl.
A.o 1622. d. xi. Julij.

Msc. Dresdense
d 13.

30600.

A

Ambitus murorum cingentium urbem Gorlicensem est ulnarum 3680.

1. Vnser lieben Frawen Kirche.
2. Frawen Thurm.
3. S. Annen Kirche.
4. Reichenbacher Thurm.
5. Saltzkammer.
6. Kloster.
7. Müntzthurm.
8. Rathshauß.
9. Rathsthurm.
10. Neißthurm.
11. S. Nicolai Thurm.
12. Creutz Kirche.
13. S. Nicolai Kirche.
14. Alte Schule.

DE ETYMO GOR-LICIJ.

Quid significet vox Heneta yZhorelick, vel ut nostrates annales habent, Zhorlitz, scire nondum potui. Neutiquam tamen dubium mihi est, ex illa ipsa vetusta loci huius appellatione, deflexum postea recens Gorlicij nomen, immutato nonnihil διὰ τὸ εὔφωνον sono. Nihilominus non improbo coniecturam V. Cl. Petri Vincentij Vratislaviensis, qui Gorlicium Lusatiae seu Elysiorum montem atque arcem significare asseruit. Gora enim lingua Heneta mons dicitur, unde diminutivum est Gorca monticulus. Elysij autem apud Tacitum Lusatij sunt aut Silesij. Sed subijciam hac de re eruditam disputationem doctissimi viri Laurentij Ludovici Leobergensis ex oratione, quam is primam habuit, cum munus docendi in Gymnasio Gorlicensi ipsi commendaretur. Hoc vero loco, inquit, ideo delector: quod memoria maiorum semper eum celebrem nobis clarumque reliquerit, atque civitatis nomen nos tum de maiorum virtute, rebusque praeclare gestis, tum de officio nostro admonere videatur. Siquidem tacere nequeo quae cogitanti ea de re in mentem venerunt. Sed non nisi sub hac proferam conditione, si prius impetraro, ut ab ijs, qui historiarum cognitione instructi sunt, ut si quid minus commode dixerim, cupiditati meae erga patriam veniam hanc concedant. Nam appellatio teutonica montis vicini, quae Corona dicitur regionis, ostendit locum hunc fuisse iam olim celebrem, atque prae caeteris cultum magis & habitatum seu munitum! Postea Heneti a Vistula

Landes Kron.

& Carpatho in viciniam hanc infuſi eandem exprimere
appellationem voluiſſe videntur nomine Gorlicij. Montem
enim illi ſua lingua Gora ſeu ut ij Hora vocant, de qua
הַר voce nos admonet dictio Hebraica הַר qua ſono & ſig-
nificatione plane congruit, & hoc proprium loci montoſi
in ſacris literis notum eſt. In multis autem locis vici-
nis Liſſa appellatio haeret, quod nomen eſſe Luſatiae plu-
rimis conſentaneum videtur, ut exiſtimem nomen Gorlicij
non congruere cum appellatione teutonica & dici quaſi
montem Luſatiae. Notum eſt enim quas in compoſitione
vocum peregrini vel eliſiones, vel ſymbolicas literarum
permutationes, aut ſyllabarum inflexiones faciant: ac
facile ex aſpiratione leniore gravior potuit formari,
cum alter mollior, alter durior delectet pronunciatione,
ut ex voce TeZigoni & ſimilibus facile licet conjectari.
Eadem de cauſa non diſplicuerit deducere appellationem
עיר a voce עיר, qua Hebraeis ſimpliciter ſonat ædem
excitatam, ſeu in altum eductum aedificijs, turribus, muni-
tionibus, ſive urbem eam ſtructuram. Sive arcem dicamus,
ut Gorlicium dictum videatur quaſi urbs ſeu arx Lu-
ſatiae. Nam litera ע a principio dictionis Hebraeis
etiam vim aſpirandi habuit: ſed aliam quam nos
ſcribendo exprimere poſſumus, ac veteribus ſaepe per
literam G expreſſa eſt: ut in vocabulis Gomer &
Gomorrha apparet, cum tamen haec litera plane alte-
עור rius ſit poteſtatis. Hac ratione & ad vocabulum עור
referri poſſet, quod lucem ſeu lumen ſignificat. Quod
ſi quis ſimplicem maluerit retinere Gorlicij ſonum:

eodem tamen res redibit. Nam & גר significat גר
advenam seu peregrinum, qui habitandi causa in locum ali-
quem peregre advenit. Unde communem Germanorum
appellationem dederunt. Idem ergo significabit Gorlicium quod
advenae seu peregrini incola Zuhalia. Sed quia & Graeci
ὅρος retinuerunt aspirationem: locus ipse primam ut dixi ratio-
nem appellationis probare videtur. Istae autem rerum con-
sentientes etymologias, quae ad fontes Hebraeae linguae con-
gruunt, omnes docti affirmant, qui multas fabulosas nar-
rationes ex linguae sacrae fontibus dijudicarunt. In He-
neta vero lingua manifeste plures voces Hebraeis cogna-
tas esse mirum non est: cum historia testetur Henetos loca
orientalibus proxima olim tenuisse. Amemus ergo hanc
appellationis rationem, & statuamus hunc ipsum locum seu
aream, seu caput, seu limen regionis huius appellatum.
& de maiorum facinoribus egregijs nos commonefacere.
& quid nobis faciendum sit ostendere: nempe ut quam
illi virtute atque industria sua laudem & gloriam patriae
civitati huic invenerunt, eam nos studio atque labore
nostro auctam atque amplificatam posteris relinquamus.
Haec ille. Aiunt Melanchthonem putasse Gorlicij voca-
bulum Heneta lingua ~~[illegible]~~ ἐξαίχια incendij significare
eine Brandstadt. Brandeburgum quidem a Polonis Sgorc,
locum vocari Cromerus annotavit (Bohemice Zhorzile
combusta Slavice Sgorzelets.)

Encomia Vrbis Gorlicensis.

Inter sex urbes confoederatas Lusatiae Superioris celeberrimum est Gorlicum, & primi nominis et Sitthaimeri testimonio atque urbes sibi foedere junctas

Vincit ut alituum Veneris regina volucres.

Item Meisterum nostrum: quippe et apud exteros usque in tantum percrebuerit etiam quam pro re maior fama, ut, qui patrum memoria in aula Pannonica Ludovici Regis fuerunt ex Hexapoli oriundi, narrare comperiamus, magnum ibi ad ipsos factum hominum concursum certatim rogantium super iis [illegible] de Regul. ... cum fidem superantia, tum passim iactari audivissent. Praecipue ut celebrata fuere, praeter opes urbis & magnificentiam, purgata latrociniis tota vicinia, disciplina civilis honesta & exercitio iustitiae ad rigorem usque severa, adeo ut, rer similes, nescio quas, morte ibi mulctati dicantur quidam, Et circumferuntur etiam num rythmi vernaculi,

Wer von Bautzen kompt ungefangen,
Von Görlitz ungehangen,
Von der Zittau ohne weib,
der mag sagen von glücklicher Zeit.

Gaudebant enim Gorlicenses privilegiis, quorum beneficio ipsis in omnibus omnium civium circa principum limitibus grassatores & hostes publicos, viarum infestores, fures & id genus homines facinorosos investigare, insequi & prehendere licuit: quod quidem nulla natalium conditionum respecti

non aestimandis impensis sistere, non etiam fortasse nunquam vel strictius aequo, vel praecipitantius, neque in tam patria clara est, ut manifesta urgeam, ut cum F. Fabri Sabotho loquar. Atque hinc est quod Stephanus Gerhardus Regiomontanus panegyrico domus Saxoniae Gorlicenses rigidos, ipsosque Zabulii fidissimos insectatores appellat. Nec domi nec in vicinia cives coercere cum praedonibus contenti, ex ultimis Moraviae, Bohemiaeque finibus, Marchia & ipsa Hercinia retractos ad supplicium rapuere. Ac ne quis Meisteri tanquam domestici testis fidem elevet atque hoc interpretet: οἴκοθεν ὁ μάρτυς audiat ab exteris etiam elegantissimis Poëtis pleno ore decantata patriae nostrae elogia. Sic igitur Aemilius ad Acontium & Pannonium.

Postera Gorlicium lux nos tradidit ad urbem
Legibus insignem iudiciisque bonum.
Non alibi cives tam stricto iure tenentur,
Non alibi sontes tanta pericla manent.
Saepe levem tenui meruit qui crimine poenam
Vel rotae vel rigido traditur ense neci.
Tanta viris gravitas tanta est reverentia iuris
Creditur hic tantum non licet esse malis.

Et Sceurvitius Epithalamio quod Erasmo Reinholdo Mathematico Witebergensi scripsit, cum is aestivo semestri Academiae Rector Martham Praetoris Gorlicensis Pauli Schneideri filiam natam uxorem duceret anno 1550:

Vidi (inquit) ad Silesios iacet inclyta fines,
Urbula Gorliciam nomine turba vocat.
Semper ubi legum viguit veneranda potestas,
Et rexit mores publica cura honor. &c.

Ἔξαρμα Vrbis Gorlicensis.

Longitudo Gorlicij est partium 32. scrupulorum 30. Latitudo partium 51. quibus in calculo quadrantem hoc est, 15 scrupul. addit Mathematicus noster Bartholomaeus Scultetus. Et hanc urbem dedecatione mei Camera subjicit Cardanus Schoe-nei observationes & annotata sequuntur.

De Nisso praterfluente.

Nissi caput est in montanis Bohemicis, prope Prosecitum pagum, supra Cratzium sex milliaribus germanicis Du. Grav, iij Meile oppidum, unde Zittaviam, Hirschfeldium & Ostritium praeterrectus, Vitigq; autem Gorlicium, Rotenburgum, Bribusium, Muscovium & Forstum, ubi in ter sinditur alveos, alluit, ac tandem quinq; infra Gubenum milliares quadrantibus ad Sileciam Bomersdorfiorum pagum in Oderam exoneratur. Alius ab hoc est Nissus qui Nissae Episcopali urbi nomen fecit. Tametsi confundit hos Pirckhaymerus, cum Neissam ut ille appellat, amnem Odera subsipi annotat, duplici nimirum in errore versatur. Nam nec Silesiacus quidem ille Nissa rigat Vratislaviam, quae praeter Oderam & Olavam, quam Albiam vocant Aemilius & Antonius Carchesius, flumen nullum, quod ego quidem sciam, habet.

ANNALES GOR-
licenses.

1131. Erbauung der Stad Görlitz.

Anno 1131 Sobieslaus (filius Vratislai II primi Regis Bohemiae) in Lusatiam superiorem sedem Gorlicium, ut plerique alii volunt, condidit, ut nos, instauravit, in ruinis vetustissimae seu Villae seu munitionis Drenovice. Curaeus etiam in sua historia de Boleslao III. Crivousto seu distorto, bellatore felici, qui hac aetate in Polonia rerum potitus est, sub eodem hoc anno scribit Sobieslaum, qui Lusatiae magnam partem occupaverat, instaurasse & munivisse celebrem urbem Gorlicium, quae prius saepe fuerat vastata, sed & prius ante haec tempora Gorlicii fit mentio, bis quidem in Paralipomenis Cosmae. Primum sub anno 1126 his verbis. Eodem tempore quartam munitionem Bohemi reaedificaverunt, quam Slavice Primda, Zzo, velik, Tachon appellant. Et iterum. Anno 1131 dux Zobieslaus ad radicem istam villa nomine Tachov in finibus Mesco castrum aedificavit, quod ex nomine adiacentis villae appellavit. Aliud quoque aedificavit in partibus Milcensium iuxta flumen Nisa, appellavitque nomen Yzorelik quod antea Drenow vocabatur. Etsi autem fieri potest, ut qui fuit supplementi collector, ex duobus diversis chronicis haec excerpserit, in quorum altero pro anno 1131 librarii vitio seu errore 1126 scriptum fuerit, ut sint duae annotationes unius & eiusdem historiae, praesertim cum Tachoviae etiam utrobique fiat mentio: tamen, ut maxime id concedamus, ex prima illa annotatione evincitur tunc non primum

conditum sed reaedificatum esse Gorlicium. Sicut & Olomucen-
sis diserte inquit, Gorlicium igne exustum instaurasse Sobies-
laum. Quod si numerus annorum Christi non est corruptus,
collocatis inter se & diligenter consideratis his duobus locis, re-
periemus, ubi nunc est Gorlicium ad Nissum, olim munitionem
fuisse Drenoviam. Eam destructam quacunque ex causa
vel occasione (nam id non traditur) reaedificatam a Bohemis
Anno Christi 1126. appellatamque iam tunc fuisse Slavice, hoc
est, Bohemice (nam & in Cosmae historia Bohemi saepe
nomine generis dicuntur Slavi) Izgorelik. Sexennio post
hoc est, anno 1131. exustis forte, ut vult Olomucensis, re-
centibus his aedificiis, Sobieslaum tandem castrum ibi exci-
tasse, in quo primum nomen Zgorelick haeserit. Atque hic
annus 1131. tanquam conditi primum Gorlicii author, con-
stanter cum inscriptione quadam, quae in choro monasterii
Gorlicensis extat, tum in annalibus urbis passim legitur, estque
is sextus imperii Lotharii. Inscriptio sic habet: Anno
Domini 1131 civitas regia Gorlicz construitur. Annales
sic ferè. Anno Domini 1131 primum coeptum est Gorlicium
moenibus, turribus, fossis munire auxilio Sobieslai ducis.
Primum eius nomen Zschorlitz fuit. Ante urbem conditam
pagus eo in loco erat Drebenaw dictus, ad Nissum si-
tus cum tribus cauponis. Hactenus annales. Drebenaviae no-
men a Slavica voce Drebo, qua lignum appellatur, factum
apparet, sicut & Drebconia oppidi. Drenaw vero schindeplan.
Solus Crumiander Budissinensium secutus annales: conditi
Gorlicii annum ponit 1136. initio Zorzelitz dictum.
1234. Anno Domini 1234. conventus Gorlicensis fuit fundatus
Closter erbaud. per Ottonem pium Marchionem Brandeburgensem & Lu-

ſatienſem (quem Marchionatum dotis loco cum uxore, q̄ Primiſ-
lai Ottocari I. Regis Bohemiæ filia fuit, accepit) auxit oppi-
dum, & nobiles dicti Wirſſinge dederunt fratribus allodium
ſuum pro area. Ita habet inſcriptio chori in cœnobio.
Cureniander non uni Marchioni aſcribit, ſed Marchionibus
nimirum Ottoni pio & Johanni I. Electori Brandeburg-
genſi fratribus.

Anno Domini 1245. IX. Cal. VIIIbr. conſecrata eſt Eccleſia — 1245. Kirmeſs.
fratrum minorum in Gorlitz, per Dominum Conradum (ejus
nominis primum) Epiſcopum Miſnenſem in honorem Ma-
riæ ſemper Virginis (Cureniander S. Mariam maiorem
Romanam nominat) & S. Franciſci, qui reverendus Pater
præfatus, anniverſarium dedicationis Eccleſiæ eiuſdem, Domi-
nica proxima poſt feſtum aſſumptionis Mariæ ſingulis
annis renovari inſtituit. Hæc eadem inſcriptio habet.

Anno Domini 1255. Otto Pius & Strenuus Marchio — 1255. Erweiterung d. Stadt.
Brandeburgenſis & Luſatiæ Gorlicium ampliavit, multis
ædificiis auxit, & Cœnobium quod prius extra portam
ſitum erat, intra urbis mœnia incluſit.

Anno Domini 1264 Otto Marchio Brandeburgenſis Noſo- — 1264. Spital zum H. Geiste.
comio ad Spiritum S. contulit proprietatis titulo perpetuo
poſſidendos octo manſos ad urbem ſitos, quos Conradus
filius domini peregrini ab ipſo Principe in feudo tenuit. hæc
enim ſunt verba diplomatis, in quibus nihil mutare volui, — Manſus eine Hube ackers.
ut barbariem illius ſeculi agnoſcatis. Quid autem ſint manſi
explicent nobis Grammatici. Datæ ſunt literæ Gorlicii
in vigilia Palmarum notario Johanne N. Obſervandum
eſt quam ſit vetus fundatio hujus hoſpitalis, cum ejus tam
antiqua fiat mentio. Obſervandum quoque omnia tunc

1306. diplomata aliaq; instrumenta latina lingua fuisse conscripta.
Freyer Anno Domini 1306 Hermannus Marchio Brandeburgensis E-
Saltz Marckt. lector Lusatiam Superiorem tenuit & Gorlicensibus liberum
salis venalis forum dedit ac confirmavit.

1316. Anno 1316 tanta fuit frumenti penuria, ut homines Gor-
Theure Zeiten. licij tenuiores ex nespilis, nec non corticibus, sive (quod ve-
ro proprius est) ek Jwe Zegidowe tiliarum panes finxerunt.
Venijt autem modius olyrae sive reggae triginta grossis
Bohemicis; quod precium tunc apparet fuisse ingens. Chro-
nicon ducum Silesiae refert, continuasse famem 1316 duraturam
in Polonia & Silesia in tertium annum, adeo ut parentes
à proprijs filijs, reliqui à cadaveribus & immundis cibis
non abstinerent. Eundem annum Ditericus Engelhusius no-
tavit extrema dictione his versus.

Vt lateat nullum tempus famis, en CVCVLLVM.
Inscriptio Monasterij Budissinensis sic habet. Anno Domini
M.CCC.XVI. incepit tempus magnae caristiae per mundum.
Sterben. Famem, ut fit, pestilitas consecuta est magna per totum or-
bem terrarum, quae in hac vicinia multos pagos colonis
vacuos reddidit.

Weiß Wasser. Praecessit eodem anno Nissae inundatio: quae Gorlicij Spiritus S.
Nosocomium prorupit: pontem urbis & multos alios con-
vulsos abripuit: molendinis omnibus & aedificijs flumini pro-
pinquis multum nocuit. in plateam usque Nisseanam pertigit.
Luporum et exlit in rabiem actorum infelix ululatus
passim exauditus est.

1322. Anno 1322. Gorlicium fuit sub Henrico Duce Silesiae Dno
Görlitz, der Herzog Heinrichen. de Fürstenberg & Jauer ut apparet ex literis in curia. ex qui-
bus et hoc discitur dignitatem Judicis fuisse haereditariam.

Anno Domini 1329. Johannes Luxemburgij cum reliqua Lu- 1329. Gorlicium ad Bohemos redit.
satia superiore Gorlicium etiam regno Bohemiae iterum subjicit,
& cives in verba Johannis iurarunt. Gorlicio tunc potiebatur Fri-
dericus Marchio Misnensis, incertum quo titulo, cum hoc Johan-
nes suo tumultuario pacto facto feliciter, quicquid per oppig-
norationem alienatum à Lusatia superiore fuit, id totum re-
cuperavit.

Anno 1331. secunda feria Rogationum hoc est 6. Maij haec 1331. Gorlicium penitus conflagravit.
urbs penitus exusta est.

Anno 1334. die Hippolyti quae est Augusti 13. coniurati plu- 1334. Görlitz berannt.
res septuaginta ad urbem Gorlicensem hostiliter adoptarunt (be-
rannt alias belägert.) Quare omni populo magnus iniectus
est metus & moeror, adeo ut vulgo vota fierent, die Veneris
praeter panem & aquam nihil degustandi, sive periculo urbs
liberaretur. Emissi itaque pro defensione patriae cives tan-
tum 24. hostes ad Radisbarium in medio ducum monti-
um, ubi castra metati fuerant, fortiter aggrediuntur & fundunt,
captivosque vivos iuxta ac mortuos in urbem reducunt, &
postridie ad suum quemque quod meruerat supplicium rapi-
unt, DEO & S. Hippolyto, ut tum erat religio, gratias pro
victoria agentes. Porro qui nam hi fuerint hostes, ignoratum
fuit hactenus. Ego Eluuilem & socios fuisse conjicio.

Historia de Johanne Eluuil sic se habet. Johannis Regis Historia de Johanne Eluuil
tempore Gorlicensis Respub. privilegijs suis freta contra
sibi iurisdictionem superiorem acriter defendit. Cum autem
aliquando Janus Eluuil frater suus Gerlachsheimi, ubi tunc
residebat, sauciatum quendam inspirare iussisset, & postea
ex vulnere mortuum sepeliri curasset, in praeiudicium liber-
tatum Reip. misit Senatus ad pagum illum, qui signis [illegible]

Quod cum Uxor Jani permittere nollet, casu factum est, ut ab apparitore quodam urbano humi prosterneretur, und das Roß über sie hin ging, ob hanc causam Janus bellum civitati Gorlicensi indixit atrox, adeo ut ad arcendos impetus ejus subito & improviso primum (alii erst) circa urbem fossas duxerunt. Hic equum habebat, qui excurrentibus urbe Gorlicensium equitibus ad comprehendendum ipsum augustius solum scalpebat, idque eo crebrius & vehementius, quo propius illi accessissent. Spiritum enim malignum adjurationibus magicis ei immiserat servita quidam Jani. Hoc equo in urbem aliquando invectus, empto pari calceorum, Janum diabolum adfuisse, exclamavit, & admisso rursum equo evasit. Tandem cum civitate in gratiam rediit Janus, ac fidem dedit, in posterum se contra privilegia illius nihil attentaturum. Nec multo post apud Coshnam in campo a milite quodam confossus, consertam navatam diabolo operam mercedem tulit.

1340. Anno 1340. Fulmine tacta est aedes Petrina, & opus Organicum conflagravit. NB.

Donner schlägt ein

1355. Anno 1355. Incorporatio Caroli IV. Roman. Imp. facta est super ducatus Polonia & Marchia Budissinensi & Gorlicensi, quod perpetuo sint regno Bohemiae indivisibiliter conjuncti. Datae sunt illae literae Pragae anno salutis 1355. indictione octava, septimo Idus Octobris.

Budissinensis & Gorlicensis, Marchia incorporata Regno Bohemiae.

Eodem anno cum Budissinam venisset Carolus, Budissinensium, Gorlicensium, Sittaviensium, & finitimarum urbium copiae non contemnendae jussu Caesaris ignem injecerunt arcibus omnibus in Budissinensi & Gorlicensi territoriis quae, quod vel latrociniis erant infames, vel latrones & id genus homines maleficos receptarent.

Schlösser angezündet.

NB. A. 1347 Carolus IV. Imperator Gorlicensibus jus vendendi salis, ab Hermanno Marchione Brandenburgensi & Lusatiae ipsis concessum, confirmavit, idque sit perpetuum.

Salzmarkt bestätiget.

Anno Domini 1368. sub exitum mensis Februarij, mortuo Bolcone III & ultimo Fürstenbergensi nec non Swidnicensium & Jaworensium Principe (quem superioris Lusatiae Marchionis titulo gavisum diximus) Gorlicenses, in quatuor aut eo pluribus dictis sex conventibus Lobaviae celebratis, quinque sociis civitatibus Budissina, Sittavia, Lobavia, Lauba & Camitio, ad diruendum castellum & vicum Neuhofen, (quem Bolco III ad quartum a Gorlicio lapidem prope Hermannum pagum in saltu condiderat, quo cives glaste, sale, aliisque omnis mercibus negotia Gorlicensium detrimento ducebantur) ut pote praedonum receptum infamem, auxilia postularunt: quae ab illis tamen constanter sunt negata, quod dicerent, non licere sibi iniussu Imperatoris quisquam tale moliri: in illud, quod morte Agnetis viduae cum reliqua ditione ad Imperatorem devolvendum sciverent. Cum itaque haec via parum successisset negotium, alia aggrediendum erat, post sesquimensem, cum iam in oblivionem venisse rem existimarent, Notarium Reip. ad Sittavienses mittere, qui nunciaret: exploratum habere Gorlicenses, in oppido quodam praedones commune utriusque civitatis hostes foveri, ad eos itaque comprehendendos auxilium petere, neque id sane magnum, quod ipsi satis virium habere videantur. Addebat Legatus rem tuto indicare se non posse, cum quod sint etiam paucissimi senatus eiusque ordinis viri conscii facti. Celato enim opus esse vel maxime, ne praemoniti malefici & de fuga sibi prospicientibus in irritum recidat omnis hic conatus. Quo facilius etiam, quod volebat, ipsis persuaderet, affirmat (quamquam falso) Budissinenses quoque cum Camitianis & Lobaviensibus, a se iam ante exoratos, cum auxilijs promisisse Gorlicio

1368.

Neuhoff zerstört und angesteckt weg. der Strassen- eingelegt.

praestò futuros. Adsunt igitur ipsi quoque, nec esse quod aliqd sibi inde ad Imp. aut quicquam aliud periculi creatum iri verebantur: Gorlicenses enim sanctum praestituros. Fides autem sermoni ejus faciebat praesens temporum illorum status. Per id tempus enim Imperatoris, Romam profecti, urbes Lusatiae à praedonibus miserabiliter incendijs & populationibus affligebantur. Impetrato itaque Sittaviensium auxilio, tunc demum Lobaviam & Budissinam profecti, ibi quoque Senatum eodem modo in sententiam suam adducunt. Cum ergo omnium foederatarum urbium auxilia tempore condicto Gorlicij convenissent, in quibus Sittavienses octo equites (acht glevien) hastatos adduxerant, quibus praeerant Senatores duo, nostri ignaros consilij sui & in praedones se exire ratos, nocte intempesta in saltum educunt ad Neuhofium, villamque & castrum ei adiacens capti invadunt & evertunt cum duabus ferri conflandi officinis. Paulo post Legatis earundem civitatum Sagano, ubi cum Principe ejus urbis conventum egerant, redeuntibus, cum iam in saltum perventum esset, Gorlicenses clam reliquis retro cedentes, comprehensos in via Neuhofensi aurigas, agmi ordine subito spoliant, manusque eorum arctè adeo à tergo constringunt, ut sanguis plerisque rupta cute 4 digitorum ungues profluxerit, denique funibus colligatos, cum plaustris equisque Gorlicium pertrahunt. Quovis enim modo ne iter illac haberent aurigae, impedire annitebantur. Acciderunt haec circiter festum Michaelis. De tanta noxa, politicorum ei et iniuria Agnus conquerebatur Johanni de Genzensteinia familia nato Pragensium antistiti, sedis Apostolicae Legato & Cardinali, antè Olomucensium post Misnensium etiam praesuli, cui Carolus abiturus vicem

in his regionibus suam commiserat. Citati itaque illi ad causam dicendam, cum Pragam simul proficiscuntur, Gorlicenses ex itinere per homines fidos secreto negotium dant suis, ut interim egressi in saltum fundamenta castri diruant, quod hi quidem gnaviter sunt executi. Antistes injuriarum plenus de Agnete illata cum illis graviter expostulat: commemorat accepisse se ab Imperatore e Longobardia literas, quibus mandarit, ad reditum usque suum oppidulum istud cum structuris relinqui intactum, nec de via aurigarum quicquam interea loci innovari. De hac Imperatoris voluntate illico a se certiores factos Gorlicenses, neque ignorasse ipsos, post Agnetis obitum Imperatorem id quoque oppidulum cum reliqua ejus hereditate crevisse. Tum et invidere Imperatori successione terras illas Casimirum Poloniae & Ludovicum Hungariae reges. Quare se quidem omnibus in rebus sollicite studuisse gratiam mutuam & benevolentiam Imperatori conservare sartam tectam. Quod si nunc illa, turbet, nec istud hoc vos aut, ser suspicata, alienato ab Imperatore animo ad regum illorum fidem confugerit, vestra scilicet culpa de ditione ista in dubium veniret Imperator. Notarius Gorlicensis de scripto respondit, ita ut jure vicum a suis destructum assereret ob praedones & incendiarios, qui plurimum ipsis incommodaverant, ibi receptatos. Antistes vero id factum pernegat & mendacii arguit hominem. Reliquarum civitatum Legati ignorantia interdicti Imperatoris de non violando Neuhofo tueri sese conantur, culpam omnem in Gorlicenses transferentes, a quibus literae Antistitis ipsis erant celatae. Nominantur autem Sittaviensium quatuor Senatores, Henricus Hertelius, Hermannus Volkelius,

Petrus Peßoldy & Johannes Gobin. Hi cum Notario Gor-
licensium & reliquarum civitatum Syndicis ad unum omnes
nomina dare coacti sunt, fideque iudicii obstringere suam
sistendi sese captivos in curia senatoria veteris urbis Pra-
gensis, ubi a die postridiano natalitiorum Christi ultra ca-
lendas Januarias insequentis anni 1369 peculiari in
hiberno detenti sunt, ita tamen, ut et mensa eis cele-
braretur quotidie, & in curia quoque [illegible] ambulare
liceret. Post longam disceptationem iussit eos Antistes,
ante omnia Viduae Bohemis satisfacerent, atque ita demum
se denuo sisterent intra 21 Januarij diem D. Agnetae sa-
cram. Profecti igitur Swidnicensium sex civitatum legati,
ita cum Bischoffo transegere ut promitterent, literarum
ipsos fore in posterum cuivis qua vellet via eundi quo-
cunque onustos rebus agere. Quod si forte inimicitiae sibi olim
ad Imperatorem ut viam Neuhofensem, aut aliam quam-
vis, qua in Agnetis ditionem itur, inhiberent, id se ipsi
denunciaturos mense integro ante, quam quicquam moli-
antur. Super ea re anno 1369 in octava Epiphaniorum,
praesentibus Johanne Lago quod Jaroviensis curiae iu-
dice, Nicolao Belstio curiae magistro & Nicolao
Sackenkirchio, qui huic negocio interfuerant & fuerant
literae confectae sunt Swidnicij & totis [illegible] sigillis
munitae. Tum acceptis Agnes legatis dimisit, adiuncto
curiae suae magistro, qui commendaret eos Antistiti, ad
quem & ipsa scripsit, petens, ut clementer ignosceret iis,
utpote iam suam cum gratia sibi reconciliatis. Rebus
ad hunc modum compositis Pragam reversi die dicto
ab Antistite quinque mille sexcentis grossorum Pragensium

sexagenis se redemerunt. Et tum demum Budissini, Sitta-
vienses, Lobavienses & Camitiani multum suam numera-
tura expensierunt Aucti insignem astum, quo ignari rerum
omnium à Gorlicensibus in societatem essent pertracti. 1376.
Ao. 1376. 7. Jan. Gorlicium, quod ante Caroli IV. tempora Herzog-
ut ex incorporatione apparet, marchia titulum habebat, ad thum Gör-
peculiaris ducatus decus sublatum est eminentiam, qua litz.
etiamnum gaudet: et Johanni filio Caroli nati minimo à
patre hic ducatus, adjunctis aliquot vicinis oppidis, attri-
butus est.
Ao. 1378. Controversiam inter Gorlicenses & Sittavienses 1378. Zank
de via per Fridelandum, Seidenbergum vel Schoenbergum (hac wegen der
enim oppida transibant mercatores & aurigae per Sittavia in Landstraß.
Poloniam proficiscentes) decidit Praga Carolus & Gorlicen-
sibus viam regiam, cujus jus à patre suo Johanne acce-
perant, iterum confirmavit diplomate. Antea Hirsbergo
Budissinam profecturi Fridelando & inde Sittavia iter
habebant, praeterito Gorlicio: nunc relicta Sittavia Gor-
licio iter habent aurigae.
Ao. 1396. Moritur magnus Johannes Dux Gorlicensis 1396. Herzog
in nova Cella prope Francofurtum ad Viadrum aetatis Johann
anno 26. Natus enim est 1370. Narrat M. Frauen- stirbt.
bergius hunc Johannem (ut ipsius verbis utar) moribus
pravum & impotentis libidinis hominem, captas virgines
& matronas electas stuprasse. Ob quae flagitia à Gor-
licensibus repudiatus, cum urbe excideret (inhabitabat n.
arcem Gorlicensium) posteriora denudavit. Gorlicenses
vero patenti Caesaris privilegio ab ejus obedientia &
perfidiae crimine absolutos. Vide exemplum in nono pago

Eberhardus Rachs aliquandiu se secum tenuisse in domo senatoria (Dingshauß) quam ibi habebat. Et ostendit adhuc fenestram circa aedes nobilium quibus se muniverit.

Juden vertrieben worden.

Ao eod. Judaei omnes, qui hic Gorlitii vivebant, urbe expulsi sunt & in aeternum relegati sunt, iussu dicti Johannis Ducis Gorlicensis, eorumque bona immobilia aliis iudicialiter vendita sunt.

1400.

Hospital zu S. Jacob.

Ao 1400 ante portam Marianam in via qua Sittaviam itur, fundatum & extructum est Nosocomium ad D. Jacobum, Domus pauperum leprosorum dictum.

Langebrunn.

Ao eod quinque cives Gorlicenses Fontem longum (Langenbrunn) in platea Victorum (Büttnergasse) extruxerunt, eumque haereditario iure possederunt, & adhuc ab illorum circum domorum inhabitatoribus possidetur.

1407.

Saltzkammer.

Ao 1407. Extructa aut coepta extrui domus in novo foro, in qua sal venditur, Saltzkammer.

1414.

Konig Wentzel bringt uns Volck.

Ao 1414. Wenceslaus Rex Bohemiae Gorlicium venit, quo ingrediente in urbem, Senatus urbis Gorlicensis militem stipendiarium armatum in omnibus urbis viis disposuit ne iterum panifices aliique seditiosi quas turbas darent.

Zwiſtracht der Zünft, meister, zwischen dem Rath.

Fuerat enim Lanificarijs eiusque coniunctis reliquorum opificum collegijs, praeter pistores, omnibus cum Senatu magna lis & contentio, de cerevisia peregrina importatione, de venali habenda cerevisia & vino, denique de eo, ut cuilibet tam intra moenia, quam in suburbiis habitanti etiam non impetrata a Consule aut Senatu venia cerevisiam ad necessarios domesticorum suorum usus coquere liceret.

Vel, ut alii scriptores hanc seditionem referunt ad an. 1405 & Regem Wenceslaum an. 1407 Gorliti eam sedasse asserunt.

Miserunt itaque Lanificarij qui Senatui indicarent, ad regem sese profecturos, eiusque urgente ita rerum suarum necessitate

precum oblatores, integrum esse Senatui de suo ordine ipsos
removere, adiungere. Quodlibet proficiscantur, respondet Senatus,
sequemur cum nobis erit commodum. Sittaviam perverne-
runt Panniculary, cum missus Gorlicio Stangenberg quidam
petit tradi Senatui suo cives inobedientes & rebelles. Sitta-
vienses ergo Panniculariorum ligatos curribus impositos
Gorlicium remittunt. Ubi ad urbem perventum erat Se-
natus Gorlicensis portas clausas vos ad forum Rotarium di-
vellari iussit.

Subsequente anno 1415. die 8. post dedicationem templi coe- 1415. Aufruhr der Bürger wieder den Rath.
nobitarum, cives concitato in senatum tumultu, parum ab-
fuere quin in aedes multorum Senatorum impetu facto
irruerent. Mox in profesto D. Bartholomaei, qua erat
feria septima, autores seditionis quinque decollati, multi
exilio perpetuo mulctati.

Ao. 1422. in ipso Paschatis divini coepta est a Gorlicensibus 1422. Landt-Kron.
arx monti vicino, quem Coronam provincialem vocant, im-
posita. Verum tarde admodum ea res est confecta. Tanta
enim fuit murorum quibusdam in locis firmitas, ut opera-
rii aliqui qua ferramentis erat pelle, simul & semel aperta
re posset cementum caeterumque omnem, & quicquid rudorum
tota die (unius enim pictura) excidisset. Addit Cramian-
der, habuisse Senatum Gorlicensem diplomata & mandata
Caesarea diruendi arcem, ut quae receptandis latronibus mercti-
onatis plurimum incommodaret.

Ao. 1423. die Saturni proxima a festo S. Johannis Evangelistae 1423. Peterskirche zu bauen angefangen.
ante portam Latinam, hoc est Maij 8. post celebratam solennem
supplicationem seu processionem Johannes a Kittlitz in Spremberg
parochus Gorlicensis & Nicolaus Guntzelius Consul magna pompa
primum saxum fundamenti insignis aedis Petrinae iecere.

1429. Hüſſiten belägern Görlitz. Anno 1429. Huſſitæ Gorlicium obſidione cinxerunt, cum iam ante ſuburbana eius exuſſiſſent, ſed non ita longe poſt obſidionem ſolverunt. Provocarunt quidem equites Huſſitarum cataphracti Oppidanos ad velitationem: verum Gorlicenſes præſidiarii quod armis non æque bene, ut hoſtes tecti eſſent, & munitioni urbis ſatis fiderent, moenibus ſe tenuerunt.

1432. Die Neiſſe ergießt ſich und thut großen ſchaden. Ao 1432. in profeſto Mariæ Magdalenæ, vel ſi mavis ipſo die Praxedis Virg. hoc eſt, 21 Quintilis, quæ erat feria ſecunda, Niſſus aucta pluvia lenta & iugi, quæ proximo die Dominica h. e. 20. Quintil. ab hora XII. totum diem & noctem ſequentem duraverat, in tantam hora 18 excrevit altitudinem, quantam non viderat ulla ætas, adeo ut Gorlicii ſemel irreparabile damnum daret. Niſſi pontem ruperet, eique vicinum S. S. templum & Noſocomium, aggere fluminis, molitrinas duas, unam quatuor rotarum, alteram in Cleptervalde e regione aurifodinæ, & domos præter flumini proximas, aliasque ædificia quam plurima funditus diruerat. horrea ad flumen ſita cum bladis & fœno, patibulum & ſacella quarta cum balneis Niſſenſibus & dimidia parte plateæ Hoteranæ ſubverterat, & uno ſecum impetu abripuerat, denique habitantibus ad ripam civibus plurimum incommodarat. Irrupit autem & intra moenia eo uſque ut ad tertiam in platea Niſſenſi domum pertingeret. Submerſi ſunt multi mortales utriusque ſexus qui mature domibus ſuis egredi neglexiſſent.

1433. Streit der Görlitzer mit den Taboriten. Ao 1433. proxima ſexta feria poſt feſtum circumciſionis domini h. e. poſtridie Calend. Januar. Taboritæ, ut ex provinciis Sigiſmundi prædas agerent, in fines Gorlicenſium

excursionem paravere numero 83. partim equites partim pe-
dites. Quod cum animadvertisset nobilis Dominus Udalricus
Biberſteinius Fridelandi Dux, confeſtim miſit, qui Gorlicenſibus
id ſecreto praenunciaret. Statim itaque mandat Senatus ſtipendia-
riis ſuis & aliis ſubditis cum quibusdam e plebe, ut hoſtibus
obviam eant. Egreſſi itaque ſine mora equites Gorlicenſium
ad Fridelandum accedunt, ibique in Taboritas incidunt cum
luculenta pecorum praeda, quam ad Greiffenſteinum arcem
abacturi erant, revertentes. Ac in fronte quidem ordinem
fuerat ſtrenuus & validus Gotsche Schoff de Greiffenſteinio
praedam captam ipſis excuſſurus, ſed nullo operae pretio, quod
viribus inferior eſſet. Biberſteinius vero qui et ipſe in armis
erat, etſi copiis ſuis non diffideret, tamen quod Gorlicenſes
cum manu ſuorum mox affore ſciret, adventum eorum op-
periri quam ſolum pugnae aleam periclitari tutius ratus eſt. Ut
itaque hoſtes interim diſtineret per internuncios praedam & capti-
vos iterum atque iterum ab eis repetit, donec tergiverſantibus
illis, ipſo vero reſtitutionem urgente, Gorlicenſes tandem ſuper-
veniunt. Ita ſigno dato a tribus partibus in Taboritas in-
currit, quibus undique circumventis cum nullus pateret evadendi
locus, nivium etiam altitudine & gelu acerrimo fugam
praepedientibus, capti ſunt 14. nonnulli ſauciati fuga elapſi,
reliqui 60 caeſi. De noſtris nemo quidem vulneratus.
<u>Ob id Imperator Sigismundus civitatem Gorlicenſem</u> ob #
aſſiduum ejus ſtudium & navatam operam praeclaram in
reprimendis Huſſitis patriam vaſtationibus facientibus novis
donavit inſignibus, aquila nimirum Caeſarea ab ſiniſtra
& leonis Bohemici erecti pede dextro diadema Imperato-
rium ſuſtinentem. Antea nimirum 1429 uſa eſt civitas

Kaiser Sigismund verehret die Görlitzer mit einem newen Wapen.

Gorlicenses sigillo habent in clypeo depictum leonis imaginem,
& anno 1298 usa est sigillo solam aquilam praeferente.

Scharmützel der Görlitzer mit den Hussiten.

Eodem anno in profesto conceptionis Mariae, h.e. 7. Decembr.
Hussitae cum diversis arcibus nimirum Geschirus de civitate
Leita, Capitaneus de Wartenberg, Kraushelberg de Greven-
steino & alii facta de affectis suis manu praedatoria
equitum haud multum infra centum exierunt spoliaturi
currus mercibus onustos, qui Vratislavia venirent. Contra hos
Gorlicenses una cum Capitaneo Colwicio, stipendiariis suis
mercatoribus, aurigis & aliis peregrinis ac clientibus exer-
citum non contemnendum eduxerunt. Quem conspicati
Hussitae subito fugam arripiunt. Ebersbachum tamen
pagum prope Gorlicium prius invadunt, & magna praeda
cum compluribus agrestibus captivis secum abducunt.
Mox tamen qui expeditiores essent, dimissa rursum praeda
maiori et quam antea celeritate fugiunt, hoc consilio
ut insequentes equites nostros longius a peditibus abducerent,
ne hi illis suppetias ferre possent. Eo astu divulsis
& distractis nostris, fugientes prope Hirsfeldum conversi im-
petum in eos faciunt. Lanceis primum & balistis, mox
gladiis res geritur. Pugnatur utrinque fortiter. Sed
tandem DEI optimi Max. beneficio Gorlicensibus ut causa
melior ita & fortuna superior fuit. Interfecti de
hostibus in loco praelii X. capti XI cum XXX equis. Stratis
plurimi vulnerati evasere, ex quibus tamen ipsis posthac
aliqui in campis mortui sunt inventi. De nostris occisi
re Petrus Simon & Servus Nicolai Frauensteinii. Sau-
ciati sunt Colwicius Capitaneus & q̄ta obligati.

Tewer-zeits.

Eodem anno magna etiam fuit caritas annonae.

Anno 1434 octiduo post festum Mariae Magdalenae Nissa inundans pontem & aggerem denuo rupit, molendinam quatuor rotarum & maximam partem domorum in platea Hotterana subvertit & abripuit. — 1434. Neiße ergiest sich, thut schaden.

Eodem anno magna fames. — Hunger.

Anno 1438 die Simonis Judae, quae est VIIIbr. 28. Gorlicium venit Albertus V. Imp. Hungariae & Bohemiae Rex, ibique dies XV. commoratus est. Digressus inde Laubam iter habuit & Leobergam. — 1438. König Albrecht kompt nach Görlitz.

NB.

Anno 1454. die Dominico ante festum Catharinae h. e. 24. IXbr. Praga abiit Ladislaus Vratislaviam Silesiae caput omnium, ibique ab ea gente iuramentum susceptum, antequam in Austriam & Hungariam, quae praesentiam eius expetebat, rediret. In eo itinere Gorlicium venit in profesto D. Andreae h. e. 29. IXbr. quo die Budissini, Gorlicenses, Sittavienses, Laubani, Lobavienses & Camitzani solemne fidelitatis iuramentum, quod homagium vocant, ei illi praestiterunt, agenti tunc annum aetatis 15. Ingressus autem sertum coronam aureolam sertis ex caltha seu calendula flore ordinatis. hospitio exceptus in diversorio publico aedium cum regione curiae urbanae (Cinglis et Wenceslaum vocant distinctae dixerimus) reliquo eius comitatu extra urbem diversante ante portam Marianam, auff dem Plane. — 1454. König Ladislaus kompt nach Görlitz

Eod. anno die Mercurii post Epiphania (quidam 13 Maij habent anni 1452.) positum est fundamentum templi parochialis D. Nicolai. — S. Niclas Kirche an, bawet.

Hoc anno 19 Maij ♂ post Pentecosten murus cast. D. Petri, spectans plateam Hotteranam, corruit, multique deciderant, ex quibus sex mortui. — Mauer hinter S. Peters Kirchen fellt ein.

NB. Anno 1453. extructum est Propugnaculum magnum, ut & porta antea ante portam Nisenensem. — Grosse Vestung vor dem Neiß thore.

1\. Anno 1447. Extructum est Patibulum eo in loco ubi adhuc videtur. Antea situm erat prope aurifodinam, ubi eam Nissa fluit. — Galgen.

1456.
Feuer [illegible] Dom und Vogts hoff. Ao 1456. die 4 ante festum Johannis Baptistae, [illegible]
Octo Gorlicij a pistorem quendam in platea D. Nicolai incendio,
turres portae D. Nicolai contigua, aula praefecti & 40 domus u-
nius horae spatio conflagrarunt.

Voigts hoff. Aula instaurata nunquam fuit & habitarunt in ea praefecti
usque ad ultimum Mosterbergensem, qui primus in Landeshutio di-
vertere coepit, donec ad extremum Budissinam translata
fuit praefectura.

1457.
S. Peter Kirche geweihet. Anno 1457. (trigesimo quarto a fundatione anno) 14 Xbr.
Caspar a Schönberg Eps Misnensis consecravit templum
Petri & Pauli, magna processionis solennitate, & in praesentia
omnium Sacerdotum & Scholasticorum. NB.

1458.
Unser lieben Frauen Kirche. Anno 1458. d. 7. Maij. positum est fundamentum templi D. Mariae.

1464.
Görlitzer huldigen König Girsig. Anno 1464. homagium hexapolitani Georgio Podiebratio Regi
Bohemiae iurarunt, cum id diu recusassent. Gorlicenses per an-
num diutius cunctati, tandem de consilio Caspari Misnensium
Praesulis, ne quid Resp. detrimenti caperet, idem & ipsi
fecerunt in festo D. Bartholomaei Javoriae in Silesia.

Pest. Eodem anno Gorlicij, Laubae & Budissinae & undique sae-
vijt pestiliter, & Gorlicij quidem praeter magnam civium multi-
tudinem ludimagistrum cum collegis suis, quos baccalarios
vocant, omnibusque pene paedagogis & scholasticis reliquis ex-
tinxit. Coepit circa festum Laurentij & maxima fuit circa
natalem Mariae.

1467.
Gorlicij ad supplicium rapiuntur senatores 7 Georgio urbem tradere volentes. Anno 1467. Cives nonnulli Gorlicenses urbem perfido Ra-
tione Girsicoi (sic n. appellabatur) cum adhaerentibus nisi
ultro citroque literis tradere sive alio prodere conati sunt
e quibus Nicolaus Miethsichelius ipsum consulis capite & in
quatuor partes sectum singula ante singulas portas suspensa.

Görlitz will König Girsig nicht annehmen.

NB. Anno 1457 Georgius Podiebrasius eligitur in Regem
Bohemiae. Civitates ut Vratislavia & Gorlicium sunt
ipsi adversatae, eo quod esset Hussita. exoptabant fieri
Regem Wilhelmum Ducem Saxoniae.

sunt, pedibus pannus vitro annectis) discessus est septimana
proxima ante palmaria. Postea circa Pentecosten Martinus
Kauterbachius cum Martino Schleusio & tandem ineunte mense
Octob. Mietleiteri complices in foro decollati & in eodem
sepulchro in coemeterio D. Mariae humati sunt. Uxores
cum liberis exulatum ire iussae, permittente Senatu, tantum
de maritorum bonis singulae acceperunt, quantum singulis
plaustris evehendis satis erat. Cadavera at perduelles con-
spiraverant in hortis glebae ad Nissae ripam. Sunt qui
Mietleitterum consulem, reliquos vero coniuratos consulari-
bus Senatorii ordinis seniores collegas fuisse annotarunt.
Additur Nonnullorum quendam Casparum Etzellium, quem
Martinus Ernlichius iudex equo non exigui pretii & pecunia
donaverat, ut in gratiam coniuratorum urbem 3 locis igni,
vomis incenderet, dum id adornat, captum esse. Alii tamen
annales ad sequentem annum id referre malunt, & ad-
dunt alterius eorum Matthaeum Sedelmannum, Ambrosi-
um Beneditum & Nicolaum Carolovitzium, postremus
dictus anno integro in vinculis fuerat, hos ergo cum
uxoribus & liberis urbe pulsos.
Anno 1470 Perfecta et absoluta est domus in novo foro, in qua Sal venditur. 1470. Saltz kammer auffgebaut.
Anno 1471. Rudolphus Legatus Pontificis Romani Gorlicium
veniens, postridie Cal. Febr. carceres & candelas consecra-
vit & summum missae officium celebravit. 1471. Bäpstlicher Legat kömpt nach Görlitz
Non multo ante hunc annum, ut ex Frauenburgii annali-
bus apparet, Gorlitii canalis sive tubus maximus cloacae sub-
terraneae ad Nissam usque pertingens a Gregorio Selige
postea Senatore & nonnullis aliis perfectus est. Subterranei fornicatum canalis Gorlicii.

1474.

Schloß zu Görlitz abgebrochen. Anno 1474. d. 12. Octobr. Gorlicenses ex edicto Regis Matthiae destruxerunt arcem seu castellum Gorlicense, ut iam nihil de eo, nisi turris progradientis ad portam Marianam, reliquum sit. Tenet autem fama a porta Mariana ad Saxwersicher (markthaiß) usque ad Speculatoris domum illud porrectum fuisse. biß hin Homberg oder Büchsolaij.

Görlitzer befestigen die Vorstadt. Anno eod. Gorlicenses suburbana sua et specularum sexto quodam munire coeperunt, et ieiunia et supplicationes indicta. Nam hac hieme tres ad Vratislaviam Regis castra posuere.

1476.

Gorlicenses a Joh. Olsnitz eodem afflictantur. Anno 1476 Johannes Olsnitz in via Lemberg... praedas egerat, factis inde crebris excursionibus, Schonbergae oppidulum, villam Rudolphi superiorem, Copperam et Leutenicam pagum exussit. Quo tempore Gorlicenses a nobilitate et omnibus, qui omnem pacem et securitatem penitus oderunt, deserti, Silesiensibus et cum Olsnitio et complicibus eius bella alludentibus, sibi detrimentum in bonis suis acceperunt, soli in convenientibus ...ibus laborarunt.

μιᾶς δὲ χειρὸς οὐδενὸς μάχη.

Quum et imploratis ab eis frequentibus literis Dominus Stephanus de Zapolia tunc temporis Novimarcha, rescripsit, non esse quod adventum suum expectent, cum nimis tenuis sint praefecturae reditus. Ita hi quoque auxilio destituti suo tempore destitutis Gorlicensibus, tota aestate quoquo versus impune grassati sunt hostes, et complures passim curruum mercibus onustos diripuerunt. Tantumque fuit hoc tempore in his regionibus proditionis et perfidiae clandestinae, ut tuta et omnia timerentur.

VI

CREVZ KIRCH
H GRAB
MERIDIES
S. PEER
GOR LITZ
ORIENS

VII

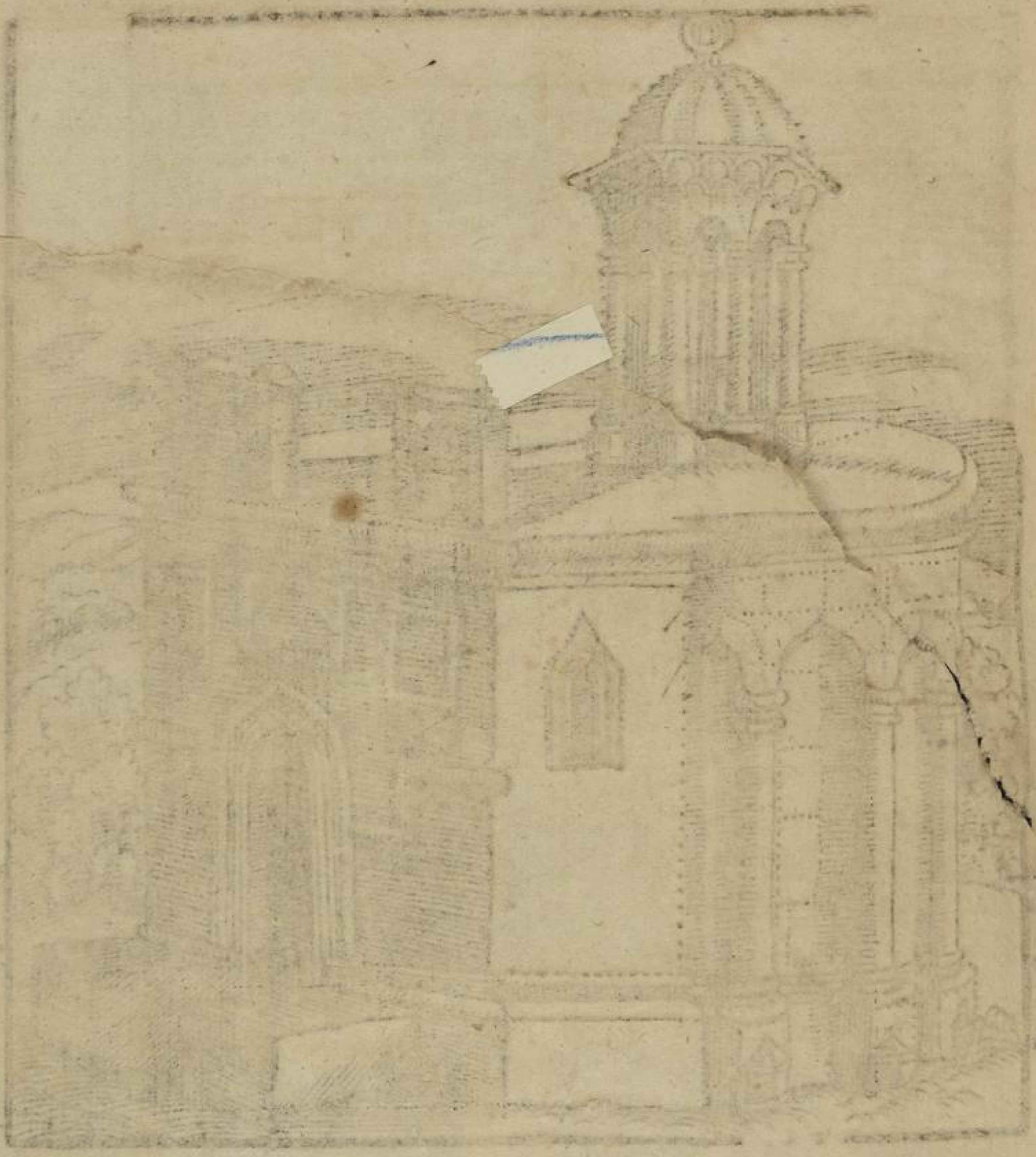

Anno 1481. Extructum est fundatum est à Senatu & civibus aliquot Gorlicensibus, inprimis verò à Georgio Emmerich Eq. Aurato, in via quâ Eberspachium itur, templum ad S. Crucem. NB. — 1481. Creutz Kirche gebawet.

Anno 1484. Gorlitij circa festum D. Bartholomaei pestilentia tum sese commovit, neq tamen ultra duo de viginti homines uno die unquam sustulit, quam tamen in annum 1482 referunt. — 1484. Pest zu Görlitz.

Cenotaphij excitator

Anno 1469. Georgius Emmerich Eq. Auratus, qui hoc anno consulatum gerebat, fundavit in usum egenorum novum Xenodochium è regione aedis Marianae, in quo hospitio excipiuntur religionis ergò peregrinantes, itemque paedagogi & Scholastici primum in urbem advenientes: insumsitque de suo in illa aedificia & dotationem mille sexagenas. — Hospital zu Unser lieben Frawen.

Sequenti anno idem Emmerich fontem cui Salomonis nomen est civibus videndum dedit. — 1469. Salmons brun.

Anno 1490 Moritur Viennae ex apoplexia Matthias Pannoniarum Rex. Defuncto exequias celebrarunt Gorlicenses in aede Petrina die 3 feriae Georgij proxime secuta & Dominica sequente hoc est 24 & 25. Aprilis accedente ad offertorium omni populo. Matthiae successit Vladislaus II. Bohemus qui Calendis Augusti (Caesaris ut filij habitus) Rex Hungariae renunciatus est Pestinij. Terrigenae seu nobiles Lusatiae superioris una cum quinque urbibus Budissina, Gorlicio, Zittavia, Camitio & Lauba in arce Pragensi homagium praestiterunt. Ab eo tempore Serenissimis Bohemiae Regibus paruit Lusatia, quae utrique tam superiori quam inferiori suos dederunt praefectos seu Nomarchos, partim principes viros, partim ex illustribus & generosis familijs oriundos. — Konig Matthias stirbt. Görlitzer huldigen Konig Vladislao.

NB. Circa hoc et tempus Georgius Emmerich extruxit Cenotaphium ante portam Nicolai. — H. Grab gebawet.

Vestung am Reichenbacher Thore. Anno eodem Gorlicii magnum propugnaculum ad portam Reichenbachensem exstrui coeptum, conferentibus operas ut minimum diurnas ad egestionem telluris & fundamenta, aut alentibus mercenarios pro aestimatione facultatum, tam civibus quam oppidis suburbanis & agrestibus civitati subiectis omnibus, iussu a Senatoribus facto.

1491

Glasti emporium Gorlicio Hainam Misniae transfertur. Anno 1491. Nicolaus Stolzenberg institor, ex rerum genere, qui isatide, quam glastum vocant Caesar & Plinius, vulgo Waidum, pannos laneos caeruleo colore tingunt, idemque glastum aestimare solitus, in lupanari deprehensus, ubi idem sub furca virgis caesus, cum aliter ignominiam suam ulcisci non posset, mira calliditate perfecit, ut mercatura sive negociatio & cum emporium glasti, eiusque aestimandi ius, quod ultra ducentos annos Gorlicii steterat, & pannicularijs ibidem fructuosissimum fuerat, Hainam Misniae ad Albim sitam transferretur calendis VIIbr. Principes enim Saxoniae a Gorlicensibus aestimatoris illius nomine postulabant tributum annuum quingentorum florenorum Rhenensium. Quod cum pendere Gorlicenses detrectarent, prohibuere illi ne in posterum glastum Gorlicii aestimaretur. Mansitque Hainae aestimandi isatidis consuetudo ab eo tempore in hodiernum, non absque magno omnium civium Gorlicensium detrimento.

1496.

Gorlicenses cum civibus de cerevisia sua contendunt. Anno 1496. inter Gorlicenses ex una, & nobilitatem comitum, eiusque huius reliquas quinque urbes ex altera parte, de cerevisia rectiram magna nata sunt dissidia. Habebant enim Gorlicenses privilegia, ut quam latissime patet ipsorum

territorium & iuris dicto, non nisi Gorlicensis cerevisia venderent, extranea vero nulla admitterent. Quia cum exequi illi vellent, non solum Camitianis, Sittaviensibus, & Laubanis, verum et nobilibus per quam molestum id accidit, adeo ut ad Vladislaum Regem de eo referrent. Ademerunt autem Gorlicenses hoc ipso anno cerevisiam Sittaviensem, quod eam habere venalem non liceret. Rustici et eandem advehentibus primo diluculo vasa diffregere in colle inter Ostritium & Hirsfeldium oppidula sito. (Leisepühel) Locus sane nomen adhuc retinet. (Biersäule) Haec ubi Sittavian sunt nunciata, Senatus re deliberata, per literas Gorlicensibus bellum indicit. Simul mittit, qui armenta horum in damni sui compensationem, abigant. Fecialis, quem parvum camerum cognominabant, per portam Gorlicii nicolaitanam, quam Marianam dicunt, ingressus, ubi iam habet Consulem, cui cum literas ex equo quo celebatis alte porrexisset, non expectato responso, quod haud ex sententia laturum se sciebat, per portam orientalem a Neisse denominatam, praepropere exiens, apud Vinidicum Ostrizium (Leiin, Tesch Ossig) pagum sese praedatoribus reliquis coniungit. Abegerunt itaque illi dominum suam ex Ostrizo utroque Teutonico & Vandico, adiisque Gorlicensium praediis Vaccas, vitulos, sues, oves, & equos. Gorlicenses praedam captam abactoribus excussere, cum Heidersdorfi & Linde eos non essent consecuti ad sua reverterunt. Subsequenti anno 1497. Pragam venit Vladislaus circa medium quadragesimae. Ubi Sittavienses a Gorlicensibus ad Regem abacti accusati

Die Vittauer nehmen den Görlitzern die Kühe.

& duo ipsorum legati, postquam caussam dixissent, in carcerem Turris coniecti sunt, sed rex dum triduo elapso, dominorum Pragensium intercessione iterum extracti. Attulit Rex sententiam, ut Sittavienses pro abacta praeda Gorlicensibus trecentos florenos Rhenanos numerarent.

Groß Gewässer und Sterben.

Anno eodem circa ferias D. Laurentii Gorlicii quoque magnam Neissae inundationem eodem, quo Laubae, tempore factam magna excepit pestilitas, quae a festo assumptionis Mariae per totam hyemem usque ad carnis privium insequentis anni duravit, & 3600 vel ut alii quidam 4000 homines sustulit.

1497. S. Peters Kirche gantz verfertigt.

A. 1497. in vigilia assumptionis Mariae 15 Augusti absoluta est testudo templi D. Petri & Pauli & ita totum opus architecto Conrado eiusque ministro Urbano Laurisch. A fundationis itaque tempore usque ad templi perfectionem integrum sunt anni 74. menses 3. dies 7. Eius intrinseca longitudo est cubitorum 139. latitudo 74. altitudo a medio testudinis convexo tholo ad pavimentum 41½. Habet gracilium pilarum ordines quatuor in uno quovis senas. Medii duo ordines distant passus 14. extremi 7. Pila una ab altera   Altaria triginta duo ex solido saxo quadrato, reliqua e ligno sculpta. Tectum aereum quod inter alia id genus magnifica aedificia meminit Georgius Agricola lib. 5. de nat. fossilium fol. 339. Cryptam habet amplam, quam D. Georgii Sacellum vocant. Aedes ipsa luminosa, fenestris amplissimis & altis conspicuo vitro & admirabili opere lucem undique praebentibus.

1506. Gorlicensium & Silesiorum dissidium.

Anno 1506. circa Pentecosten inimicitiae fuere Senatui Gor-
licensi cum Principibus & civitatibus Silesiacis ex tali causa
ortae. Principes Silesij ac Vratislavienses & Swidnicenses
Respubl. permissu Regio novos cuderant grossos. Eorum
usum Gorlicenses per praeconem publice vetuere. Quae re
non iniuria solum sed & contumelia se affectos inter-
pretabantur Silesij. Interdictum itaq; est Gorlicensibus om-
nibus per totam Silesiam commercijs & negociationibus.
Fridericus et Lignicenses detentis aliquot eorum curribus,
multas ijs argenti infecti massas, placentarum instar in-
formatas, plurimum item pannorum ademit, illud cudendae
monetae, hos familiae vestiendae impenderunt. Causam Rex
proceribus coronae Bohemicae cognoscendam delegavit.
Quanquam at immensi litis huius civitatibus & nobilitate Lu-
satiae superioris montanam prohibuerant Gorlicenses;
quia tamen iuri & legitimae maiestatis regiae cognitioni
sese offerebant, nobilitas & civitates reliquae abire sta-
tuere. Quid vero Pragae inter utramq; partem actum
sit, nec tum quidem sciri potuit, nisi quod Principum
& Vratislaviensium legati in reditu librarum & caliga-
rum tenus despoliati in Bavaria quadam arce custoditi
sunt. Reliquae civitates Silesiacae cum Christophoro,
quem nigrum cognominabant, nobili praedone transege-
runt, & pro redemptione captivorum quadringentos flo-
renos Ungaricos numeraverunt. In sequenti anno 1507.
Gorlicenses promotione & commendatione Dni Alberti
Celebrati Cancellarij Bohemici, non sine muneribus tamen,
sententiam regiam Bohemica lingua conscriptam impetrarunt
qua Principes Silesiae & Vratislavienses novam moneta

abrogare & Gorlicensibus res ademtas restituere iubebantur.
Ea fecit Gorlicenses eodem anno 1507. feria tertia post
festum Lucae Evangelistae, vel quod idem est ante Simonis et
Judae festum h.e. 23. VIIIbr. cives Vratislavienses
ex Francofurto ad Moenum fato venientes detinuerunt, idque
mandato Regis, ut ferebant, ob interceptas pecunias Liegnicii et
Goltperger mercatoribus suis. Legati Vratislaviensium, cum diuti-
dium fere mensem de liberatione civium cum Gorlicensibus
frustra egissent, quingentas marcas, quas mensibus spacio an-
tea intulerant, exsolutis, cives illi relinquere ad festum
usque annunciationis Mariae 1508, quo tempore misso a Vla-
dislao scriptura cancellariae ita rem secreto composuit,
ut Vratislavienses mercatores suos a Gorlicensibus octingentis
florenis Hungaricis redimerent.

Einer von Lauban aüsgestrichen. Anno eodem 1506. Virgis caedissent quendam Laubanensem no-
mine Jacobus Tepper quia tum Gorlicium ad Encaenia veni-
rat; quod nostris aliquot civibus e nuptiis redeuntibus et
forte in vestitu civili equitantibus dixerat: Secht alle
her, habt ihr nie wunder hübsch gesehen.

1508

Pest zu Görlitz. Anno 1508. Gorlicii pestilentia magna a festo D. Johannis
usque ad natalem Domini ad quatuor millia hominum absumsit,
tametsi cives lautiores cum familiis suis dominium civi-
tatis diuturnum alio commigraverant. Cumque a vicinia
nobilitate & agrestibus nihil quicquam advehere[tur] magna
ciborum & lignorum penuria in urbe laboratum est. Lau-
bani cum Gorlicensibus commercia intermiserant a contagione
sicque immunes.

S. Annen Kirche. Anno eodem fundatum & omnino a novo erectum est tem-
plum D. Annae a Johanne Frenzelio cive Gorlicensi.

Anno 1510 in D. Margarethæ profesto, quæ tum erat feria sexta, Gorlicenses, ipsius foederatis civitatibus, captos Caspar von [illegible] & Christophorum fratres ex equestri Tetwicziorum familia extra portam Reichenbachensem securi percusserant. Ideirco anno 1511. Henricus Cragis & Johannes Maximilianus indicto Hexapolitanis bello, rapinis, caedibus & incendiis plurimum damni dedere. Praecipue ut Gorlicenses & Budissinenses magnos egebant facere sumptus alendis equis in usum exploratorum seu emissariorum + praedones insequendis & comprehenderent. 1510. Zwene von Adel von den Görlitzern geköpfft.

Anno 1511 extrui coepta est Turris curiae & tandem anno 1516 perfecta & absoluta est. 1511. Rathsthurm gebauet.

Anno 1514. Gorlicenses permissu Regis Vladislai destruxerunt arcem seu castellum fortissimum in pago Pentzig situm. NB. 1514. Pentziger Schloß abgebrochen.

Circa annum 1516 atque adeo deinceps quique anno Gorlicenses nummulos cudebant nigros. Verum male sibi caverant in hoc, quod a singulari quodam protypum admodum rudem fabricari curaverant. Inde enim factum est, ut in Bohemia & reliqua vicinia complures formam illam aemulati adulterinos nummos cuderent. id quod fieri minus potuisset si artifex aliquis perplexius paulo protypum affabre sculpsisset. Comperto namque tertiam fere partem id genus nummorum adulterinam esse, Bohemi, Silesii, Misni 1516. Die Görlitzischen schwartzen pfennige.

NB. Anno 1515. Horologium quod vocant integrum in turri curiae exaedificatum est. Schlag Uhr auff dem Raths thurm.

Eodem anno circa Pentecosten Nissus in tantam excrevit altitudinem, ut quintam vel septimam adeo scandularum seriem in tecto officinae fulloniae aqua attingeret. Groß wasser.

& alij circumiacentes nummos Gorlicenses in universum omnes
repudiavere, eorumque usum publico iure interdixere. [illegible]
& aurigae olivam & hordeum pro nummis vendere de-
trectarunt. Unde vix credi potest, quanta subito extiterit
angustia cives tenuiores, quibus alia pecunia non suppetebat,
nec panes, nec obsonia emere. Vulgo quod κατ' ἐξοχὴν soli-
tibi se dicunt, si mutandi non esset facultas cerevisiam co-
quendo necessaria comparare non poterant. Crebri ea-
dem re Budissinae & Zittaviae habiti sunt nobilium oppi-
danorumque conventus. Pragam etiam iter susceptum, magni
facti sumptus. Neque tamen inveniri potuit remedium, quo
nummulis Gorlicensibus valor & usus restitueretur. Tan-
dem nummi nigri excocti & dealbati sunt, & acceperunt
quidem eos aurigae, sed non nisi sex solidos quos erant
in singulas grossulorum Polonicorum marcas. Quocirca
& mercium precium mutari oportuit. Duravitque diffi-
cultas haec pene biennium, quo elapso peculiari pro-
videntia divina nummi Gorlicenses ubique rursum accep-
tari coepere.

Ein Priester ungeweihet verbrandt.

Eodem anno venit Gorlicium quidam sacrificulum se
professus ac in templo ter missam celebrat; patefacta
autem re quod non esset initiatus (geweihet) condemnatus
ad ignem & ad patibulum combustus.

1521.

Pest zu Görlitz.

Anno 1521. festo a vinculis Petri usque ad Natalitia
Christi obiêrunt homines utriusque aetatis 2600. alij 1700
tantum annotarunt.

1525.

Görlitzer ändern die Religion.

Anno 1525. Gorlicenses & Zittavienses religionem primum
mutarunt. quo eodem anno pagorum Gorlicensium territorij
pastores 27. April. conventum egêre, in quo plerique om-

unanimi consensu se Sedis Misnensis obedientia subtraxerunt
ita ut in posterum nec tributum ei penderent, nec iurisdictio-
nem seu Autoritatem eius agnoscerent. Pertinuit enim utraque
Lusatia ad Misnensis Episcopi administrationem seu dioecesin.
Unde et nunc Budissinensis Decanus se Episcopatus Misnensis
per superiorem & inferiorem Lusatiam administratorem vocat.
Gorlicensibus in repurganda ipsorum Ecclesia & impiis ac super-
stitiosis ritibus abrogandis primus operam navavit suam M.
Franciscus Eccardus (Rechardus) Gorlicius, coriario patre na-
tus, Spottaviensium ante diaconus, Georgio Rösslero Consule.
Is cum superioribus annis fuisset vexatus revocatur hoc anno
intercedentibus nonnullis opificum collegiis & venit Gorlicium
mittente Senatu 7. Aprilis. Mox abrogantur multi su-
perstitiosi ritus Ecclesiastici nolente volente Senatu. Viridibus
non abluuntur altaria ut prius moris erat. Die Palmarum
non producitur Asinus cum idolo suo. Feriis non circum-
gestatur in templo Salvator panis, tamen consecratus in
sepulchrum Christi reponitur. In vigilia Paschalis non con-
secratur ignis, nec insequente nocte imago resurgentis & trium-
phantis Christi circumgestatur per domum publicam novi fori
in qua Sal venditur. Die dominica Paschalis instituitur confessio
Evangelica in Sacello quod vocant S. Georgii & confi-
tentur homines circiter 200: apud summum altare circi-
ter 30. proxima dominica post Pascha quae fuit dies
25. Aprilis de suggestu pastor significat, ut si qui posthac
sub utraque quod vocant communicare velint, vel popula-
ri idiomate baptisari sive cupiat, id liberum et soli-
tum ipsis futurum. Ac utrumque tum factum fuit. &
habent annales nostri, die Marci primum baptisatum ee

germanica lingua, sicuti eodem singulari sub peragentis festum.
Sunt praeterea hoc anno abrogatae processiones die Mariae
servari solitae. abrogati item fuere missae & exequiae pro de-
functis. Sacerdotes concubinas amplius non admiserunt. nec
die Ascensionis Dni Christi imago per tholum funibus attracta
fuit. sed pro istis nugis habita est Dominica meridie concio: denique
pauci observarunt veteres ritus.

Der grosse Brand. Eodem anno d. 12 Junij quae erat postridiana festi S. Trinitatis,
hora 1. noctis apud pistorem quendam Bartholdum in platea Nissensi
saevum & perniciosum incendium, quod ab una parte in sub-
urbana Nissensi, ab altera ad coenobium usque diffusum
quatuor horarum spacio praeter homines triginta aut circiter,
aedes privatas haud paulo plures 172. una cum porta
Niss: balneis, nec non aede et Nosocomio S.S. consumsit.
Plebs tunc obstantibus atque aliis lachrymis consulis &
Senatorum non tantum ad restinguendam flammam non commoveri
potuit, verum et probris & conviciis Senatum proscidit, qui
insultans laeta interim in distinctione spectando visum Sarto-
rianum vidit. postea quatuor ex istis capite sunt truncati,
Sartor gratia in exilium relegatus.

1526. Coena Dni sub utraq. Anno 1526 Viridibus quae tum inciderunt in 29 Martij Sa-
cramentum Coenae sub utraque Scholasticis fuit distributum.

1527. Tuchmacher Aufruhr. Anno 1527. Gorlicii simul cum ipsis religionis emendatae
initiis mirifica civium praesertim pannicularium tumultua-
tiones oriri: libelli famosi contra Senatum urbanum spargi
& affigi: omnia denique ad seditionem spectare coeperunt. Ideo
nec tandem fabricata est conflata clandestina illa &
ob id periculosior pannicularorum in Senatum coniuratio.
Die Aegidij qui tum in diem Solis incidebat, convenerunt

post meridiem in templo Petrino pannicularij complures quoque
& alij opifices nonnulli erant adunati. Ibi tum sermonem occe-
pit Alexander Soltzig de iniqua conditione ordinis pannificum,
quod a Senatu & deliberationibus ad Remp. pertinentibus exclusi essent,
& alijs libertatibus privarentur. aequum esse ut ad minimum
bini semper ex pannicularijs consilijs publicis interessent, sine
quorum consensu nihil in Senatu vel consultaretur vel decerne-
retur. iure et exequendo & vendendo cerevisia liberum esse
debere, ostendit. De harum aliarumque ipsis opinione iniquitatum
mutatione placet apud Senatum primum precibus agere. Quia
si non succedat alia ratione tentare. Ita congregatis conspi-
ratoribus mittit ad eos Senatus & significat ut siquid haberent
ad Senatum negocij, curiam adirent, ibi audiri & commo-
dius de rebus consultari quam in templo posse. Hoc facto
dissipatur concio. Tertio die post hoc est 3. Septemb. qui
erat dies Martis carceri includuntur Paulus Thammius &
Martinus Stoltzenberger. Eorum ergo captivorum reddidit A-
lexius Soltzig, Georgius Vierling, Jacobus Hase, & alij ex urbe
altero die post hoc est 4. Septemb. excedunt. Sed non ma-
nentibus reliqui complices. quin imo Petrus Lübeck caput &
princeps nefariae conspirationis, clanculum ad se vocat con-
foederatos in aedes suas sitas in platea quam longam vo-
cant. Huc comportantur arma omnis generis & ineuntur consi-
lia cum de captivis liberandis, tum et de magistratu
tollendo, & se in libertatem vindicando. Jam instabat ho-
ra qua campana tertia incendij pulsari consueuit, sig-
num perpetrandi facinoris datum erat: cum indicio Tho-
mae Stolteri pannificis, unius ex coniuratis, in ipso sceleris
perpetrandi articulo coniurati opprimuntur: Lübeco principe con-

spirationis capto, mox tortura subiecto ac demum cum aliis con-
sciis supplicio affecto eo modo ac tempore quo sequitur.
25. Septembr. ad furcam beim pranger in foro mercatorio
erectam, ciuibus septo, porta urbis interim clausa, Lubecus Jo-
han[illegible] asseveri immobilis alligatus in 4 partes à carnifice
dissecatus, partes ante portas urbis postea suspenduntur. Ante
ipsum capite plectitur Stoltzenbergius cum Lubeco ad supplicium
ductus. Eodem supplicio d. 28. Septembr. afficiuntur Thomas
& Martinus Anesorgius; Petrus Schweinichen senior, & Lauren-
tius Schweinichenator Vratislavia d. 19. Octobr. gladio per-
cutiuntur. Anno sequente d. 8. Januar. capite plectuntur
Andreas Deutschman, & Michael Neuman, qui ante fo-
res aedium Lubeci dispositi custodes fuerant. Hic longe
post Franciscus Teller qui cum aliis conspirationis consciis
aufugerat, ex fuga retractus supplicio 1528 d. 10 Octobr.
afficitur. Hoc modo repressa conspiratione, metu soluta est
civitas, & post haec inter dictum, ne qui conventus opificum
haberentur inscientia magistratu, id quod etiamnum hodie
servantur. Facta sunt haec Petro Titio Consule. Annum
utrumque notavit hoc tentamento Christophorus Manlius.

Non greX eVentVM seDItIosVs habet.

Posticulum aedium Lubeci in angiportum quorundam inter novum
forum & plateam longam versum, qua arma ad oppri-
mendum Senatum contulerant seditiosi, caementis obstructum
est, inserto lapide quadrato his literis inscripto:

D. V. R. T.

1. 5. 2. 7.

quas quidam sic legunt: Das Verräthers Thür. oder,
Der Verrätherischen Rotten Thür. Das Untrewen
Raths Thür.

Anno 1529 In vigilia festi Petri & Pauli noctu incendium ortum in Wolffgangi Bernhardi in foro mercatorio aedibus, quo incendio absumptae circa aedes Thomae Kolbii, Johannis Feuerbachi & Johannis Luericii. 1529. Brand am Markte.

Anno 1531. Aedificata ad Niseam domus Sclopetariorum der Büchsenschützen Hauß. Anno postea 1544. positum eius fundamentum ex lapidibus. 1531. Büchsenschützen Hauß.

Eodem anno aedificatur et officina fullonica ex lapidibus, antea tantum lignea erat. Walckmühle.

Anno 1532. Ob nimiam molem diruitur die D post Exaudi, Chori fastigium turris templi Petrini quod prospectum Nicolai spectat, & tectum lateritium humilius quod etiam nunc reliquum est, aedificatur circa Bartholomaei. 1532. gekürtzt Kirchen thürm.

Anno 1534. Siccitate inusitata exarescunt frumenta in agris, pecora aestu contabescunt, fame exanimantur, molendina ob defectum aquarum cessant. 1534. Dürrer Sommer.

Eodem anno fundata & perfecta est officina chartaria. Papiermühle.

Anno 1536 Aedificatur Orchestra addito altero tabulato ad domum novi fori in qua sal venditur. Ante haec tempora juniores fortunae humiliores sponsi in privatis civium aedibus capacioribus choreas duxerunt. 1536. Tantzsaal gebauet.

Anno 1537. d. 21. Maij. exundat Nisus & officinam fullonicam & eam in qua ad cotem aquariam arma acuuntur (Schleiffwerck) in molendino Consulis (Rathsmühle) evertit, vaccas & equos plurimos submersit. 1537. Wolcken ergeust sich.

Eodem anno tangitur fulmine templum Petrinum & in templo S. Crucis ad Chori Cenotaphium lignea imago Salvatoris quae in sepulchrum reponi solebat in duas partes diffinditur: fornix quoque interioris partis templi fulmine perforatus ita Donner schlägt ein.

miraculose ut quasi ictu globi tormentarij foramina facta vi-
derentur. Ostenduntur illa etiamnum hodie videre cupientibus.
Brand in der Hoter gassen. Eodem anno d. 6. Novembr. inter horam noctis 7. & 8. incen-
dium ante portam Nissensem vastat totam Hoteranam plateam,
duabus domibus exceptis: duravit incendium usque ad diluculum:
& in cellis atque conclavibus domorum suffocantur boves etc.
1538. Anno 1538. d. 25. Maij, qui fuit dies Urbani, ingressus est Rex
König Ferdinandus kompt nach Görlitz. Ferdinandus Gorlicium. Ingredientem utrinque stipant a dextro
quidem latere Franciscus Schultze Consul, & a sinistro M.
Johannes Hasse. Commoratus ibidem biduum Senatus sustenta-
tus aulae sumptibus. Ingredienti regi, Scholastici inter alia hoc
quoque distichon occinuerunt.

Accipe Rex blanda fervens quam voce salutem.
Et nobis pueris innocuis fave.

Wunderliche Kranckheit. Eodem anno circa purificationis mirabilis morbus coepit, quo
correpti biduum aut triduum non sufficiebant: grassabatur
usque ad Pascha.
1539.
Ziegeldach auf dem Thurm bei der Kirchen. Anno 1539. Excitatum vel potius incendio extinctum resti-
tutum est tectum lateritium levis partis meridionalis, quod insigni
templo S. Petri divina pergula vel potius instar habet.
Kuppe des Neißthurms. Eodem anno fastigium & tectum superius turris Nisse-
sis perfectum.
Wiedertäuffer vertrigen. Eodem anno dum sese in Nova domo (zum newen hause)
Anabaptistae in suis domibus concionandi potestatem sumerent,
Senatus qui suis praefectus villas rerum exui curavit, qui tamen
ex iis rusticis carceris poena afficiuntur 15 Julij qui fuit dies
8 post festum Margarethae.
1540
Steinern Röhrkasten. Anno 1540 Wendelinus Roskopf lapicida cisternam
lapideam novi fori aedificat in autumno.
Dürre. Eodem anno magna siccitas non cadentibus pluvijs intra

sex septimanarum spacium usque ad Viti. Post omnium
Sanctorum ea fuit aeris caliditas, ut pecora plus habe-
rent pabuli circa natalitia, quam habuerant in aestate cir-
ca Johannis. Ad trium Regum copiosissima & altissima Groß Schnee.
nix cecidit, quam excepit frigus asperum & intollerabile. 1541.
Anno 1541. Propugnaculum portae occidentalis, seu Reichenbacher
Reichenbachiana perfectum circa Bartholomaei. Pastey. 1542.
Anno 1542 d. 31 Augusti ex plaga orientali tanta mul- Heu-
titudo locustarum hanc regionem invasit, ut aliquibus in lo- schrecken.
cis talos ingredientium attingeret. Utrinque se devolu-
tant, depascebantque omnia. Abigebantque sonitu pelvium.
Et quia per hyemem manebant, sequente aestate nova so-
boles, ex ipsarum semine creata, plurimum incommodi a-
gris intulit. Industria vero oppidanorum & rusticorum
longis scrobibus factis, & in eas antequam volare possent
depulsis, ac deinceps aggesta terra scrobibus oppletis, sa-
tis fuerunt repressa.
Anno 1544 Aedificatum ad Nissam Nosocomium pro 1544. Franzo-
iis qui morbo gallico essent correpti. sen haus.
Eodem anno d. 30. Novemb. Caesaris Commissarii ve- Kayserliche
niunt Gorlicium, ac omnia aurea argentea que κειμήλια Commissarii
utriusque templi Petri & Monachorum inspiciunt, appendunt, besehen den
annotant, annotationem Caesari offerunt. Kirchen schatz.
Anno 1545. d. 18. Maij tectum tegularum templi Divi Nico- 1545. Nicolaier
lai renovatur, & intra templi muros, eo quo etiamnum Kirchen Dach.
cernitur, modo positum.
Anna 1546. d. 25. Maij Anna Regina Bohemiae, Fer- 1546. Königin
dinandi Caesaris uxor, mater Maximiliani ex Silesia Anna kompt
Gorlicium venit cum 800 equis comitata duabus filiabus ins Gör-
& filio Maximiliano. Abiit post triduum nimirum 28. Maij. litz.

Br. paud. Neisse brücke.
1547.
Straff der Görlitzer wegen des Deutschen Kriegs.

Eodem anno maximum robur Gorlicij in sylva multum li-
nidat. Ex cuius lignis anno sequente extruitur pons lig-
neus quo transitus Nissi coniungitur, longitudinis ulnarum 121.
Anno 1547. Gorlicium in rem miseriam tamque grande aes
alienum immersum est, & in eo adhuc haeret, nec emersurum
est dum fundamenta urbis reliqua erunt. Mense Augusto
vocatus Pragam totus Senatus cum senioribus ex collegiis opifi-
cum, personae circiter 28. Advenientes in carcerem conijciun-
tur, excepto uno Francisco Schnitterno Consule, qui tamen
palatio arcis circumscribitur, quem terminum ei transgredi non
licebat. Causa erat capitalis & iam in omnem eventum
sese Caesari dediderant. Dimittuntur at ex clementia Caesa-
ris sed irrogata mulcta 40000 florenorum, ademptis si-
mul huic urbi omnibus privilegiis, immunitatibus, beneficiis,
statutis, omnibus armis bellicis, omnibusque stipendiis templorum,
omni iure quod habebant in pagis, in saltu, in supplicijs ca-
pitalibus. Tormenta bellica ex armamentario, turribus &
propugnaculis auferuntur circiter 500. inter quae duo
tanta dicuntur fuisse magnitudinis ut singula 16. equis
traherentur. Argenti facti, centenarii ponderis quinque, ex
templis sunt exportata. Infinitus fuit numerus tonnarum
pulveris tormentarii, hastarum, aliorumque armorum belli-
corum. Denique si recte quis reputet, quinquies cente-
norum millium aureorum iacturam tum urbs fecit.
Iam igitur inermis, egenis, ac miseris accisa moesta doleri
solet, deplorans non suum tam triste incommodum ut
sui principis aut regni commodum videntur esse. Sed fuisse
harpyias aulicas quae tantam pecuniam a Caesare extorserunt,
praemium habent meritorum suorum. Sed agnoscunt iam
illarum harpyiarum posteri poenas in aulicoribus suis, re-

ducti plerique ad extremam pauperiem, & hi, excepto con-
probantibus quod dixi: De male q̄sitis non gaudet tertius hæ-
res. 1548.

Anno 1548. d. 14. Junij per Commissarios Cæsareos novus — Newer
Senatus creatur remotis prioribus Senatoribus omnibus excepto — Rath ge-
Franciscо Schnittero Consule, Magistro Rösslero, ut moris fuit — setzt.
eo tempore, der ein Richter außer dem Rath gewesen,
& Michaële Schmidio. 1549.

Anno 1549 redduntur Gorlicensibus à Cæsare pagi quatuor: — Görlitzer
Moÿß, Kießlitz, Biesnitz und Neundorff: quædam item prata — bekommen
& sylvæ eadem cum aliquot arvis tam ex [illegible] — [illegible]
quam ex [illegible] dicuntur. (Harniß und Lehen.) — wieder. 1552.

Anno 1552 die Solis post Trium Regum ventus tectum — Sturmwind.
turris Marianæ deiecit.

Eodem anno circa Michaëlis pestis incipit & durat usque — Pest.
ad Natalitia Christi: diebus ad minimum 6, ut plurimum
13 moriuntur. 1553.

Anno 1553 Redimunt Gorlicenses à Cæsare Judicium — Gerichte
& Castrum Gorlicense 80000 florenis: solvuntur hæc — und das Schloß
annorum quindecim. 60 + in unum florenum computatis. — da werden gelöset.

Eodem anno pestilitas rursum cœpit circa encænia, mo- — Pest.
riuntur homines 700. 1554.

Anno 1554 d. 22. Octob. Venit Gorlicium Ferdinandus — Ertzhertzog
Archidux comitatu personarum 300. Commoratus ad diem — Ferdinand
usque 5 Novembr. quo Vratislaviam versus profectus est. Senatus, — kömpt nach
qui quo venationi propriè quotidie expatiatus est intra tri- — Görlitz.
duum confecit 20 apros & 10 capreas. 1555.

Anno 1555. Gorlicenses recuperant à Cæsare 3 currus — Görlitz
sclopetis & thoracibus armis (Harnisch) & 4 currus — bekommen
longis hastis onustos. — Musquet-
ten wie-
der.

1556. Das Wetter erschlegt den Wächter auffm Creutzkirchen thurm auff Weinachten.

Anno 1556. Dominica proxima post natalem Christi inter 6. & 7. horam noctis horrenda tempestas ortus, cui similem non experta est haec civitas hominum memoria, tali praesertim tempore quo fulgura & tonitrua communi & usitato naturae cursu insolita sunt. Fulmen tum Creutzkirchen seu turrim & vigilem in ea excubias agentem tangit, adurens primum & consumens ejus intervallum postea autem in tergo & cruribus ita ustulans ut penitus nigri carbonis colorem referrent. Moritur tertio die post.

1557. Wahl Bürgermeister zu machen.

Anno 1557. Additus est Senatui praefectus creandi senatum & consules: fuitque tum primum designatus consul Franciscus Lindner 18 Octobr.

1558. [illegible] Schützen Hauss.

Anno 1558. Ad portam aerariam aedificatur domus tormentorum. Annum comprehendit his versiculis, q. ignotum quo autore, incisumque in ea domo extra ad parietem ascripsit:

Lustra decem mille & quingenta annos simul octo
Cum numeras, aedes has posuere viri,
Qui validis flexos incurvant viribus arcus
Ut celeri telo dejiciatur avis.

Jahrmarckt zu Dreßdn.

Eodem anno publice per praeconem indicuntur novae nundinae dominicae quotannis 14 die post Pentecosten celebrandae. Et promittitur iis, qui aliunde venales merces expositum venturi essent, immunitas ab illa pensione quam vocant das Städtgeld, in triennium. NB. 2.

1561. Die Thürm, Thürme reparirt.

Anno 1561 mense Augusto quinque gradus turrium templi le- vini vertex Nisram tollitur & reparatur per Joachimum Pöffel seniorem & filios ejus Marcum & Joachimum, beneficio machinis seu tabulatis a fenestris turrium usque ad fastigium extructis. NB. 1.

1562. Der Sturm [illegible]

Anno 1562. d. 11. Martij ventus terribilis turrim templi

Kirchhoff zu S. Niclas eingemauert.

NB. 1. Anno 1561 Coemiterium ad D. Nicolai muro septum est

2. Anno 1558 Sebastianus Pöffel aliud horologium, quod [illegible] dicunt, in turri curiae exaedificat.

Newe Uhr auffm Raths thurm.

S. Annae à Johanne Frenckio condita deiecit, in cuius globo, in initium Ecclesiae Johannis & Jacobi constructae ex solario Chori reperta sunt. Deiecit & turrim templi Leschwicensis & Markersdorfensis. Horrea multa evertit, arbores eruit, tecta fullonia destruxit, macerias deiecit, lateres avexit, [illegible]tit. Sequenti nocte audita sunt aliquoties tonitrua, quibus autumnalium frigoris portendi rustici vento iudicarunt. — [illegible] Türmlein von St. Annen Kirche.

Eodem anno die 9 post Misericordias Dni Modij lapidei, 1 domo novi fori in qua sal venditur. Alter domo fori mercatorij, in qua merces ponderantur, ubi sunt affixi, confecti sunt. — Steinerne Scheffel.

Anno 1563. 12 Octobr. nocte inter 9 & 10 integri horae, totius hora mola coriariorum (die Lohmühle) incendio tota perit, ceteris vicinis domibus illaesis. — 1563. Lohmühl brennet ab.

Anno 1565. in Gorlicensi monasterio Dei Opt. Max. & invictiss. Imp. Divi Maximiliani II. auspicijs, studio vero, cura, solicitudine & sumptibus Senatus Gorlicensis aperta est nova Schola Augusta, primo Rectore & piae doctrinae ac artium liberalium Professore, Petro Vincentio Vratislaviense V. Cl. ex academia Witebergensi accersito. Eius collegae fuere M. Laurentius Ludovicus Leobergensis. M. Sebastianus [illegible] Vonsidelius, qui praecedentibus aliquot annis ludum literarium hic rexerat. Introductus est Petrus Vincentius 22 Junij. Caeterum cum frater Urbanus ultimus monasterij monachus tunc adhuc vivens in scholae usum monasterium conscriberet, hanc donationem ratam habuit Decanus Budissinensis cuius publicis literis fecit testatam. — 1565. Der Closter Schule im Closter.

Eodem anno aedificatur cisterna lapidea in foro mercatorio. NB. — Röhrkasten auf'm Markte.

Anno 1567. Nocte sequente diem 26 Martij circa mane, Luna in 8 gradu ♈ consistente visi sunt Gorlicij 3 Lunae paraselinae Lunam cum Solis exorti parelij visi Zwo weisse Sonnen. — 1567. 3 Monden und 2 Sonnen werden gesehen.

NB Anno 1565. d. 4 Julij Magna aquarum eluvio irrupit & portae Crucis [illegible] partem muris & partem [illegible]. — Großwasser.

Anno 1566 d. 13. Maij renovatur Baptisterium & Scala saxea apposita. — Taufstein verneuert.

Eclipsis ☉. Eodem anno d. 9. Aprilis sub horam 5. integri horologij tristissima fuit Solis Eclipsis quae duravit fere integras horas duas.

Halle beÿ d. Kirchtreppe. Eodem anno aedificatur vestibulum templi Petrini ad fores qua in chorum ascenditur.

Schönbergische Bauern Sedition. Eodem anno Rustici Schönbergiani seditiosi, qui suis praefectum [illegible] & seditione in carcere iniecerant, Gorlicium adducuntur, in carcerem coniiciuntur, quaestionibus subjiciuntur, torquentur, uruntur ut autores seditionis cognoscerentur. Tandem unus ex eorum numero Paulus Beyer capite truncatur, tres alij in exilium mittuntur cum eorum Syndico Balthasaro Cretschmero. Reliquis haec poena fuit iniuncta ut toto illo anno non aliud telum gestantes circumferrent quam baculum: nec nisi multis cultris murorum [illegible], uterentur.

1568. Neue Thor gebauet. Anno 1568. Nova porta qua itur ad sepulchrum hoc anno aedificata, ad festum Pentecostes aperitur & publicis transitibus conceditur.

Neue Fleischbänke. Eodem anno Macellum apertum, quod nunc conspicitur, aedificatur.

Erste Evangelische Predigt in d. Kloster Kirche. Eodem anno d. 28. Januar. quae fuit dies ☿ prima concio Evangelica in templo monasterij habita est, a Dno Johanne Birckenhanio Vratislaviense, ministro Ecclesiae apud Gorlicenses.

1572. Wunderstern. Anno 1572 mense Novembri caepit innovari stella illa quam vocant mirabilem [illegible] ostentum, non dissimilis a stella Christi quae Magis apparuit, nec vidit mundus. Visa est in signo Cassiopeae cum 3 tribus stellis rhombi figuram expressit. Stetit a mense Novembri anni 1572. usque ad Martium anni 1574. sine ulla parallaxi, in eodem coeli puncto, ac nil nisi magnitudinem mutavit.

1575. Land schiessen.

Anno 1575. ad diem 7. Augusti fuit institutum Gorlicii ludicrum certamen in arte iaculandi balistis ad avem, invitatis ad illud vicinarum urbium civibus, quorum ex diversis locis 85 convenere. Volucres tres fuere affixa. Prima vero autem nigri coloris, deijcienti seu regi ut vocant Schaßstor abstulit 30 Joachimicos. Media viridis coloris 40 Joachimicos: tertia rubra, 50 Joachimicos.

1576. Rathsthurm renovirt.

Anno 1576 Renovata est turris Curiae, & machinis atque tabulatis usque ad globum novo artificio extructis, tollitur globus & postea rursus repositus.

1577. Kayserl. Rudolphus nach Görlitz.

Anno 1577 d. 16 Maij. Rudolphus Imperator in Silesiam proficiscens, ut civitates post obitum patris, cui in imperio successerat, in fidem suam acciperet, Gorlicium ingreditur, mansitque ibi per quatriduum, usque ad 20 Maij.

Comet.

Eodem anno mense Novembri apparuit magnus ille Cometa primum conspectus e die X. Novembr. in occiduo coeli cardine: corpore luce nitida, splendore eximio vel eleganti & venusto. Ex corpore prominebat oblongo tractu cauda in speciem barbae & nubis cuiusdam turbida, colore ex candido flavescente, densior, spissior & angustior quo corpori conjunctior propior: rarior subinde & tenuior quo remotior abeo et latissima seu dilutior veluti in ramusculos expansa, quemadmodum scopae seu virgae in unum collectae videntur: eratque in medium arcus seu cornu inflexa, aut et figura gladij Turcici seu acinacis. Spacium caudae in longum XXV & amplius gradus circuli magni in coelo occupabat. Apparuit a nono die Novembr. usque ad 13 diem Januar. an. 1578.

Grosse orgeln angericht.

Eodem anno Organum musicum maius, quod prius constabat fistulis 1350 auctum est novis fistulis 1141 Prius constabat 12 follibus nunc tantum 6 usque amplioribus aliquanto.

1579.

Voigtshoff. Anno 1579. coepta est aedificari iam praegrandium penitus
collapsa domus quam vocant vorsteckl Voigtshoff.

Brosse Bürg. Eodem anno Casparus Brosse bellum indicit huic urbi, qui postea
[illegible] anno sequenti captus rota supplicium subijt. Laute socia
[illegible] & Scriba ipsius [illegible].

1580. Anno 1580 die 10 Octobris conspiciebatur Gorlicij Cometa sub
Comet. capite piscis antecedentis, inter Zodiacum & Aequatorem sub V.
circiter gradu. dodecatemorij piscium. Tristi admodum &
lugubri vultu fuit, natura videlicet Saturnina, obscurus & livi-
dus, ac quasi superans magnitudine, quoad aspectum, stellas
primae magnitudinis. Cauda caruisse visus est; nec appa-
rebant circa eum ulli limines, ut vel crinitus vel pogonias
vocari potuerit: eaque forma visus est primis illis suae
apparitionis diebus. Ad primum quidem eius intuitum ra-
dij quidam seu lumen quoddam aut destituendum exile
admodum, tenue & rarum ac vix sensu perceptibile in
partem a sole aversam recta versus ortum spargi
videbatur. Patentibus vero eundem aspicientibus radijs ille
a conspectu auferebatur: solumque Cometae corpus obscurum
triste, lividum & tanquam nodus sphaeram aspiciebatur:
a reliquis stellis sola caliginositate, progressuque incitato
ab ortu in occasum differens, ut mirer ab imperitis dig-
nosci potuisse sub tali forma. Diebus circiter 13 & am-
plius spectabatur progressus a primis dodecatemorij pisci-
um partibus oblique in occasum contra signorum ordinem:
primum per aequatorem prope stellas in manu dextra Aqua-
rij, ad caput Pegasi, eiusque claram stellam, quae illi erat
superior. Inde per equiculum, delphinum secus citata
motione procedebat. Nam unius diei naturalis spacio
conficiebat plus minus gradus ~~4~~ sub fine Octobris &

principio Novembris, coelo admodum sudo, videbatur multo
illustrior, quam diebus praeteritis. Cauda sua diffluxum appare-
bat sed contractius & prominentius, semper a sole aversum in
plagam orientalem, exile, tenue & rarum, summum subti-
lem dixerit aspiam potius quam radium. Hinc paulatim
elangescebat usque versus, dum serpebat inter alam dextram
Aquilae & Sagittam † Galaxiam usque alterum divertigium
usque ad 18. Novembris. Ab hoc die tandem sole progredien-
te vespertinus simul & matutinus fieri incipiebat usque ad 6. De-
cembris, a quo tempore saltem matutinus fiebat, ac caudam
non iam in ortum ut antea sed in Boream porrigebat, mi-
rum pro diverso Cometae positu ad solem. Dissolutus
est tandem inter 16 & 25 Decembris: ita integrum tempus
erit dierum plus minus 76.

Eodem anno Morbus Epidemius (der Behemische Zipf) in autumno to- Behemisch Zipf.
tam pene Europam pervagatus est, idque tam multorum capita,
ut filiis omnibus, quos genuit, moriendum fuisset, supra tertiam
partem hominum totius Europae absumpsisset. Gorlicium ille advectus
est circiter 29. Augusti.

Eodem anno Autumnus adeo fuit calidus ut passim grana tempo- Warmer herbst.
re messis inter demetendum in agrum forte prolapsa rursus ger-
minaverint & iam vaginis inclusa frumenta starent. Si constans
mansisset aeris temperies etiam messem habituri fuissemus. In
Bavaria arbores gemmas extrusere. Cuculus apud nos deceptus
aeris caliditate rursus prodiit & suum κοκκυσμον inge-
minavit. Ranarum quoque coaxationes & alaudarum cantus au-
diti.

Anno 1581. nix circa Martium magnum damnum tectis a- 1581. Schnee thet grossen scha-
dium atque arboribus intulit. Nam cum inciperet iam illa colli- den.
quescere & subito superveniente frigore rursus indurescerent,

tantum accepit pondus, ut mole eius ipsa tam tecta quam arbo-
res passim fregerunt magno cum stupore. Nulla fuit arbor
quae non aut penitus fracta aut humi prostrata, vel certe ramis mi-
serum in modum mutilata fuerit. Viri horti, veri sylvae ia-
cuerunt constrata ramentis arborum, quae magnam spem multis an-
nis post dederunt. Damnum quod illatum est saltui Gorlicensi
(der Stadtischen heyden) aestimatum fuit aliquot millibus flore-
norum.

1582. Comet. Anno 1582 die 13 Maij conspicitur hic Gorlicij Cometa in Si-
dere Erichthonij inter duas eius stellas humerales, protendens
caudam versus polum Ursae maioris, duravit usque ad 22 diem
eius mensis. Cum ortu huius Cometae passim magnae & stupendae
exstitere tempestates, grandines, fulmina cum inauditis catharractis
aquarum quibus tota urbes, domus, agri eversi & vastati
fuere.

1583. Mühle in 3. Rädern. Anno 1583. Mense Julio Mola trium rotarum coepta aedifica-
ri Georgio Schmidio & Zacharia Willero Nosocomij S. S.
procuratoribus.

Brand. in d. Langegassen. Eodem anno die 20 Octobr. ingens incendium excitatum in postica
parte aedium Jacobi Ottonis Lanionis in longa platea
& reliquorum vicinorum.

Langenau u. Schützenhain kaufft d. Rath. Eodem anno Senatus ab haeredibus Joachimi Frenzelij emit pagum
Langenau & Schützenhain 20000 thaleris. Honorarium ad-
ditum 300 flor.

1584. Newer Calender. Anno 1584 die 4 Januarij allatum est huc & publice affixum
mandatum Caesareum de correcto Calendario, hoc est, 10 diebus
ex Calendario eximendis, quibus a Synodi Nicenae tempore iusto
anni quantitas maior accreverat. Eam correctionem curat
magistratus altero die post, qui erat Dominicus, publice de
suggestu promulgari & statim post 6 Jan. diem 17 numerare
Gorlicenses incipiunt.

Eodem anno abrogatur apud nos integrum quod vocant horologium, substituto in eius locum dimidio. Ac incipit illud numerare ab hora 1 pomeridiana die 30. Maij. De veteri tamen horologio sphaera & indicatio horarum ad turrim Curiae, pro nonnullis qui tam facile novi horologij rationem non essent intellecturi, retenta est. — Halbe uhr in Görlitz angerichtet

Eodem anno magna fuit annonae caritas, ita ut farris modius venirent 3½ marcis, avenae Joachimico integro, tritici 4. marcis, hordei 3 marcis. — Teuer Zeit.

1585.

Anno 1585. die 26 Martij nova Schola novo modo celebrat festum Scholasticum Gregorij: productis in theatrum minoribus pueris quatuor classium inferiorum candidatis omnibus & cum vexillis; secundae classis pueri partim virginali habitu formam septem artium, novem musarum & aliquot virtutum prae se ferentes, partim virili habitu virginum ductores prodibant: ex superiore classe eliguntur Episcopus cum suo auditorio & patribus Ecclesiae, itemque doctoribus Theologiae: Imperator cum electoribus & comitatu aulico: & Iuris consulti: & Medici: vexilliferi. Imperator vexillum gerebat Imperij: Electores sua insignia. — Gregori Tag begangen.

Eodem anno circa Bartholomaei festum seu Encaenia nostra subito pestis contagia incidunt, quae initio statim paucorum dierum spacio plurimas domos corripiunt, & postea serpente lue per totam paene urbem & omnia suburbia miserabilem stragem ediderunt, inprimis vero suburbio D. Nicolai malum fuit infestum, adeo ut dimidiam partem hominum sustulerit. Intra urbem etsi nulla platea excepto foro mercatorio a lue fuit immunis, nusquam tamen atrocius quam in foro quod vocant Judaeorum saevijt. Calendis Januarij quibus octo finitis annus & novus init, cum pro more Pastor Ecclesiae de suggestu — Pest.

nunciaret defunctorum numerum fuit summam 2455. 169
quidem ante pestem, hoc est, usque ad 14 Augusti, 2233 vero ipso
tempore pestis à 14 Augusti usque ad finem anni extincti. Sed cum
suspectus esset numerus, quod Vespillones seu libitinarij lucri
causa deprehensi fuissent plures iusto saepe ad Consulem
retulisse, visum est optimum Senatui sequente anno iterum
numerum accuratissime qua posset fieri ratione. Constituti
igitur qui ostiatim circumirent, & in singulis domibus in de-
functos inquirerent, repertus est numerus ab initio anni 85. usque
ad 1. Maij anni 86. defunctorum 2455. Iam si subducas
169 illos ante pestem, qui numerus certus est, & 2233 post Ca-
lendas Januarij annum 86 incipientes ad initium usque Maij
defunctos, qui numerus & ipse certus est, relinquitur scilicet nu-
merus mortuorum tempore pestis. Et quia tum una eademque
opera Vivorum quoque numerus indagari potuit: censa sunt
capita in universum 6614. connumeratis exteris & pere-
grinis qui tum vel negociorum vel studiorum causa hic ver-
sabantur, vel operas exercebant manuarias. Pestis prodigia
haec antecesserunt, muscarum sylvestrium media aestate abitus,
repetentium ea loca unde paulo ante accesserant, quae alias
non nisi exacta aestate repetere solent. In nostra urbe
antequam contagia increbrescerent tam foedi canum ejulatus
noctem auditi sunt, ut omnium hominum animi conster-
narentur, & certam sibi pestem ominarentur, canibus quasi in-
tonantibus & praesignificantibus miserias quae paulo post con-
Donner schlegt ein. secutura erant. Item d. 19 Februarij fulmine tacta est
hora 3. p.m. domus sub curia, in qua excubias agunt
vigiles.

1586. Donner schlag in Nicolaithurn.
Anno 1586. 7 Junij hora iam imminente 2. p.m. tempestas
largissimis pluvijs, grandine, tonitru & fulmine horrenda orta

Tangitur tunc fulmine turris ad portam D. Nicolai, Vigil
que tum forte in eadem turri excubias agebat eodem fulmine
tactus exanimatus.
Eodem anno ad portam quam vocant tenebrosam in ea area Neu Pesti-
in qua olim villa Georgii Ost steterat, aedificatum nosocomium lentzhauß.
ad recipiendos tempore pestis contagiosos. In eadem area
saeviente pestifera lue complures scenae fuere excitatae &
eo infecti peste passim ex aedibus deportati. Quod ergo tem-
pore pestis praestiterunt scenae illae, id si in posterum tales
calamitates (quod DEUS clementer prohibeat) incidant,
hanc domum praestare voluit providus & vigilantissimus huius
Senatus.
Hoc eodem anno pons lapideus ad portam D. Nicolai sumptibus Steinerne
non parvis sed opere imprimis utili & valde necessario Nickelbrücke.
aedificatus in autumno.
Eodem anno d. 4. Augusti incredibilis multitudo ciconiarum Viel
Gorlicium appulit & in summis templorum & monasterij aliisque Störche.
aedificiis aedibus pernoctabat. Tracta est ea res in admira-
tionem eo magis, quod maturior videretur haec expeditio, quam
sicut aliis fieri solleret, & quod hominum memoria non nisi
praetervolantes, non at residentes ciconias haec urbs vi-
disset. Sed nihil memorabile secutum est.
Anno 1587. Aestas frigidiuscula fuit, adeo ut frumenta, 1587. Kalter
avena, legumina multis in locis non satis maturescerent, Sommer.
atque sero satis colligerentur. Messores tantum abest ut se-
minudi meterent fruges, ut et vestibus pelliceis ad frigi-
diorem auram uterentur.
Anno 1588. 27. Maij. extructa est nova pertica aviaria 1588. Newe
eo in loco ubi altera sita fuerat. Impensi fuerunt in Vogelstan-
eam supra 200 thaleri. ge.

1589. Brauhauß und Büttelej gebauet. Anno 1589 Babarisagium (das Marter hauß, die Frohnerej und Büttelej) aedificatur ea magnificentia, ut non admonitis & procul intuentibus domus aliqua regia videatur, ea denique altitudine, ut cum officere luminibus vicinarum aedium videretur, aedificatio illa non sine offensione multorum prope habitantium susceperit. Carnifex tum rursus in urbem ex suburbano tugurio revocatus, quo ante magno conamine ejecerant cives, eam domum cum [illegible] publico habitare coepit, non grati hospites vicinis, quod & ipsa ista offensione [illegible] luxit.

Zentendorff vom Rath erkaufft. Eodem anno Senatus a nobili Nicolao à Zenwitz emit pagum Zentendorff 5800 thaleris. Honorarium additum 100 thal.

1590. Comet. Anno 1590 à die 5 [illegible] Martij Cometa mediocris magnitudinis cum magna cauda sursum versus porrecta apparuit, sed à paucis fuit animadversus. Cujus cursus fuit citatissimus, adeo ut spatio unius diei & noctis circiter quatuor gradus in caelo confecerit. Affluxit primum circa piscem borealem & Andromedam ac inde recto cursu ad Heniochum & deltaton, caput Medusae & pedes Persei properavit, cujus stellas omnes suo lumine aspexit. Sed antequam Heniochum attingeret circa pedes Persei deflagravit, ast ita magna parte decedente, [illegible] ♈ & ♉ transiit.

Dürrer Sommer. Hunc Cometam secuta fuit talis in aestate siccitas, qualis ab anno 1540 non fuit hac terra experta. De illis siccitatibus haec sunt memoriae causa facta eteosticha.

ArIt hIVLCVs ager, CerVo sItIs ora perVrIt,
ACCenso RhenVs fLVMIne ante Caret aqVa.

Aliud.

SqVaLet ager, qVerVLos InCestat fVnere saLtVs,
ECCe rVens tristI CerVa peremta sItI.

Eodem anno mola frumentaria, quam superiorem vocant (die Ober mühle oder Laufeld Mühle) adiuncta tres alia molitrinae mechanicae, ut sunt cupraria (der Kupferhammer) pannaria (die Walckmühle) & ferraria (die schleiffmühle) incendio, incerto unde orto, 7 nocte praecedente diem 22 Aprilis conflagrant. — Walckmühle, Kupferhammer und schleiffmühle brent ab.

Eodem anno nocte praecedente diem 6. Septembris terrae motus in his regionibus ante hac nunquam observatus, urbem nostram leviter concussit, sine clade vel ullius aedificii vel ullius hominis. Magni facto, cum existimarent oppidani, solam hanc urbem sensisse infestum, compertum est paullo post, totam Lusatiam & vicinas regiones, Misniam, Silesiam, Poloniam, Bohemiam, Moraviam, Austriam eundem sensisse tremorem expertam. Nullibi vero maiore cum clade, quam Viennae Austriae, in qua urbe aedes multas publicas & privatas, sacras & prophanas deformavit, diruit, evertit, homines non paucos oppressit, complures ex urbe in hortos noctu ruina expulit, S. Stephani turrim, quod est praecipuum ornamentum illius urbis, penitus labefactavit, irreparabili cum damno. In aliis locis ita commovit cum alia aedificia tum vero celsiores turres, ut aera in illis pendentia per se vehementiore motum impulsus pistillis sonum ediderint. Hunc terrae motum consecuta sunt, nimirum irruptionem in Croatiam, & motus in religionis negociis in Misnia, & aliis parte. — Erdbeben.

NB.1.

1591. Anno 1591 coepta est aedificari sclopetarum domus, quae egredientibus portam Marianam seu Meridionalem, in pomoerio ad sinistram est. Opus satis honestum pro honestis conviviis quae honestiores cives isthic agere solent. NB.2. — Schießhaus im Zwinger.

1592. Anno 1592 Ob motus religionis in Misnia infideli fratres, tam Heraclium & diu optatam occasionem nacti, tentarunt hanc quoque nostram Gorlicensem Remp. in apertum periculum exponere. Ideo non cessarunt in nos concitare clementissimum principem Lud., — Görlitz weg. d. Religion angefochten.

NB.1. Eodem anno exaedificatur cisterna lignea in forma quadrata in infimo foro ante hospitium aureae aquilae. — Viereckigt Röhrkasten fürm Gülden Adler.

NB.2. Eodem anno d. 29. Octobris patibulum novis trabibus & scalis reparatum ac renovatum est. — Galgen angerichtet.

dolphi Imperatoris, Dni nri clementissimi, perscripserunt ut Senioris mandatis ad Præfectum Lusatiæ, & Decanum Gregorium Leisentritium, administratorem Ecclesiasticum utriusque Lusatiæ, qui scriptis serio iniunxit in Lusatia utraque Scholas & Ecclesias, inprimis vero in hanc nostram mandavit. Vocati sunt ea de causa Budissinam aliquoties Consules nri, vocati ministri Ecclesiæ, vocatus unus ex Schola. Sed cum vere & unanimiter ab omnibus subscriptum responsum, nihil in ceremonijs Ecclesiæ, iam ante hic usurpatis, nihil in doctrina mutatum, sed doceri congruam confessioni Augustanæ, Catechismis Lutheri & scriptis Melanchthonis, & simul ordo Scholæ cum annotatione omnium lectionum & operarum subscriptus exhibitus, nonnihil molitiones hostium nostrorum fuerunt repressæ, & periculum sopitum non sublatum est, quod ut DEUS penitus avertat & nos nostrum ministerium deinceps quoque sine interpellatione exercere permittat, nec sinat aliquando nos quoque infestam sentire vastitatem, DEUM quotidie precibus assiduis serio & ardenter oramus.

Schwefel Regen. Eodem anno die 26 Maij communis opinio fuit mane ante Solis exortum pluisse sulphure. In lacubus certe, in quibus aqua pluvialis collecta steterat, reperta est talis materia, quæ sulphuris similitudinem omnino referret.

Pulver hat grossen schaden gethan. Eodem anno in diem 18 Junij incidit infausta coniunctio ♄ & ♂, cum sese effectus eodem statim die apud nos magna cum clade ostendit. Dies erat Jovis, quo est mercatus septimanarius Gorlicensibus. Forte erat quidam qui pyriten, hoc est, lapidem qui percussus ignis scintillas edit, venales circumferret, venit in plateam, in qua olim antiquum monasterium fratrum moenibus suis inclusum fuit, istac ad fratres itum est, fratrumque nomen accepit, & conspicatus merces eorum expositas ad Alberti Tyroldi ædes, inter quas & pulveris tormentarij erat, eo accedit, sciscitaturus ex hera, quanti merces venderet, an cum

velit, ac simul fit periculum lapidum an bona sint vota &
pretii, accersitum an [all?] emtrice me an auditore. Hic infeliciter
inciderunt scintillae in pulverem sulphureum, qui magna copia
ibi erat expositus, & subitum edit spectaculum. Nam pulvis an
solum profusus [struck] immensum fragorem instar tormenti bellici
edit, ita ut tota pene urbs commoveretur, adhuc, quis tantum
tormentum, quod est tam sono grandi grande cum oporteret
coniiciebat, exploderet, sed & contrahentes & prope astantes
& forte praetereuntes miserandum in modum adussit, deforma-
vit, enecavit. Ipsa emptrix Tyroldi coniux & eius ministra iam
antea, cum flamma externas pariter & internas corporis partes
faciem, pectus, brachia, os, palatum, fauces vehementer adussisset,
inter magnos cruciatus morbidos, domina die 7 post fuit mor-
tua, & ministra die 8 post, & die 10 simul funere efferuntur.
Venditor lapidum praebuit triste spectaculum per urbem. Cum enim
vestes eius lineae, quibus erat indutus, undique concepissent flammas,
visus est in mediis ignibus stare, & instar furibundi hominis
discurrere per urbem, altaque voce auxilia hominum implorare.
Hic videres undique accurrere ex proximis aedibus homines
cum situlis, cum aqualiculis, cum cantharis et cerevisiariis,
& aquam simul & cerevisiam effundi ad extinguendas flam-
mas. Alii fimum apportabant, ut ardores adustorum mem-
brorum misero homini lenirent, eo quasi emplastro imposito.
Ex alia parte erat mulier rustica, ex alia puer quidam
scholasticus, ex alia rursus alii, quorum miro gestu flammas
extinguere conantium, & eiulatus exaudiebatur. Denique septem
personae, non annumeratis iis, quibus barba, pili, vestes levi-
ter fuerant adusta, miserum in modum a plantis pedum ad
summum usque verticem fuere combusti. Sed ceteri diligenti
chirurgorum opera & industria sunt conservati. Venditor
lapidum & mulier rustica singulos oculos amiserunt. Ita

mercem contrahentibus pro lucro damnum attulit; ita pulvis in ho-
minum perniciem primum repertus, ob ingenitam violentiam suam non verisi-
ita itidem(?) latet, unde summa securitas sit sperata. At-
tamen non prorsus ab expositis mercibus secessere vasculum plenum
pulveris, quod si flamma corripuisset, futurum fuisset ut
tota illa domus cum magna simul vicinarum fuisset eversa.

Greulich ungewitter. Eodem anno eiusdem mensis die 29. circa vesperam magnae
ventorum & fulminum tempestates crassissimas quasque arbores
fregerunt, multas ramis mutilant & detruncant, complures radi-
citus everterunt. Domus pars in horto Georgii Holdreiche(?) fulmine
tacta incenditur & deflagrat.

Landtschiessen. Hic et anno est 17 à superiore exercitio balistico, qui similiter ex
vicinarum urbium cives in eo ludi genere exercitati huc confluxe-
runt, sed hoc anno maiore numero quam ante. Fuerunt n.
ex peregrinis 97. ex nostratibus 36, ut totus numerus sagittariorum
fuerit 133. Aulaea fuerunt affixa tres. Prima vestis erat
alba, quae regi [illegible] attulit thaleros 30. Secunda lutea
40. Media rubei coloris 50. De prima si quis absolutum(?) tela
detraxit, accepit praemium thalerum unum, de tertia duos, de
media tres.

Groß wasser. Eodem anno die 3. Augusti Nissus aquis pluvialibus auctus
in tantum intumuit, ut aggerem molitrinae superpederetur(?).
Seniores ausi sint affirmare proximis 20 annis tantam
& tam repentinam Nissi exundationem non fuisse. Fuerunt
hac aestate crebri Nissi eluviones, quas consideranti mihi
in mentem venit illius dicti: Aquae multae populi multi. E-
venit, si respicias Turcas & Tartaros minime esse fictum(?).

Glöcknerey gebaut. Hoc et anno exaedificatur domus nova, quam aeditius tem-
pli ad D. Petri & obstetrix publica incolunt. Fit initium
aedificationis mense Maio, & tandem absolutum est
mense Octobri.

Anno 1593 fuit tam stupenda & prodigiosa, multisque cladibus hominibus, pecudibus, agris, aedificiisque importatis memorabilis inundatio, non solum uni alicui territorio, sed toti pene Germaniae & vicinis regnis communis, tanta cum aquarum ex continuis imbribus copia, ut omnia aquis innatare viderentur, parumque abesset — 1593. Wasserflues.

quin lucida moenia caeli
Frugiferasque solum terrae pelagique sonora
In chaos antiquum penitus confusa redirent.

Praesagium hoc fuit magnarum omnium quae consecuta vidimus annis sequentibus. NB.

Anno 1594 mense Martio insignis fuit transitus peditum equitumque in Ungariam grandis instar [illegible] & hac transeuntium. Ipse Dux Franciscus a Lauenburg 14 Martii urbem splendido equitatu ingressus est, sed prima [illegible] sine strepitu hic versatus. — 1594. Viel Kriegsvolck durch gezogen.

Eodem anno nostra Lusatia 300 pedites misit & 100 equites, quorum illi 14 Septembris, hi 28 mensis ejusdem in hac urbe lustrati sunt. — Musterung und Kriegsvolck fort geschickt.

Eodem etiam anno 21 Novembris conclamatum est ad ignem noctu sub primam somni, flagrantibus tectis posticarum aedium Tobiae Schwilleri, ipso hospite cum uxore Sittaviae absentibus. Verum ultra illud aedificium, quod flamma primum corripuit incendium non est progressum. — Brand.

Anno 1595 circa finem Februarii tanta vis nivium decidit, ut non flocci illi, sed veri prodigiosi montes videri possent, agricolis nivibus alicubi humiliorum casularum in pagis culmina, usque adeo, ut invita per nives velut cuniculos agere sibi exitum quaerere coacti fuerint. Et quia tantam molem nivis, cum viae valde [illegible] impeditae, factum est, ut multi inter vias cum expeditis progredi non possent, [illegible] magis magisque — 1595. Viel Schnee und gross wasser.

NB. Eodem anno d. 15. Decembris Lusatiani fuit hic 80 equites, quos Lusatia superior misit Caesari. — Musterung 80 Reuter fort geschickt.

nibus, illarum mole tecti & oppressi, denique suffocati aut fri-
gore enecti perierint, & postea desolutis nivibus passim in agris
exanimes reperti sint. Haec nix non fuit multorum dierum,
sed subito spirante molliore & tepidiore aura resoluta, mi-
ras inundationes peperit, superioribus quas sub anno 1593
descripsimus nihilo minores, imo vero longe saeviores, cum
passim pontes vis aquarum avulserit, aggeres perruperit, mo-
lendinas conquassaverit, & multas alias clades hominibus pariter
& pecudibus importaverit.

Blattern sind gekommen. Eodem anno variolae, per multorum capita transeuntes, plurimos
praesertim tenerioris aetatis iugularunt. Abstinuit morbus ne ab a-
dultis quidem, & cum heri quaedam in thalamo incumberet sponsa,
hodie in lecto decubuit aegra, & pro basiolis variolas & exan-
themata suo sponso porrexit.

Peterkirch [illegible] ert. Eodem anno aedes Petrina, superiori anno foris dealbari coep-
ta, ijs fenestellis quae in tecto superio inter maiores illas in-
teriectae meridiem versus aspiciuntur, factis 1593 picturis ac
inscriptionibus renovatis, quibus [illegible] templum circumquaque conspiciuntur
teguntur[que], vestita & exornata est. NB.

Bierbagel. Eodem anno signa venalis cerevisiae, quae fuerunt hactenus coro-
nae pinuum ante tabernas non aliter atque olim hedera suspendi
solitae, abrogata sunt, & in eorum locum surrogatae pyramides
coloris viridis si Martialis, rubri sicuti & antiqua cerevisia
venderetur. Cum n. pinus excisa sit πανόλεθρον, non repullulans,
unde et mortis indicium apud veteres fuit, ne ille unius usus
in tot arbores saeviret, & solius cacuminis excisa, totarum
arborum esset pernicies: visum est magistratui, ut loco pinuum
pyramides deinceps ligneae, quae in longos annos durare,
minoreque precio comparari possent, ante tabernas erigerentur,
ac signi loco collocarentur & pinubus parceretur.

Knopff auff den Kirchthurm gesetzt. NB. Eod. etiam anno globus turris Petrinae, quae est in occidentali
latere templi versus meridiem (altera n. turris septentrionem
spectat) refixus, die 29. Augusti refectus & inauratus restitutus est.

Eodem anno pons portæ meridionalis, vulgò à vicino D. Steinerne
Mariæ templo dictæ Das Frawen Thor, sublicius abiectis, Frawen
quibus ante constabat, totus ex fundamentis lapideus est ædificatus brücke.
duobus cum fornicibus.

Eodem anno die 17. Augusti Nissus in maiorem quam ullis Gross
antea memorata reperiatur annalibus altitudinem auctus wasser.
est & elevatus. Inter maxime stupendas & horrendas Nissi
inundationes annotatur apud nos anni 1537. Verùm
hæc quinque partibus ulnæ, cum tribus digitis transversis, priorem
illam superavit. Apud nos trium illarum molarum, quæ Nissi
aquis impelluntur, rotas omnes comminuit, domunculas ad
molam pertinentes abripuit, & ex fundamentis evertit, sed
hominem DEI beneficio & clementia nullum suffocavit. Eo-
que atrocior facies huius diluvij fuit apud Zittavienses, ubi
complures utriusque sexus & ætatis homines, noctu excubias
agentes ad lintea, quæ ad Nissum expansa candefaciebant,
miserè in medium submersit & suffocavit.

Eadem inundatio & officinam fullonicam, quæ anno 1531 ex- Walckmühle
ædificata erat, hora 12 a.m. evertit. eingerissen.

1596.

Anno 1596. die 12. Februarij mulier quædam rustica in Wunder-
pago Longersdorff, spacio unius milliaris hinc dissito, enixa geburt.
est infantem monstroso admodum capite & visu horrendo.
Nam primum superne nulla erat calvaria seu vertex, neque
frons ulla apparebat, sed quasi gladio superior & emin-
ens capitis pars recisa est, nil nisi cruentam cutem, ro-
tundi disci magnitudinem adæquans, cum sanguinolen-
to cerebro ostendebat. Oculi erant grandes & protube-
rantes, longeque à se invicem distantes. Nasus simus & la-
tus bovino similis ori imminebat. Os ipsum et bovis
ori simile, sursum et utrinque ad aures ferè deductum.

Labia lata qualia sunt canum venaticorum, in medio tamen
sublacuna nasi conniventia aut certe concreta. In superiore
sinistra maxilla conspiciebatur series dentium. Ad mentum
utrinque singula verruca. Aures rotundiores humanis & sili-
cas corrugatae. Denique tota facies leonina magis quam
humanae similis.

Pentziger hammer brent ab. Eodem anno officina ferraria Penzigij in dioecesi Gorlicensi
ex incuria familiae nocte excitato incendio conflagrat 1. die
Februar. Domino illius conflatorij una hora a summa co-
pia ad extremam inopiam redacto, in subsidium aedificij in-
staurandi eleemosyna a nostris sunt collata.

Haupt Krankheit. Eodem anno morbus epidemialis, febris nimirum maligna
petechialis cum suis symptomatis, quae sunt morbo, quem vo-
cant Ungaricum, familiaria admodum hic saevit Aprili
& Maio mensibus, hominesque quam plurimos, inprimis viri-
mediae aetatis, & robustiores alij fortiores iugulavit.

Wetter schlägt ein. Eodem anno die 14 Julij de coelo tacta villa Johannis
Richteri domus & horreum coelesti igne inflammata con-
flagrant, cum ovibus 150 & vacca una.

Iterum die 21 Septembr. architectum eodem Lavij in pla-
tea longa.

In horto item pannitonsoris domus incendio perit.

Musterung. Eodem anno mille equites, quos inferior Saxonia Impera-
tori auxiliares contra Turcam ~~misit~~ in tres turmas
distributos misit, die 23. Julij in campo vicino urbi &
ad eam vom Donne, gassum pecorum appellant, lustrati st.
Dux huius equitatus fuit Franciscus & signifer praetoria-
nus Otto, ambo duces Luneburgenses, quibus se honoris
causa comitem expeditionis adiunxit Joachimus Caro-
lus Dux Brunsvicensis.

1597.

Anno 1597. nihil aliud memorabile secum traxit, praeter con- Streyte
tentiones praecipuarum tribuum de obtinendo a magistratu li- Fleisch und
bero foro panario pariter & carnario. Impune exercuerant Brotmarckt
laniones pistoresque iam per annos complures insignem petulan-
tiam in carnium & panum venum expositorum precio pro sua
libidine & arbitrio augendo intendendoque cum insigni caeterorum
municipatum & pauperum detrimento. Accesserant postea alia
violenter & tentata & facta ab iis erga pauperes, quibus saepe
siquid vel carnium vel panum aliunde sub alio emptum pro
famelica familia in urbem importare voluerunt, per vim erepta
erant, ut non dicam de licentia, quam sibi sumebant laniones
in distribuendis & designandis plurium vel pauciorum pecudum
mactationibus, pro ut quisque plura vel pauciora macella possi-
deret. Denique alia insolentiora ab utraque tribu suscepta fue-
rant, quae omnia ex querelis civium & libellis supplicibus, illas
querelas continentibus & magistratui suppliciter exhibitis, cognoscere
dare nobis fuerit. Cum postea eo anno incidisset summa Tewer
annonae caritas, usque adeo, ut modii frumenti tribus mar- Zeitt.
cis seu florenis nostratibus venderentur, cives indignitate rei
commoti, & difficultate temporum compulsi, sibi illud quasi
servitutis iugum tandem aliquando excutiendum esse existi-
marunt, idque ad Senatum tanquam ordinarium iudicem
re delata contenderunt, ut deinceps potestas esset omnibus
promiscue ex peregrinis carnes panesque in urbem venden-
di causa importare. Senatus ne alteruter non esse satis
pronus & paratus ad avertenda omnia incommoda quae Reip.
detrimentum afferre possent, iussit singulos ordines suas
querelas scripto comprehensas exhibere. Ibi tum certatim a
singulis tribubus scripti sunt libelli, ut iam diximus, supplices,

in quibus acerbis lanionis & pistores accusarent, cum nonnullis
etiam acribus in magistratum dicteriis. Senatus vero ad seditionem
& ad pacem tranquillitatemque Reip. turbandam spectare animad-
verteret, sapienti circumspectione utendum sibi existimavit. Atque
neque nimis durum sese exhibuit, ne ad maiores licentiationes vel
minimam fenestram patefecisse videatur, neque nimis est indulgens,
ne confirmaret vulgi insaniam, & de sua pariter autoritate
& existimatione periclitaretur. Mediam igitur viam, eamque tutissi-
mam iniit, delata totius negotii expositione ad Caesaream Ma-
iestatem, videlicet, ut ratum haberet, quod Imperator decer-
neret. Quo multis cum difficultatibus impetratis, forum pa-
narium publico diplomate promulgatum, ea tamen conditione
& quasi restrictione, ut utrumque forum non nisi semel in
septimana aperiretur: panarium quidem die D: Carnarium
vero die ♄, idque rursum ad nutum usque temporis, ut si e re e-
[illegible] fuisse Reip. continuari, sin minus corrigi & emendari
aut etiam prorsus tolli & abrogari posset.

Newe Can- / zel Kirche. Eodem anno mense Junio in templo Petrino nova illa sessi-
ones supra gradus, per quos in chorum ascenditur, fornicato
opere ex quadrato lapide aedificantur.

1598.

Grosser / Wind. Anno 1598 d. 11. Martij magna & stupenda tempestas
ventorum usque adeo saevijt, ut hominibus pariter & pecoribus,
domibus atque arboribus, quas e terra evulsit, everti, prostra-
vit, inaestimabile damnum inferret. Horreum et quoddam
ad urbem saxeum duobus ulnis & quadrante loco motum
fuisse.

Wasser / fluts. Eodem anno Augustus inundationibus aquarum, a 24 die
eius mensis ingruerunt, cordo & dimensis frugibus, quas
correptas secum auferrat, inimicus fuit.

Hoc et anno Septembri infantibus inprimis, deinde & nonnullis adultioribus pestilens & funestus fuit, quos diarrhoea simul & dysenteria laborantes, magno numero iugulavit.

Grosser und Roter Ruhr.

Eodem anno, cum globus turris ad portam D. Nicolai, intemperie eiusdem, iniuria coeli corrupta fuisset, & refici illa oporteret aiebant, conducta fuit opera cuiusdam Jacobi Schmid Mishnensis, quod ille minoribus sumptibus & opera faciliori, sine operosis tabulatis aut machinis id non perficere solum vulgo posse putaretur. Sed & alibi locorum reliqua [illegible] habebat. Is ergo non nisi scalis aliquot per longitudinem turris applicatis & singulari solertia ad fastigii ambitum per intervalla annexis & alligatis, pendentibus scalis ad summum fastigium & cacumen turris transit & instar [illegible] quidam aura se credentis, in aere velut deambulare visus est. Ac primum ipsum globum revulsit, revulsum e culmo suspensum deportavit, deportatum refectumque et ipse ad summum turris elatum affixit. Quin imo perfecto opere in ipsum globum temerario ausu ascendere & modo erectus stare, modo sedens tibialia exuere & nova induere ausus est. Spectaculum oculis spectantium magis horrendum, quam ipsi artifici periculosum visum.

Die Stangen und Spitz an Nickelsthurm wird renoviret.

Eodem et anno asperrima fuit hyems.

Kalter winter.

1599.

Anno 1599 fuit aestus & siccitas insignis, quam rursus hyems longe frigidior excepit, adeo ut hominum memoria maior & diuturnior non dicatur extitisse.

Heisser Sommer, kalter winter.

Eodem anno, postquam contagiosa lues aliquot annis proximis ab occasu in ortum progressa multas passim urbes miserum in modum vastasset, tum decreto divino, tum incuria nonnullorum sese periculis temere obiicientium, tran

Pest.

quaj urbem sed leviter corripuit. Exordium illa fecit à dysenteriacis fluxibus, qui desinentibus successit pestis, longè minore tamen strage, quam prodromus ipse. Cum n. spacio duorum mensium ultra ducentos tum adultiores, tum verò imprimis ex puerili aetate dysenteria extincti occubuissent, subsequens pestis toto reliquo tempore numerum illum vix adaequavit. Quod verò rumor periculum adeò amplificavit, & omnibus nos vicinis abominabiles reddidit, fecerunt nonnullae primariae aedes ad forum sitae peste correptae, vehementiorem ipsam licet reddiderunt.

Brand. unter den Gadelauben. — Eodem anno d. 4 Decembr. noctu circa 7. horam ortum incendium ante portam occidentalem seu Reichenbachensem in curia cujusdam linteonis aut potius uxoris ejus commissum. Incendium horrendum & vastum quo 9 aedes periere. Si venti ex contraria coeli plaga spirassent, haud dubiè tota illa domorum series (Die Gade lauben) flammis correpta periisset. Sed DEI omnipotentis custodia, angelorum praesidio, civium fideli auxilio perfectum fuit, ut intra istum numerum incendium consisteret. Quorum aedes perierant, ii postea potestate hac à magistratu ipsis facta circumierunt, & oblata stipem honestam collegerunt, qua novas instructas rursus aedes suas potiore instaurare.

Stadt Waage. — Hoc et anno domus illa in foro mercatorio, in qua merces ponderantur, hac forma, qua et num cernitur, exaedificari, seu potius renovari, coepta est.

1601.

Brodt markt. — Anno 1601. Forum panarium anno, ut supra annotavimus 1597. tractatum, hoc demum anno impetratum & diplomate Caesareo publicè hic affixo confirmatum est.

[illegible] — Eodem anno die 7. Augusti mane inter horam 6. & 7. subito

oritur tempestas intonante polo & crebris micante aethere
ignibus. In illa tempestate duo cives opera rustica facientes de
coelo tacti sunt, alter subito extinctus, alter semimortuus relictus
sed postea sanitati restitutus est. 1602.

Anno 1602 primum quadrans imprimis obnoxius fuit magnis Gr. [illegible]
& stupendis, nec non ominosis ventorum fragoribus, qui impri- winde.
mis saevierunt nocte diem 7. Martii praecedente usque adeo, ut
cum magno metu mortalium aedium tecta passim avulsa
in aerem asportaverint, arbores in agris hortisque radicitus evulse-
rint, aut alias deformem in modum mutilaverint, sepes et mu-
nimenta hortorum prostraverint, everterint, commoverint.

Eodem anno die 23. Junii vespere duabus ante occasum solis Ein Creutz
horis non procul a sole, qui iam supra horizontem ascen- am Himmel
derat, conspiciebatur in coelo crux nigricans, sex circiter ulnas gesehen.
longa, sed non usque adeo lata. Conspecta ea fuit non qui-
dem a multis, sed tamen fide dignis. Neque et in Germania
multum fuit aestimata, quod miracula assiduitate vilesce-
re nunc soleant, & mundus talia signa pro vanis spectaculis
habeat. Exitus securitatis proximus est.

Eodem anno die 14. Julii circa 3. p. m. in platea [illegible]- Brand
terana in curiae familia, tum fusci cameris [illegible], incendio in d. Weber
perit Nicolai Hoffmanni Cursorii domus, cum vicinis aedibus gassen.
utrinque adiacentibus. Incendium ideo fuit periculosius, quod non
solum nocturnum fuit, ne simul vicinum S. Petri templum
& pons qui Nissae stratus est, quae iam flammam conceperat,
corriperetur, sed etiam ne totum suburbium periclitaretur,
quod iam structura ignis & flamma a ventis varie impulsa
& tecta ex aestu aridiora corripientes, circiter quinquagin-
ta domos conata erant incendere.

1603. Brunst. Annus 1603 infestus fuit crebrioribus incendiis, quae cum alibi tam urbes & pagos exustos in cineres redegerunt, tum hanc et urbem aliquoties adorta sunt, tanta cum atrocitate, tamque tristi facie, ut metus fuerit ne plane illa in ignes consideret. Periculosiora incendia fuerunt illa, 1. quod in postica aedium parte Petri Jonae in platea fratrum, 2. in vicinis aedibus Davidis Köberi infe-re frumentario, 3. in Joachimi Corneri brasiatorio ad portam S. Nicolai exorta sunt, quae ut fuerunt periculosiora & tamen sine magna clade abierunt, ita maiorem habemus causam DEO pro clementi protectione agendi gratias.

Groß Hagelwetter sampt einem nächtlichen Regenbogen. Eodem anno nocte sequente diem 20 Augusti circa mediam noctem surgit tempestas cum fulminibus & tonitruum fragore horribilis, iaciens globos grandinis ad instar ovorum columbinorum magnitudine, quae passim in fenestris orbes vitreos miserabili spectaculo confregerunt. Inter illa tristia signa simul apparet Iris ex refractione radiorum lunae, quae tum non procul aberat ab oppositione nata, quasi DEUS inter iram suam signa ipsius proposita, simul videretur piis & Deum timentibus signum gratiae proponere ne desperent, sed in media et ira eum clementem futurum certi forent.

1605. Comet. Anno 1605 Cometa luxit, in Octobri praecedentis anni incensus. Spectatus est ille a vigilantibus tantum & mane surgentibus, idcirco qui nunquam orientem solem salutant, & quibus miracula assiduitate vilescunt, ne eum non vidisse aut observasse dici possent, omnino nullum Cometam apparuisse contenderunt.

Brunst. Eodem anno subiectis ignibus Nicolai Schlosseri villa ante portam Marianam incendio & penitus deflagrat d. 24. Februar. hora 3. p.m. Incendiarius putatus fuisse quidam servus, qui olim Schlosserio servisset, cui cum aliquanto a-

De horum incendiorum autoribus vide annum 1616.

gri fecisset hiis, non potuit conquiescere bilem donec hoc
facto ulcisceretur. Tanta fuit hominis pertinacia, et cum
Tobiam Cobergs exulem & sine tecto vagantem recepisset, tu[illegible]
villam incenderet, atque ita pro uno exiguo commisso geminum
incendium immitteret.

Eodem anno die 27. Junij hora 3. p.m. cum coelum planissimum esset, subito coorta est tempestas cum magnis fulminum fragoribus mixta, & ferit turrim Monasterij, sed sine damno nisi quod de cuspide illius trabis, de qua campana pendet, particula fuit abrasa. Vngewitter schlegt in münchsthurm.

1606.

Anno 1606 die 18. Augusti paulo ante crepusculum vespertinum venit Gorlicium (nam alibi nihil tale animadversum) magnum agmen muscarum magnitudine excedens muscas usitatas, sed plane albas, ut inter volandum flocos nivees repraesentare viderentur. Sunt qui putarunt natas illas fuisse ex frumento ex tam multorum dierum caloris & humiditatis vicissitudine contaminato in agris putrefacto; cui rei argumento est, quod corpuscula omnino formam frumenti, quod secale dicimus, referrent, nisi quod alae aliquanto essent longiores. Pauperiem nullam intulerunt vel agris vel vitibus nascentibus, ut factum est cum anno 1542 locustae in Silesiam involarent, sicut nec tam magna nostrorum infectorum fuit multitudo. Weisse fliegen.

1607.

Anno 1607. lata fuit vel potius post annos 30 repetita lex sumptuaria, hoc est, quanto quisque ex civibus sumptu sponsalia adornare, nuptias celebrare, baptismum liberis conferre, funerum solennitates exequi & vestire debeat. Praelecta est haec legum promulgatio a Notario publico Georgio Vtlmanno in curia die 7. Februarij. Weltliche gesetze.

Eodem anno turris monasterij tanta magnificentia, ut cum alijs Münch thurm.

in hac urbe turribus facile certare posse videatur, instauratur. Nam 18 ulnis altius illa fuit educta, pro nudo apice inauratum globum & petasum, pro tecto ex fissili lapide plumbeum, pro una campana geminas accepit, ut earum altera mane convocaret Scholam, vesperi portas clauderet, altera horas distingueret. Turris diruti caepta est 12 Martij, Globus affixus est 3. Aprilis.

Rosen der zeit vor, [illegible]. Eodem anno inverso naturae ordine mense Augusti & Septembri secundum floruerunt, quae infausta funesta pestilentia huius, qua 83 homines Gorlitij periere.

Comet. Eodem anno Cometa luxit. Visus ille fuit in fine Septembris & principio Octobris in signo librae, Scorpij & initio Sagittarij post Solis occasum.

1608.

Strenger kalter [illegible]. Anno 1608 tanta nivis nivium hac rigida ac diuturna hyeme decidit, ut non flocci sed montes nivei decidisse viderentur.

1609.

Grosser Wasserschaden. Anno 1609. die 31. Julij Neissae cataclysmus immane ac infandum detrimentum intulit agris, sessis frugibus, arboribus, sepibus, molendinis, earumque rotis violentia fluminis correptis ac confractis.

1610.

Grosser Sturm und Wasser. Anno 1610. die 20. Januarij subito exorta ventorum magnae vis et rabies eo furoris impetu, ut arbores evelleret, sepes everteret, tecta aedificiorum disjiceret. Inundationes quoque vehementi eluvione furientes plurima damna urbi, finitimisque locis intulerunt.

Neue Siechheuser aufm Kirchhoff. Eodem anno 8 post ferias paschales die iussu Senatus incepta sunt aedificari tria habitacula in coemiterio ad D. Nicolai, in quibus degerent illi, qui contagio pestilenti infecti erant.

Eodem anno die ♄ Quadragesimae unicam novam iucunditatis 28 ex Coriariorum tribu in carcerem abrepti sunt. die 20 Maij omnes dimissi ea conditione, ut vocati se domui sisterent, 17. Augusti tota tribus in Senatum convocata & priores Tribuni juramentum de novo praestare coacti sunt.

Brauer alle ein gestellt.

Eodem anno mola chartaria, quae anno praecedente extruere in pago Moÿss incepta, ea circa festum Trinitatis confecta est.

Papier Mühle.

Eodem anno capta instaurari turris curiae refecta tabulatis, trabibus & columnis & hypocausto vigilis.

Rathsthurm angerichtet.

Eodem anno d. 25. Julij & sequenti 26. Gorlicium veniebant mille milites a Bohemiae Statibus collecti, qui eodem 26. Julij erant lustrandi, quod tamen fuit impeditum. Sequenti die 27. Julij Tribuni militum in Senatum ire, utque milites in aedes singulas distribuerentur rogarunt. Senatus id recusans in pagos vicinos eosdem distribuit: postea 3. Augusti edicto imperatorio Budissinam ire jussi, partim in pagum Witgenaw dimissi sunt, donec de die locoque lustrationis certum aliquid statueretur: partim in pagum Marienthal & reliquos Monachorum Lubani subiectos pagos fuerunt distributi. Hi vero in pagos civitatis, Senatusque excurrentes misellos rusticos vexarunt graviter. 18. Septembr. edicto Caesareo Budissinam convocati stipendiis satis exiguis persolutis dimissi sunt.

Soldaten kommen nach Görlitz.

Eodem anno 3. Augusti vigiles singulis portis Senatus consulto dati, nova vero vigilia addita est, quibus singulis diebus tres argentei numerantur. Insuper et diebus Dominicis & festis tempore inter conciones excubitores positi sunt, electi e tribubus viri viginti, quorum decem curiae quoque adsistunt. Clausae quoque inter conciones portae fuerunt.

Wacht bestellt.

[illegible] gehalten. Eodem etiam anno mercatus anni [illegible] Senatus decreto fuerunt dilata.

1611.

Neue Wacht angestellt. Anno 1611. d. 1. Martij Senatus constituit, ut cuiusque portae sex armati (ex militibus Passaviensibus qui in urbem Pragam impetum fecerant) adessent, et duo nocte dieque in turri Curiae excubarent. Die 8. Martij constitutum est ut singulis portis quatuor excubitores, singulis turribus et portae, illam suburbij partem quam appellant die [illegible] spectanti, bini [illegible]. porta nova clandestinis [illegible]. Insuper et in suburbijs de portis exterioribus excubiae agebantur.

Musterung. Ijsdem diebus et hospites et patres familias singuli, praesentibus Consulibus, Praetore, duobus notarijs et aliis ordinis Senatorij, lustrati sunt, et in quatuor ordines, pro ratione urbis in quatuor partes distributae, distincti sunt: quorum primus Nicolai in pomoerio Nicolai, secundus in pomoerio Reichenbachensi, tertius in pomoerio D. genitricis, quartus in pomoerio Nicolai convenit. Hos singulos, necessum erat, esse instructos aut bombarda oblonga aut musqueta.

Die 9. Martij octo tormenta in pomoerio lignario explosa et reparata sunt a quodam textore Caspare Geuth, ad id opus a Senatu conducto, milite caetera exercitato.

Die 10 Martij incolae suburbiorum praesentibus Consulibus, Senatoribus, et Notarijs lustrati sunt; ijsque et praefecti tribuni et Decuriones.

Die 22. Martij inquilini universi lustrati sunt spectantibus Consulibus, Senatoribus et Notarijs. Viduae et etiam ancillae non ministrantes iussu Senatus in sui locum armare et sistere aliquem sunt coactae.

Die 19. Aprilis incolae et cives omnes tam in urbe quam

extra eam habitantes in pecuarium, tympano & vexillis
educti fuerunt, pars Reichenbachensis usa est vexillo coeruleo
& flavo, altera ad D. Genitricem rubeo & flavo, tertia ad
Nissam nigro & flavo, quarta ad D. Nicolaum albo
& flavo.

Eodem anno d. 14. post Pascha Pons Hoterang c lapi- Steinerne
dibus extructus de novo fuit refectus circa Pentecostes festa. Hoterbrücke.

Eodem anno d. 21. Maij milites Budissinae & alijs in locis Soldaten
conscripti, postquam Budissinae † mensem fuissent, partim kommen nach
Sittaviam & Laubam profecti fuerunt, partim Gorlicij man- Görlitz.
serunt, fere duorum, & in civium aedes distributi fuerunt.
Die 26 Maij ijdem milites Budissinam, Lobavium &ca,
militum profecti fuerunt.

Eodem anno die 8 Septembr. Matthias, secunda feria König
Pentecostes coronatus, Rex Bohemiae Budissina Gorlicium Matthias
venit, civitate tota a platea Nissensi usque ad villam kompt nach
Joachimi Richteri in ordines distributa, quem e regio- Görlitz.
ne villae Andreae Richteri Senatus excepit, die 9. Septembr.
idem Rex Soraviam abijt.

Eodem anno die 14 Xbris Matthias Rex Bohemiae König hält
Viennae nuptias celebrat cum Anna Archiducissa Hochzeit.
Austriae.

1612.

Anno 1612 d. 20 Jan. Imperator Rudolphus II mane o- Kayser
bijt, in cuius locum die 13. Junij Matthias Hungariae † und ein
& Bohemiae Rex Francofurti ad Moenum Rex & ander er-
Imperator Romanorum a Principibus electoribus eligitur wehlet.
& in templo D. Bartholomaei coronatus. NB.

Eodem anno die 28 Xbr. insolita & stupenda vento- Groß
rum rabies exorta est, qua magnam partem tecti arci Wind.

NB. Hoc etiam anno pons portae Reichenbachensis Reichen-
c lapidibus de novo extructus & confectus fuit. bacher Brücke gebauet.

in templo Petrino avulsit; in aedibus ibi Organistae tectum diruit; in Stibneri horto domum totam evertit; ut & Nosocomium in Coemiterio ad D. Nicolai; & arbores innumeras radicibus ex[t]ra- in singulis hortis circa urbem evulsit; denique infinita damna aedificiis, parietibus, tectis intulit.

1613. Groß Ungewitter. Anno 1613. die 25 Maij horrenda tempestas hic exorta est cum coruscationibus, tonitruis. Grando cecidit insolita, et quidem in locis magnitudine nucis iuglandis, earumque fuit et tam stupenda series, qualis nemini umquam visa fuit. etiam post triduum grandines in plateis iacuerunt. Damnum inde ingens segetibus in agris, arboribus, aedificiis, & fenestris vitreis.

Pest. Eodem anno mense Junio pestis in hac urbe grassari coepit, & sequentes menses, usque ad hyemem perduravit, multosque homines misere iugulavit.

Groß Gewässer. Eodem anno die 11 Julij Nissa fuit inundata ex assiduis pluviis tanta, ut molendinis, aedificiis, in pratis & campis iuxta ripas ingens damnum attulerit.

1614. Drey Ungewitter an einem tag. Anno 1614 die 27. Maij tres habuimus tempestates cum crebris coruscationibus & fulminibus. 1. hora 2. ante meridiem. 2. hora 2. p. m. 3. vesperi hora 7. Nullum tamen segetibus vel aedificiis intulere damnum.

1615. Kein Ungewitter und dürr Sommer. Anno 1615. fere nihil de tempestatibus & coruscationibus sensimus. cum tamen alibi magnas fuit edita strages. Magna fuit aquarum penuria, adeo ut multi fluvioli exaruerint, & mola multae conquieverint, earumque usus nullus fuerit. Tandem d. 24. 25. 26. [...] largissimae deciderunt pluviae ut inde Nissa supra mediocritatem intumuerit.

Schnee und Frost. Eodem anno d. 14. Maij adhuc tam nivis quam gelu &

& quidem satis acri habitus, sine magno tamen viridium nascentium damno.

Hoc et anno molendinum quod vulgo gratiae vocatum te & prius debilibus columnis constabat, solutum & sic satis sublime redactum est: pariete anteriore in summam altitudinem, ut et tecto ipso lateribus erecto. — Mühle anders gebawet.

1616.

Anno 1616 circa initium anni liquefactae nives satis grandem provocarunt Albis eluvionem, sine singulari tamen damno. Postea cum a 9. usque ad 10 Jan. aeris constitutio fuisset mitissima & quasi verna; tandem die 17. Jan. secuta est frigoris asperitas, quantam nemo facile meminit: adeo ut non pauci inter vias frigore enecti perhiberentur. Duravit hoc asperrimum frigus usque ad 27. Januar. ubi quidem remisit nonnihil. Sed paulo post iterum coepit esse intensissimum, & secuta est copiosissima nivium seges. Duravit haec aeris περίοδος usque in mensem Februarii, circa ☿ d. 14. de saevitia sua nonnihil remisit. — Groß wasser, und grosse kälte.

Apparuerunt d. 22. Jan. circa horam 9 & 10 a.m. parelia cum singulari iride, quae dorsum obvertebat ad meridiem, cornua ad septentrionem. Nothi Soles tantam habebant claritatem, ut verum Solem pene adaequarent. — Dreÿ ☉ und ein Regenbogen.

Hac postea d. 9. Februarii vespere secuta sunt tonitrua cum quidem coelum serenum et sudum esset. — Donner im Februar.

Eodem anno die 10 Januar. Pragae Caesaris coniunx Anna Austriaca coronata & inaugurata est in Reginam Bohemiae. Faxit DEUS ut haec coronatio his regionibus sit fausta & salutaris. — Kaiserin in Böhmen gekrönet.

Supra anno 1605 de duplici incendio consignatum videbit lector. Horum incendiorum autores demum post undecennium hoc ipso anno iusta DEI vindicta ad poenam abripiunt. Ita, — Mordbrenner kommen ein.

cendiarius n. 11 furto alteri surreptum equum Glogoviae in-
carceratus & quaestioni vel torturae subjectus, non modo hoc
primum incendium a se procuratum, confessus est, sed et alia
facinora enormia & auditu horrenda se patrasse professus.
Is igitur Glogovia huc non paucis stipatus militibus mense Februario
adductus est. Quia vero inter alia dixerat, se a vetula quadam
ad hoc facinus instigatum et impulsum esse, & ista in vicinia
pago Hohenkirchen adducta, & examini subjecta in tortura
aegre, quasi nolente & sagam impediente Diabolo, tandem
confessa est: aedes se Tobiae Kober incendisse. Vetula
die 24. Martii primum capite truncata, postea rogo impo-
sita cremata fuit. Incendiarius postea die 28. Aprilis idem
supplicium subiit.

Heisser und dürrer Sommer.

Habuimus et hoc anno aestatem adeo siccam, ut nemo homi-
num sui similem viderit. Nam fere ab ipso Pentecostes festo,
quod tunc celebratum circa finem Maii, usque ad initium
Augusti, nulla omnino deciderunt pluvia. Hinc magna
omnium frugum & leguminum secuta est sterilitas vel
penuria, cum res ex terra nascentes ab immenso solis
aestu quasi aduruerentur & exsiccarentur, nec tantum segetes
aestivae damnum paterentur, verum et prata & pascua gra-
minibus privarentur, & ita miseris jumentis stramine ciba-
endum erat. In multis etiam locis nullus fuit molarum
usus, cum multi rivi & torrentes ita erant exsiccati,
ut ne unica aquae guttula reliqua esset. Quo factum est
ut multi ultra 3 vel 4 milliaria molas quaerere cogerentur,
ut vix aegre farinam impetrare possent. Aurigis etiam
in Bohemiam tendentibus & equos potare volentibus, aqua fuit
pecunia comparanda. Tristis ubique fuit per agros & campos
rerum facies, singularis misertum est jumentorum, quae nihil

ferè siliquis porcorum esitaverunt, unde non pauca ex fame & siti
perierunt. Circa initium Augusti decidebant imbres pluviae,
sed tenuiores & rariores, quam ut ea damnum resarcire
potuerint, quod continua ista siccitas rebus nascentibus attulit.
Et quia Albis tum non satis aquae molis praebere potuit, mag-
nam homines passim senserunt panis penuriam, itaut ferè
quotidie per aliquod tempus circa vesperam apud nullum
ex pistoribus buccella panis inveniretur, cum tamen magistra-
tus communitati prospexisset, ut pistores singulis diebus 30.
modios ad conficiendos panes insumerent. De leguminibus ni-
hil haberi potuit, unde factum, ut mechanici graviter di-
ctam penuriam conquesti fuerint, nescientes unde familiam susten-
tare deberent.

Eodem anno die 7. Septembr. inchoatum est certamen ludi, Land
earum in arte iaculandi balistis ad volucres, & bombardis ad ſchießen
tres aves instar Turcarum efformatas & effigiatas, quod
satis splendide & magnifice per duas septimanas celebra-
tum est. Ad hoc autem vocati sunt aliquot Barones, Nobiles,
Personae aliquot primariae & civitates numero 123. Advene-
runt autem hic peregrini 120. Gorlicenses fuerunt 19. Ita
fuerunt omnes numero 139. Affixa fuerunt avicula 3.
Prima erat alba, quae Regi βραβεῖον attulit 50 Taleros
Caesareos. Altera lutea, 60 Taleros. Tertia rubra, 70.
Taleros. De prima si quis articulum telo deiiciat accipit,
Primum talerum unum, de altera 2. de tertia 3. Porro
sclopetariis propositi fuerunt tres aves eiusdem imaginis &
formae, quae instar Janitzari alicuius Turcici efformati fuerunt.
Is qui cum pluribus globis traiecisset, praemium erant 40.
Taleri integri. Qui vero globo suo proximus cordi fuit,

tis βγαλβιον fuerunt 20 Taleri integri. Fuit & longa porticus
erecta, ex qua omnis generis κειμήλια suspensa fuerunt. Hanc
confrondit ipse quidam & ista impetravit. Est & porta vetulis
vestis pellicea, pro calceorum, et alia non magni pretij consti-
tuta, ob quae cursum ipsis contendendum fuit.

1617. Warmer winter. Sommer warm. Anno 1617 Hyems fuit tolerabilis, Non enim sensimus frigus
nimium, & nives et fuerunt rariores. Segetes igitur nihil dam-
ni passae sunt. Pluvias tempore verno et aestivo habuimus sa-
tis frequentes & quotidianas ferè, nec tamen nimias ut
nonnullis videbatur. Unde fruges omnis generis exceptis pomis
et cerasis, nonnullis et piris, tam feliciter & tam ube-
rrimè ubique proveneront: ut horrea ad recipiendas eas
minus erant capacia.

Korn fand... De singulis quartis modij nostrates
partibus, provenerunt singula sexagena manipulorum, id est
ut nos efferimus vulgò, ein ieder viertel korn hatt im
gelinde ein schock garben, id quod prius in his locis non
fuit factum nec auditum. Atque ita larga & liberali fru-
gum provisione compensavit DEUS, quod priori anno decurta-
verat & denegaverat.

Theuer Zeites. Prius tamen maxima fame & annonae caritate labo-
ratum fuit, quae in tantum excreverit, ut modius farris ve-
niret 7 marcis Gorlicensibus, quod nunquam in his locis
factum ullus meminerit mortalium. Multi homines aliis
locorum fame mortui sunt. Multi reperti qui fame
perierunt, habentes gramina herbas & radices in fau-
cibus.

Wolfeil... Remisit tamen circa finem mensis Julij ista an-
nona charitas, ita ut altera septimana modius farris
venierit tribus marcis, cum priori septimana pretium modij
fuisset 7 marcae: imò altera hebdomade venierit modius

in praesidiis Misnensibus, vel et unica nocte Gorlicensi, ut factum die 13. & 17 Augusti. Unde apparet insignis DEI providentia & commiseratio.

Eodem anno die 7. Maij (qui erat Dnica Exaudi) incendium fortuitum excitatum est hora 6. p.m. in aedibus pistoris dicti, atque in der Hellen (nomen plateae est) ut nos vocamus. Quia vero adhuc dies erat & quidem Dominicus, quo mechanici ab operis suis feriari solent, ab accurrentibus & strenue satagentibus mature sopitum est, ut unicum saltem tectum secundariae conflagraverit, flammisque absumtum sit. — Brand in der Hellen.

Eodem anno die 29 Junij Pragae in Regem Bohemiae coronatur Ferdinandus Archidux Austriae, qui die 2 Octobr. adhuc inter horam 6 & 7., cum gloriosa, in qua fuit, comitatu Gorlicium curru vectus, inter sonos satis frequentes, quarum supra centum fuerunt. A die 2 usque ad diem quintum 5. Octobr. erat hic substitit. — Unser König kompt nach Görlitz.

Eodem anno die 13. Octobr. circa finem concionis antemeridianae incendium in domo Pannificum, in qua illi suos conventus habere solent, excitatum est, idque ex negligentia Aurigae & ejus familiae, qui illam nunc inhabitant. Mentem percussit, licet fuit incendium, quam terribile & ingravescens, cum sub primaria fieret concione, cui tota fere interesse civitas. Ipsum tamen incendium DEI opere mature sopitum fuit. — Feuer kompt aus.

Circa hoc et tempus veteris templi Petri Paulini fornices, fuerunt convulsi, fornices artificiose & affabre elaborati, circa Baptisterium. Sed primus de secto lapide constructum & nonnihil in sublime erectum est pavimentum, ita ut priores scalae lapideae, quae prius extabant, sint sis — Register mit dem Taufstein.

mul inclusae in novum pavimentum. Cancelli etiam ipsi picturis,
ut et parietes, de quibus aliquot statua sublatae sunt, colore
vario & vermiculato instar tapetorum sunt exornati: adeo
ut opus hoc non sine delectatione possit aspici.

Newer Brodt Kegel

Eodem et anno mense Decembri ignes isti, qui ante aedes ci-
vium excitabantur, qui cerevisiam secundariam venalem ha-
berent, omnino abrogati & sublati sunt: ubi indigna fu-
erant, quibus in locis secundaria ista cerevisia venalis prosta-
ret, in eorum locum surrogatae sunt pyramides candidi
coloris, formae & quantitatis (non ut dictum est coloris)
similes iis, quibus venalis cerevisia intimatur.

Newe Deutsche Schulen.

Circa hoc et tempus Senatus privatas Scholas omnes,
quae hactenus multis in locis frequentari passim sunt solitae,
abrogavit, decrevitque ut eae omnes coniungerentur in una do-
mo publica, quam Typographus antea inhabitavit, postha-
ec una tantum Schola celebraretur: ad quam vero destinati
sunt tres Collegae: et haec pro pueris qui Germanice legere
scribere et Arithmeticam addiscere vellent. Idem factum
et cum puellis, quibus assignatae sunt duae matronae, quarum
institutione posthac illae, in certa quadam domo, uterentur.
Duravit ast tantum quadriennium. Nam 1621 circa hye-
mem rursum desiit.

1618.

Kalter Winter.

Anno 1618. Hyemis initia sine singulari vel intenso ex-
ierunt frigore: ideoque satis fuerunt tolerabilia. Sed mox
à Calendis Januarijs usque ad 7. Februarij frigus fuit in-
tensissimum & rigidissimum, tolerandum fere illi, quidam
te biennium habuerant. Nam et de aqua fontana val-
de laboratum fuit, cum varijs in locis canales subterranei
prae frigore dissilirent, & lympha illa in glaciem concresceret.

Atque effecto canaliūm magno labori & sudori fuit, aliquam saltem Aquam conservare integram & fluidam. Duravit hoc frigus, quod paululum tamen remiserat, fere usque ad Martium, ubi aura cepit fieri tepidior. Glacies quâ Albis concreta erat sensim à Sole concocta & devorata est, ideoque nec ponti, nec aggeri, nec molitrinis aliquid damni dedit. Aprilem habuimus aliquanto inclementiorem, in quo & largae nives deciderunt & rarò nox una abiit, quâ non frigore & gelu omnia horruerint, idque duravit usque in Maium, ubi aura cepit fieri mitior, ut arbores, sed tardè tamen, flores extrudere possent.

Interim tanta fuit annonae vilitas, ut modius farris inter dum grossis Misnicis vel 16 vel 14. vel 12. imò etiam, ut nonnulli sunt experti, 10 venierit. Tam subitò dextra illa Excelsi annonae charitatem mutavit & mitigavit, ut omnibus ea res esset admirationi. DEUS & in posterum nobis prospiciat. Wolfeile Zeitt.

Hoc etiam anno ob motus Bohemicos exstructa fuerunt apud nos armilustria, ut ita cives ad omnem eventum, si quae fortè irruptiones fierent parati & armati essent. Musterung.

Eodem anno die 31. Augusti mane circa horam 3. fulmine tacta est domus sub curia, in qua solent excubias agere vigiles. Wetter schlag ein.

Eodem anno die 4. Novemb. vespere animadversum est incendium in ponte Misnensi: quod quomodo vel unde extiterit nec dum sciri potest. Sed maturè restinctum fuit. Meißner brücke brennet.

Eodem et anno circa initium Decembris ingens Cometa apparuit, qui caudam porrexit versus occidentem. Comet.

Kayserin †. Circa finem et hu(jus) anni, nempe die 14. Xbr. Imperatrix ex aqua inter cutem obijt.

1619.

Kayser †. Anno 1619. 20 Martij Imperator Imperatricem subsecutus est & Viennae ex Apoplexia obijt, in ei(us) locum die 31 Augusti e-lectus est Ferdinandus II. Rex Hungariae & Bohemiae.

Wacht bestellet. Eodem anno die 17. Junij propter metum hostilium ex Bohemia in has terras excursionum, vigilia nova ad oer urbis sunt constituta partes: quarum dux & praefectus fuit Gottfridus Schneider homo litteratus & ex familia primaria oriundus.

Röhrkasten und Säule verneuert. Eodem anno mense Augusto cisterna lapidea in foro rursum picturis & varijs coloribus illustrata, inprimis statua illa gran-dis gigantis, insignia imperij & alia exhibentis. Item colum-na illa q ascendentibus in curiam est ad laevam, & cui im-posita est, in lapidem incisa, imago Justitiae, variegatis om-nisq generis coloribus ut & auro & argento renovata & exor-nata est.

Newer König. Eodem anno Status Regni Bohemiae & unitarum provincia-rum Ferdinandum, Regem quidem coronatum, sed tamen non-dum in regale solium collocatum, unanimi consensu regno dis-turbarunt eumq repudiarunt. in ejus locum Regem sibi eli-gerunt Fridericum Comitem Palatinum Rheni & Electorem, qui die 4. Novembr. solenniter singulari magnificentia & more prius non usitato in Regem Bohemiae coronatus: die vero 7. Novembr. ipsius et Conjunx, Regis Angliae filia, partim ad modum eiusmodi pari magnificentia Corona reg-ia insignita fuit.

Volk zu Ross und Fuß geworben. Eodem et anno Provincia ista Hexapolitana superioris Lusatiae die 31. Decembr. ꝑ Tympani sonitum collegit & ꝑ conscripsit milites, & quidem in omnem eventum: cum

ab Electore Saxoniae, qui rebus Ferdinandi favebat, non,
nihil periculi metuerent.
Anno 1620. Hyems satis fuit frigida & quidem demum post | Kalter
ferias Nativitatis frigus fuit asperrimum: circa tamen festum | Winter. 1620.
conversionis Pauli nonnihil de suo rigore & vehementia re-
misit; quam tamen pauli post tempore Quadragesimae re-
sumpsit.
Eodem anno die 10 Martij inter horam 3 & 4. p.m. Fri- | König
dericus Rex Bohemiae ex Silesia, a civibus pro more satis | kompt nach
exceptus solenniter. Adduxit et suum fratrem Ludovicum | Görlitz.
Comitem Palatinum Rheni. Curru splendido, pannis Attalicis
rubris preciosis ornato, urbem ingressus est. Et pernocta-
vit is in Curia; altero die circa horam 12 Zittaviam
versus abijt, postquam prius templum Petrinum lustrasset: quod
ipsi ob structurae elegantiam supra modum placuit.
Eodem anno die 26. Aprilis ad singulas urbis portas vigi- | Newe
lia diurna est disposita: quas obierunt cives ex singu- | Wache
lis domibus ordine evocati, terniq; ipsis singulis destinati ad | bestellt.
quamlibet portam adhibiti sunt, qui in ista, in qua porta
sita est, urbis parte habitant. Nulli vero licuit alium
in suum locum substituere. Coeptum est et vesperi aliquanto
maturius signum dari: quod monet habitantes extra ur-
bem de claudendis iam portis: cum pericula ab hostium
incursionibus & alenti indies ingravescere viderentur. Quia
vero vigiliae istae negligenter fecerunt suum officium, die
25. Julij rursum illis generalis exactor & inspector
constitutus Gottfridus Schultzius, qui illis et prius praefectus erat.
Quod hactenus nostra Lusatia de Electoris Saxoniae appa- | Churfürst
ratu bellico metuit, id tandem magno suo malo experta est. | felt in die
Lausnitz.

Nam cruento bello hanc nostram invasit regionem: obsedit Bu-
dissinam valido exercitu in quartam usque septimanam, stre-
nuis Budissinensibus animose & fortiter se et urbem de-
fendentibus. Quia vero copiae subsidiariae, ut conventum e-
rat, auxilio obsessis non venirent: & ipsa urbs iam non
tantum crebris tormentorum ictibus graviter quassata, sed
etiam ignibus, qui quasi inter in urbem coniiciebantur, immani-
ter & horrendum in modum deformata & prope in ci-
neres redacta esset: praesidiarii, vitam & fortunas pacti,
Bautzen eingenommen. 5. Octobr. Electori urbem dediderunt. quorum ipsorum virtute &
fortitudine, quam in tuenda urbe maxime ostendissent, collau-
data, eos dimisit salvos et incolumes: uno saltem ex
ducibus in custodia retento. Satis quidem mature advenit
Marggraff von Jägern, Dorff kompt ins Läger. Marchio Brandenburgensis Johannes Georgius Dux Carno-
viensis in Silesia, cum nonnullis copiis a Rege missus,
magno die 9. Septembr. quotidie et alia advolarunt &
confluxerunt copiae: ut multa fuit collecta militum millia:
sed nihil omnibus actum tantorum impensis operum. Interim
tamen urbem nostram & circum iacentes pagos misere divexa-
runt ipsi isti milites, quibus omnibus, magno cum incolarum
damno & dolore, cibus usque ad satietatem fuit subminis-
trandus. Et vero nostri defensores, nostri fuerunt devo-
ratores.
Junge König kompt nach Görlitz. Eodem anno die 16. Septembr. Regis nostri filius primoge-
nitus, Rex Bohemiae iam tum designatus, puer sexennis, e-
quo vectus urbem hanc nostram ingressus est: & duas hic
commoratus fuit noctes: postea in Marchiam abiit, inde Ham-
burgum, ut inde in Angliam ad Avum traiiceret.

Eodem anno Marchio ut tamen aliquid ageret, mox altera septimana, post suum adventum, cœpit exstruere in monte Parochiano vallum vel munitionem aliquot millium capacem: in quo exstruendo subditi & rustici ex vicinis oppidulis et pagis evocati, una cum nostris civibus operæ adhibiti sunt: quorum quotidie supra mille, humum effodiendo et congerendo laboraverunt. — Neue Schantze auf dem Pfarrberge.

Eodem tempore Marchio in novo foro prope ædes Fabricianas patibulum erexit: ut et ligneam machinam instar Asini fabrefactam, cum dorsum acuminatum: ut in eam collocentur ii, quorum delicta fuerunt aliquanto mitiora, nec mox ipsa morte digna. — Neuer Galgen und Esel.

Eodem anno die 17. Septembr. à Statibus Ducatus Gorlicensis Regi Bohemiæ in Curia nostra Homagium præstitum est, Marchione, nomine Regis, primum curante. — Huldigung.

Circa hoc tempus Pons qui in platea Heterana de consilio Marchionis directus est, quod ex eo periculum urbi immineret. — Hinterbrücke abgeworffen.

Die 13. Octobr. ejusdem anni in nostro Parnasso ingens pertica erigitur ligni transversis utrinque, instar scalarum, extantibus: ut milites præsidiarii (quorum 50 noctu & interdiu ibi excubias agere in posterum debebant) in ipsius summum fastigium ascendere, & irruptiones hostiles inde prospicere, & per certa indicia reliquis significare queant. — Landskrone besetzt.

Die 18. Octobr. Marchio in renovato D. Annæ templo primam sibi haberi concionem curavit à Concionatore suo castrensi. In eodem templo d. 20 Decembr. fractio panis iuxta ritum Reformatorum celebrata fuit. — Zu S. Annen gepredigt, auch fractio panis gehalten.

Churfürst nimbt Lausitz ein, biß auf die Lobau.

Interea Saxo inquam grassatus & totam inferiorem Lusatiam
nemine resistente vel prohibente in deditionem accipit. Ado-
ritur et Lobaviam namque nullo negocio capit. Iamque im-
minebat nostrae Gorlicio, a qua tamen, fortasse militaris Marchi-
onis copias veritus abstinuit. Multi sunt in ea sententia, Electo-
rem si mox, altero post occupatam Budissinam die, victorem exer-
citum ad nostra adduxisset moenia, hac nostra urbe certo
certius potiturum fuisse. Marchio non contra movit sese.
& fama est, Ordines Silesiae ipsi interdixisse Saxoni ne
quid hostile contra Saxonem moliretur, nec illum irrita-
ret aut lacesseret. Ita Silesij, nostri vicini, nostram hanc
regiunculam rapinis et direptionibus exposuerunt & obie-
cerunt: ut ita periculum & malum belli a suis finibus
averterent.

Schlesier loß klag, ken. [illegible]

Newe kranckheit.

Milites hic secum advexerunt novum morbi genus, similem mor-
bo Ungarico: et Kdubeny a Medicis dictum: accessit etiam
apud nonnullos angina: qua multi sunt extincti. Hoc n.
morbi genere 5 mensium spacio supra 600 mortales ab-
repti sunt ex incolis, militibus non annumeratis. Remisit
ea lues nonnihil sequenti anno circa finem Martij:
nec tamen ita conquievit, quin reliquiae aliquae remanerent.
Multa coniugum paria paucarum horarum vel dierum
intervallo, sublata sunt, orphanis atque viduis re-
manentibus et ex morbo isto convalescentibus.

Königen wird geschlagen und Prage eingenommen.

Eodem anno die 8 Novembr. ad Pragam male pugnatum
est. Exercitus enim Regis subito fugatus est. Rex ipse
cum Regina & nonnullis proceribus fuga sibi consulere ne-
cesse habuit, et inde in Silesiam salvus evasit: inde in
Marchiam, postea in regionem Brunsvicensem & civitates Han-

struxerat se continuit, ubi collectis novas struxit copias. Quid ab eo sit effectum dies docebit. Ipse et Praga, regni metropolis, sese hosti dedidit.

1621.

Anno 1621. d. 30. Januar. Legati ex Lusatia et Silesia Dresdam ad Electorem missi, ad transigendum cum Electore Saxoniae, quo ipsius interpositione & intercessione a Ferdinando Imperatore impetrent offensionis & defectionis veniam, Ita ut eis reddant obedientiam. Id quod et impetrarunt, & post confectam pacem d. 8. Martij domum redierunt. — Legaten nach Dreßden. Laußnitz wieder unter Ferdinand.

Circa finem Januarij & initium Februarij, post coelum hactenus satis incertum & pluviosum, tam acre, inauditum & insolitum frigus coepit, quantum antea fuisse nemo fere meminit. Idque ita increbuit, ut in omnibus fere aedibus, in quibus aqua fontana in aquaeductus, ad necessarios rei domesticae usus & alendos pisces, exceptis, frigore tam horrendo aqua illa obriguerit & fluere desierit. Sensit et frigore isto, quia in omnibus fere cistis lapideis, una et altera excepta, alioqui ita maxima fuit aquae penuria. — Große Kälte.

Eodem anno die 27. Februarij Marchio tandem castra movit. & cum universo exercitu hinc Laubam, inde Leobergam & in Silesiam abijt, & quidem sine damno & noxa, severe interdictis direptionibus & rapinis quas quantum ferventi inter milites huic urbi interminati fuerant. — Marggraff Zeucht mit dem Volck ab.

Eodem ~~mense~~ anno die 22 Martij duo vexilla militum Saxonicorum in Praesidium urbis advenerunt, quorum tamen maxima pars fuit satis misera, famelica & lacera. Ista duo vexilla dicuntur constare militibus 300. — 2 Fendlin Sächsisch volck.

Die 10 Julij in horto quodam non procul a patibulo, a- — Wasser Schlagstain.

dis Martini Preüssij horarum, p.m. fulmine tacta: illicò conflagrarunt. Eodem tempore & die maxima pars pagi Hohen Kirch, incendio periit.

Churfürst kombt nach Görlitz.
Die 28. Julij Ser. Elector Saxoniae Johannes Georgius inter 2. & 3. horam p.m. equo vectus satis splendide hanc nostram urbem ingressus est: et hic commoratus est usque ad 1. Aug. ☉ quo ipso hora 1. p.m. hinc Laubam versus abiit. Dum hic fuit saepius urbem obequitavit, omniaque loca ut et ipsum templum cum campanis perlustravit.

Daß eine Standarte Soldaten zeucht ab.
Die 9. Augusti vexillum alterum ex nostra urbe in Silesiam contra Marchionem abducta est: cui accesserunt & nonnulla alia vexilla, quae per nos iter habuerunt. et iam dicuntur Sweidnicij in praesidijs esse.

Neißbrücke will einfallen.
Pons Nissensis longo satis tempore ex eo latere, quo aggerem respicit, visus est fieri declivior & demissior & quasi minitari ruinam, & tamen de reficienda ruina parum solliciti fuerunt. Cum igitur hiatus iste indies magis magisque patesceret, & pons ipse d. 23. Julij iam iam corruiturus videretur.. nec currus amplius sine summo periculo traduci possent.. serio tandem de remedio cogitatum est. Cum igitur lapides, quibus pons iste stratus est, removerentur. et quidem circa eam partem, quae hiabat, deprehensum est, ingentem trabem putredine consumptam & abscissam esse, adeo ut ruina pontis certo certius metuenda fuisset.. nisi mature isti in tempore occursum fuisset. Fulcris igitur & stabilimentis ruina interim fuit sustentanda.. et currus iterum per pontem tuto incedere possent, donec ista vorago & hiatus plene instaurata fuere.

Schantze eingerissen.
Die 6. Septemb. munitio illa vel vallum à Marchione in

monte Parochiano superiori anno extructum, rursus ab imis fundamentis dirui coeptum est, adiuvantibus incolis universis & singulis.

Elector Saxoniae hic rediit die 17. [10] Octobr. ☉, inde die tertio post Vratislaviam abiit ad suscipiendum Ferdinandi Imp. tanquam Regis Bohemiae, nomine homagium; quo utcunque confecto iterum hic venit d. 2. Decembr. ♃ cumque duas noctes hic commoratus esset, tandem 4. Decembr. ♂ recta Dresdam perrexit.

Churfürst kompt ab und zu.

Die 20 Novembr. tandem Electoris Saxoniae milites reliqui ex hac urbe educti & in Silesiam ad obsidendum Glogoviam missi sunt.

Das ander Fendlein zeucht ab.

Circa hoc tempus Gorlicenses ab Imperatore impetrarunt privilegium, ut iterum per aliquod tempus peculiarem cuderent monetam, facto initio a nummulis 9, 1 & 2 nummorum, les Misnenses valerent. Et hoc initium incidit in diem 13. Decembr.

Zu Görlitz wird gemüntzt.

Senatus etiam cum videret annonae charitatem indies fieri maiorem & graviorem, & frumentorum precia in immensum crescere: idque propter propolas, qui catervatim hic frumentum omnis generis coemunt, et in alia loca, non sine enormi, sibi foenore distrahunt & divendunt: duas perticas cum pistrilis stramineis in utroque foro die 16. Decembr. erigi curavit: ut sint signum eiusmodi propolis, abstinendum ipsis esse a coemptione mercium, donec cives & incolae sufficienter sibi de illis prospexerint.

Schöpfstücke auffgestellt.

Pons Hoterans qui ante annum iussu Marchionis destructus, rursum instauratus, septimana Natalem Christi proximam praecedente.

Hoter brücke wird gebauet.

Große Kälte. Hoc ipso tempore cepit frigus intensissimum, quod duravit per
ferias Natalitias usque ad festum trium Regum. Fuit tam
acre & horridum, ut in nonnullis cistis lapideis, aqua fon-
tana frigore cuncta perierit.
Große Theurung. Antequam hunc annum finiamus, posteris nostris referenda
est, annonae caritas stupenda, maioribus nostris inaudita
& inusitata. Nam circa finem anni modius tritici venit
10 taleris, farris 8 marcis, hordei 6 marcis; avena
4 marcis. Quo etiam alia merces in quovis genere vitae
opificiorum & mercaturae, adeo excreverunt, ut pleraque
venirent quadruplo aut quintuplo maiores, quam ante
semestre coempta fuerint.
1622 Harter Winter. Annus 1622. cepit ab asperrimo gelu, et frigus hoc prio-
ris anni frigori non praeferendum, tamen conferendum me-
rito erit. Idque ipso die Thomae, ut dictum est, cepit & du-
ravit sine intermissione usque ad diem 11. Februarij.
Neue Görlitzer Müntze. Circa initium etiam huius anni tandem prodijt nova moneta
Gorlicensis, scilicet grossi, quorum valor fuit 3 crucife-
rorum. Nummi dimidium valentes cruciferum. & minu-
ti nummi, quorum 4 unum valent cruciferum.
Groß Wasser und der Neiß-Thor offen sein der. Eodem anno die 24. Februarij maxima fuit Nissae inun-
datio. Et hoc ipso die cum mane aperirentur porta Nisse-
sis, compertum est duas pontis Nissensis portas sponte
patuisse, non sine singulari aliquo omine. Constanter
et affirmatur non longo intervallo post idem denuo fu-
isse factum.
Scheffel zersprung. Eodem etiam anno d. 18. Maij mensura illa lapidea, quae
publice in foro frumentario ad domum in qua merces pon-

devantes, prostat, quod usus est in admetiendo frumento, hasta rupta in aliquot frusta dissiluit. Nec hoc sine sinistro aliquo omine. Sed nos ista videmus, & contemnimus eiusmodi portenta, instar Hierosolymitanorum sub[illegible] dies furientes.

Die 21. Maij pluvia cecidit, quae in nonnullis locis, praesertim circa paludes, visa est colorem & speciem sulphuris referre.

Schwefel regen.

Circa hoc et tempus stupendissima fuit annonae caritas, modius farris emptus fuit 10 vel 11. thaleris, hordei 10. marcis, avenae 5 thaleris, modius tritici 15. thaleris. Carnes quoque summo pretio venierunt. Posterior pars carnis vitulinae venit 4 fl. agnus ovillus 2 fl. Porcus quem saginari coepit. 40.50. vel pluribus fl. Bos, vacca 100 vel 130 et 150 fl. Imo pretia carnium adhuc quotidie crescunt. Idem fit cum vino, quod sic. Rhenani olla, ut vocat venit 3 fl. Hispanici 4 fl. Malvatici 5 fl. Aliarum et rerum pretia sunt infinita. Una panni vilissimi, quod antea pretium fuit vel 9 vel ad summum 12 crucigerorum, venditur 2½ fl. Par calceorum 4. etiam 5. fl. Ocrearum 10. iam 15 fl. Unde igitur nos sustentabimus? unde vivemus? unde vestiemur? Tu DEUS solus haec mutare potes, media humana non apparent.

Grosse Tewrung.

Circa natalitia Christi modius farris emptus fuit 20 thaleris hordei 16 thaleris, avenae 10 thal. modius tritici 24 thaleris. Eodem et tempore valor monetae maxime crevit, et valet iam Ungaricus aureus 21 thal. Joachimicus 13. thal.

Ut etiam aliquid de valore monetae, quae hoc tempore usitatus est, addamus: sciendum valorem monetae ab an. 1620. sursum crevisse, et iam Ungaricum aureum valere 20 fl. Rhenensem 15 vel 16 fl. Joachimicum insignem 11 fl. Electoris novi thaleri, vulgo dicti Engelsthaler, [illegible] et Ferdinandi Imp. valent 5. fl. Regis Frid.

Müntze hoch gestiegen.

rici 4 K. Campenses et Swollenses 6 K. Grossi Angelici 1½ K.
Campenses 1 K. Grossiculi grösschel 4½ K. Nummulus Mis-
nicus valet dimidium argenteum. Sed quis potest recen-
sere omnes species. Tale nunc est nostrum seculum. quid
porro nobis futurum sit, solus novit DEUS.

Grosswasser und der Rosse ersäuffen.

Die 24. Junij iterum maxima fuit Misnae inundatio. quo
eodem die, tres Senatus equi, in Misnam potatum deducti
ex incuria aurigae temulenti, prope molam tritici vitorum
suffocati perierunt. Auriga iste vix ex periculo ab aliis
ereptus, incarceratus, postea urbe facessere jussus est.

Wieder grosswasser

Die 2. Julij altera item subsecuta fuit Misnae inundatio,
priori par vel et maior. Aquarum eluviones semper
aliqua calamitas sequitur.

Wetter schlägt ein.

Die 13. Julij fulmine tacta fuit posterior pars aedium
Martini Eilffmarckij in platea D. Nicolai, quod et su-
citum est incendium; in tempore tamen animadversum,
mature restinctum fuit.

Elbbrücke felt ein.

Superiori anno dictum est de ponte Misnensi, qui ruinam
minitari iam diu visus fuit. Pars at illa ruinosa ut,
cuius tigillis et trabibus fulcimenta fuit. interim per totam
tum hyemem, tum aestatem, nec de ponte redintegrando, vel
novo iugo ut vocant substituendo, aut ita ponte saltem tutius
conservando, cogitatum fuit, quod apud multos admirationem
ne non caveret, quo nimirum fieret, ut tantum aedificium
tam parvi fieret. Quare tandem factum est ut die 18.
Julij hora 8 ante m. media pars pontis, quam corrui-
turam suspicio minime fuit, magno cum fragore corru-
eret, secumque abriperet 8 homines et equum cum plaustro
simul. Sed tamen raro DEI beneficio, nemo ex iis periit,

sed singuli ut et equus praefecti mortis periculo sunt
erepti, extracti et conservati; quanquam nonnulli ex iis gra-
viter laesi et vulnerati fuerint, mortem tamen effugerunt
omnes. Nunc totum pontem demolitur Senatus, quem la-
pideum extruendum fama est. Constructus fuit pons iste
anno 1547. atque ita stetit annos 75. Interim observatus
Regulis. Ruinae aedificiorum publicorum sunt ominosa.
Hoc et anno mense Septembri magna apud nos fuit cere- Bier schenck
visiae penuria: adeo ut saepe per diem unum atque alterum in der Saltz
nulla ea in urbe venalis prostaret. Senatus ordinavit ut ali- kammer.
quot vasa nostratis illius liquoris & in Oenopolio & in pu-
blicis illis aedibus, in quibus alias Sal solet asservari &
vendi, die 3. Sept. venum proponerentur. Metreta qualis
solet usurpari in Oenopolio venit 4½ crucigeris. Con-
stitutum et fuit die 6. Septembr. ut si quis ex praetoribus
paganis vas cerevisiae emere & avehere vellet, prius id
non impetraret, quam sex medimnos hordei secum ad-
vexisset. Sorte postea illud hordeum inter cives distri-
butum est, ut inde coquerent cerevisiam, quo beneficio tan-
tum ii cives sorte delecti frui potuerunt. Plus enim
de hordeo allatum in urbem tum non fuit, nec post etiam.
Die 4. Octobr. eod. anno in platea Jacobaea extra ur- Brandt.
bem domus & horreum in horto Davidis Winckleri
pellionis incendio conflagravit. Causam incendii &
flammae praebuit linum a socru ipsius negligentius &
incautius tractatum. Damnum aestimatur supra 400 fl.
Incendium fuit circa hor. 8. a. m.
Eod. anno d. 3. Decembr. coniecti demum sunt in car- Tumult.
cerem quidam ex turbulentis opificibus, qui d. 11. August.

impetum fecerunt in domum cuiusdam mercatricis castren-
sis, vxor | Marckotendorin, & pellionis cujusdam hortum
ex quibus caseos, butyrum & alia nonnulla prædati
sunt. mulieri quoq; vulnus inflixerunt: pellionemq;
suum indignis modis tractarunt. Inter hos antesignan-
ni fuerunt quidam aurularius vel sutinarius, Bartolo-
mæus Lindener, & alter quidam faber lignarius: ter-
tius pannifex. Multi quoq; alij sunt vocati in jus &
examinati, qui fere omnes fuerunt de fece & sordi-
bus vulgi, quos fama obscura recondit. Tandem
Freyer Brodt Marckt. hæc res effecit, ut Senatus nolens volens concederet
& indulgeret libertatem cuilibet in Vrbem adve-
hendi & vendendi panes. Sed huic rei certus fuit
constitutus terminus: qui tamen invitis, & summa re-
repugnantibus pistoribus, iterum & iterum prorogatus
fuerit. Tenacitas & sordes Rusticorum huic rei
causam præbuerunt, qui aliquot septimanas ab
advectione frumenti abstinuerunt & Civibus quasi
insultarunt. Tam insolens res est equitem rustico.

1623. Winter. Anno 1623. Hyems fuit tolerabilis. Nec tamen
adeo intensum habuimus frigus: nec tam diu id
duravit: ut superioribus annis factum est. Mense
Februario decidit ingens nivium copia, sed sine
gelu atrociori. Credo ego, DEUM imprimis habi-
isse rationem pauperum: qui lignis & omni rerum
necessariarum destituti sunt copia: ne scilicet frigore
perirent, si ipsis fame contabescendum erat.

Eodem anno die 25. Februar. vespere hora 7. in cœ-
meterio ad D. Nicolai, versus Occidentem magna
pars muri, iam diu fatiscens, sed nullis, ex incuria
& incogitantia, suffulta fulcris aut columnis, corruit:
cuius ruinæ longitudo supra 60 aut 70 ulnas exten-
ditur. Quid at hæc ruina secum sit allatura
eventus ostendet.

Ungew... mitten Kirchhof gefallen.

De tumultu quem nonnulli mechanici excitarunt, supe-
riori anno dictum est: & quod tres præcipui ex istis
doctores, qui fuerunt quasi faces & tubæ seditio-
nis, fuerint coniecti in carcerem. His hoc anno
quartus fuit additus, panifex quidam: cui hactenus
parcitum fuit, quod minus recte valeret. Porro d.
28. Martij alij 15 incarcerantur hanc ipsam ob
caussam: ex quibus fuerunt omnes qui opifices. Ita
criminum quod dissolutio non aufertur. Tandem
res cum seditiosis illis eum habuit exitum: ut præ-
cipui & quasi doctores ex illis sint relegati, alter
in exilium, & quidam in decennium: reliqui veró
de pecunia solverunt mulctam, quilibet 200 thaleros.
Factum id est 4. Maij & 3 Junij. Elaboratum est ex-
torres apud Electorem obnixe orarent restitutionem:
nondum tamen aliquid, cum hæc scriberemus, impetrarunt.

Ibron aufruhr angesetzt

Straffe der Tumultuanten.

Die 14. April. qui erat dies Soteriorum, ut vocatur, non,
ut cum populus catervatim in templum confluerent, in

Creutzzeichen und ☉.

Sole exoriente visa sunt pila aliquot circa Solem discurrere, Solem et interdum penetrare. Sol ipse per aeras visus est quasi tenebrosa nebecula obductus. Prodigium hoc nonnullis fuit admirationi & terrori; nonnullis, quae rara est severitas, contemptui, asseverantibus, saepe id circa solem exorientem fieri solere. Neque miracula assiduitate vilescunt.

Dem Chur-fürsten wird gehuldiget. Die 13. Junij Electori Saxoniae ab Ordinibus Lusatiae Homagium Budissinae praestitum est; ipso Electore ibi praesente. Idem & in nostra Urbe a Civibus et opificibus in Curia factum d. 27. Jul. praesentibus duobus Capitaneis Budissinensi & Gorlicensi, Adolpho & Sigismundo de Gersdorffijs, Electoris Commissarijs. Ita nunc Elector his terris praeest nomine & jure hypothecae ut vocant.

Wetter schlegt ein. Die 4 Julij circa hor. 3 & 4. pomerid. domus vigiliarum sub Curia iterum fulmine vel tacta vel afflata est.

Musterung. Die 12. Julij quanta fuit in Urbe armilustrium: cum id fieri vellet Elector, ut ita Cives ad omnem casum parati essent: cum de adventu & irruptione Cosacorum in Silesiam parum laeta nunciarentur.

Umbgeschlagen. Mense 7bri Imperator & Xbri Silesiae Ordines per tympani sonitum collegerunt milites ad reprimendas hostiles Transsylvani in Hungariam & Moraviam incursiones: sed pauci admodum & rari fuerunt, qui in hanc

asscriti militiam vellent, suaq deserverent & profiterentur
nomina. Silesij & Bohemi valde sibi metuerant simili-
ter tunc cum haec scriberemus nondum aliqd damni
senserant. Quid sequenti anno cum utrisq, imo et no-
biscum futurum sit, eventus & ipse dies docebunt.

Die 10 & 14 Xbr. mandata Electoris Saxoniae pu- Müntz ordnung.
blice hic affixa sunt de coërcenda & restringenda mo-
netae luxurie. Constitutum igitur est in istis diplo-
(Schreckenberger [illegible])
matibus: ut drimus Joachimicus, esset 24 arg non
autem novorum sed veterum, quae multis annis u-
surpatorum. Grossi Silesiaci, quorum valor hacte-
nus fuerat 48. cruciferorum, circumcisi sunt ita
ut nunc tantum tres crucigeros valeant. Grossi
Gorlicenses ita in angustum sunt coarctati, ita, ut
cum unius valor antea esset 3 crucigeri: iam uni-
cum tantum obulum valeant: ut sex pro uno cru-
cifero, 18 4 argenteo veniant. Grossi Misnenses
& Saxonici, alij item, quorum valor hactenus fuit
vel 8 vel 4 arg (quos vocamus Pappsame) fere
penitus abrogati & exterminati sunt: ut omnem
nunc subterfugiant usum & conspectum. Taleri
Misnenses, qui vulgo dicuntur Angelici & prius
singuli valuerunt 5 taleris, ita coërciti sunt, ut
unius pretium tantum 8 arg fuerint, et nunc tales tres
taleros Imperiali uno veniant.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

SLUB
Wir führen Wissen.

MARCHIONES LUSA-
tiæ à condito Gorlicio usque ad annum præsentem.

1. **Sobieslaus** Dux Bohemiæ & Marchio Lusatiæ conditor Gorlicij ☉ Fe- bri 1140.
2. **Vladislaus** II. Rex Bohemiæ & Marchio Lusatiæ ☉ 1174.
3. **Fridericus** Vladislai filius mortuus in exilio.
4. **Sobieslaus** II Sobieslai I. filius ☉ in exilio.
5. **Cunradus** II. Dux Bohemiæ, Znoijmensis & Lusatiæ ☉ peste. 1195.
6. **Wenceslaus** Sobieslai I. filius Dux Bohemiæ & Marchio Lusatiæ regnat menses 3.
7. **Primislaus** Vladislai II. filius Dux Bohemiæ & Marchio Lusatiæ.
8. **Henricus** Dux Bohemiæ & Lusatiæ Marchio.
9. **Vladislaus** III regnat menses. F. postea Moraviæ Dux.
10. **Primislaus** Vladislai II filius iterum Dux Bohemiæ & Marchio Lusatiæ. Rex deinde Bohemiæ coronatus à Philippo Suevo Imp. 1200. ☉ 1230. Bohemi hunc appellavêrunt Ottogarum.
11. **Wenceslaus** Ottogarus Primislai filius Dux Bohemiæ & Marchio Lusatiæ, ☉ 1253. 23. Septembr.
12. **Otto** Pius Marchio Brandeburg. & Lusatiæ hic enim Wenceslao gener fuit, & Marchionatum Lusatiæ ab eo dotis loco accepit, ☉ 1267.
13. **Otto** Longus, filius Ottonis Pij, Marchio Brandeburg. & Lusatiæ ☉ 1298.
14. **Hermannus** Pij nepos ☉ 1308.
15. **Johannes** illustris Pij pronepos ☉ 1315.
16. **Woldemarus** cognomento Der Pilgram Marchio Brandeburg. & Lusatiæ ultimus ex hac familia. ☉ 1319.
17. **Henricus** Dux Fürstenberg & Jauer. Marchio Lusatiæ, [fit ad annum 1329.] ☉ 1347.
18. **Johannes** Lucius, Henrici VII. Imp. filius, Dux Lucemburg. Rex Bohemiæ & Marchio Lusatiæ, occubuit in prælio in Gallia d. 27. Aug. 1346.
19. **Carolus** IV. Imp. Joh. filius, Rex Bohemiæ. ☉ 1378. d. 29 Xbr.

20. Johannes nepos Regis Johannis Marchio Lusatiae & Brandeburg. ☉1395.

21. Wenceslaus ignavus, frater Johannis Imp. Rom. Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1419.

22. Sigismundus, frater Wenceslai, Imp. Rom. Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1437. 8. Xbr.

23. Albertus Austriacus, gener Sigismundi Imp. Imp. Rom. Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉ 1439. 27. Octob.

24. Ladislaus Posthumus filius Alberti Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1457. 23. 9br. aet. 18.

25. Georgius de Podiebrath Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1471. 22. Martij.

26. Matthias Hunniades Rex Bohemiae contra Georgium electus ☉1490. d. 4. April.

27. Vladislaus Jagello, Casimiri Regis Poloniae filius, Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉ d. 28. Aug. 1516. NB.

29. Ferdinandus Imp. Caroli V. frater Maximiliani I. Imp. filius, Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1564. d. 25. Julij.

30. Maximilianus II. Ferdinandi Imp. filius, Imp. Romanus Rex Bohemiae & Marchio Lusatiae ☉1576. d. 12. Octobr. Ratisbon.

NB. 28 Ludovicus, filius Vladislai, Rex Hungar. & Bohemiae ☉1526.

31. Rudolphus II. Imp. Maximiliani II Imp. filius, Rex Bohemiae Ungariae & Marchio Lusatiae ☉1612. mense Jan.

32. Matthias II. Imp. Maximiliani II. Imp. filius Rudolphi II. Imp. frater, Rex Hungariae & Bohemiae ☉1619.

33. Ferdinandus II. Caroli Archiducis Austriae filius, Imp. Rom. Rex Ungariae & Bohemiae, Lusatiae Marchio, electus anno 1619.

34. Fridericus V. Comes Palatinus Rheni & Elector, electus & coronatus in Regem Bohemiae contra Ferdinandum 1619, qui tamen 1620 praelio victus fugatus Ferdinandus II. imperium rursus arripuit.

35. Johannes Georgius Elector Saxoniae accepit Marchionatum iure ut vocant hypothecae, cui homagium praestitum est Budissinae a Statibus Lusatiae A.o 1623. d. 13. Junij.

PRAEFECTI LUSATIAE

Superioris.

Vlmannus ex Moneta Praefectus et administrator Budissinensis & Gorlicensis terrarum tempore Caroli IV. circa annum 1368.

Henricus Pflugius à Rottenstein Budissinensis & Gorlicensis advocatus Wenceslao regnante circa annum 1405.

Henricus Rosenbergius Hexapoli praefectus † obiit anno 1458.

Benedictus Colobratus Hexapoli praefectus tempore Georgii Regis.

Johannes de Wartenberg praefectus Hexapoli ⊙ 1464.

Fridericus I. Lignicensis Lusatiae Superioris praefectus circa annum 1471.

Stephanus Zapoliensis Cepusii Comes, pater Johannis Weidani Ungari, praefectus Hexapoli fuit anno 1476.

Johannes Episcopus Varadiensis circa annum 1481.

Georgius à Stein in praefectura utriusque Marchionatus circa annum 1486.

Sigismundus Wartenbergius Dominus in Tetschen circa annum 1490.

Sigismundus I. Casimiri Regis Poloniae filius à Vladislao fratre in Silesia et Lusatia locum tenens gradus et praefectus constitutus est an. 1504. Post hujus discessum à Lusatia receptus est iterum ibidem in his terris Sigismundus Wartenbergius Dominus in Tetschen.

Albertus Sternbergius successit Wartenbergio usque ad annum 1517.

Wilhelmus Zilenbergius in Rhonau electus an. 1517. Praefuit biennio.

Carolus Munsterbergensium & Olsnensium Princeps designatus anno 1519.

Sedislaus Zeveko Dux de Duba, Leipa & Reichenstadt praefectus an. 1526.

Christophorus Burggravius Dominus ... Conigsbergensium successit Sedislao ⊙ Budissinae in templo morte repentina.

Joachimus Slico Comes Passaviensis Dux Weissenkirch in Elenbogen et Slackenwerda ⊙ anno 1572.

Johannes Skirnitz † hoc anno praefectus est 1584.

Johannes Dittericus de Schöneich in Hermansdorff et Tzschernitz,

kowitz ſuit ab anno 1594 uſque
ad annum 1595.
Abrahamus Burggravius Donenſis hic,
ceſſit Tſchernobino, officium re-
ſignavit anno 1612.
Carolus Hannibal Burggravius Donen-
ſis ſucceſſit patri anno 1612.
reiectus anno 1620.
Joachimus Andreas Comes de Slick,
ſucceſſit Burggravio Donenſi an.
1620. quo, iuſſu Ferdinandi Re-
gis Bohemiae, anno 1621 decolla-
to, iterum receptus eſt Carolus
Hannibal Burggravius Donenſis.

CONSVLES GORlicenses

A.° Chri.

1297. Albertus.
1298. Petzoldus de Reichenbach.
1305. Berwich de Calw.
1306. Nickarus de Königshan.
1321. Petzoldus Werner.
1326. Martinus de Radeberg.
1332. Petrus de Moneta.
1346. Johannes de Reichenbach. I.
1347. Johannes de Reichenbach. II.
1350. Johannes Etzel.
1351. Vlmannus de Moneta. I.
1362. Vlmannus de Moneta. II.
1363. Johannes Weiber.
1378. Johannes Ermilrich.
1385. Nytsche auff der Eben.
1386. Nytsche Düntzel. I.
1390. Nytsche Düntzel. II.
1392. Vincentius Etzel. I.
1395. Vincentius Etzel. II.
1396. Niclas Ermilrich. I.
1399. Niclas Scheerschmid. I.
1400. Vincentius Etzel. III.
1401. Nicolaus Güntzel. III.
1402. Nicolaus Ermilrich. II.
1403. Jocoff Sleiffe. I.
1404. Nicolaus Scheerschmid. II.
1405. Bernhardus Canitz. I.

Nota anno 1406 circa festum Michaelis elect.

1406 Bartholomaeus Eberhard. I.

NB. Anno 1405. cepit annotari in Curia annui Consules, et fuit primus annotatus Bernhardus Canitz in festo S. Michaelis.

A.° Chri.

1407. Nicolaus Güntzel. IV.
1408. Bernhardus Canitz. II.
1409. Nicolaus Scheerschmid. III.
1410. Jacob Sleiffe. II.
1411. Nicolaus Maxen. I.
1412. Henricus Neuman. I.
1413. Nicolaus Ermilrich. III.
1414. Nicolaus Weißschreiber. I.
1415. Bernhardus Canitz. III.
1416. Nicolaus Lüdeke. I.
1417. Nicolaus Wyder. I.
1418. Bernhardus Canitz. IV.
1419. Nicolaus Ermilrich. IV.
1420. Nicolaus Wyder. II.
1421. Bernhardus Eberhard. II.
1422. Nicolaus Güntzel. V.
1423. Caspar Lolaw. I.
1424. Nicolaus Mariens. I.
1425. Hermannus Schultis. I.
1426. Wentzel von der Iglaw. I.
1427. Caspar Lolaw. II.
1428. Georgius Canitz. I.
1429. Petrus Cuntze. I.
1430. Paulus Kindengesser. I.
1431. Georgius Canitz. II.
1432. Matthias Geißeler. I.
1433. Laurentius Arnoldi. I.
1434. Petrus Kuntze. II.
1435. Petrus Tzschirnitz. I.
1436. Georgius Canitz. III.

A. Chri.	
1437.	Jacobus Güttman. I.
1438.	Gregorius Selige. I.
1439.	Petrus Tzschirwitz. II.
1440.	Georgius Canitz. IV.
1441.	Johannes Plotzel. I.
1442.	Jacobus Güttman. II. & post obitum eius Henricus Apotecarius. I.
1443.	Petrus Tzschirwitz. III.
1444.	Georgius Canitz. V.
1445.	Johannes Plotzel. II.
1446.	Gregorius Selige. II.
1447.	Henricus Apotecarius. II.
1448.	Urbanus Emrich. I.
1449.	Siffridus Goswyn. I.
1450.	Gregorius Selige. III.
1451.	Petrus Tzschirwitz. IV.
1452.	Urbanus Emrich. II.
1453.	Siffridus Goswyn. II.
1454.	Petrus Tzschirwitz. V.
1455.	Gregorius Selige. IV.
1456.	Urbanus Emrich. III.
1457.	Andreas Canitz. I.
1458.	Siffridus Goswyn. III.
1459.	Gregorius Selige. V.
1460.	Urbanus Emrich. IV.
1461.	Andreas Canitz. II.
1462.	Siffridus Goswyn. IV.
1463.	Gregorius Selige. VI.
1464.	Urbanus Emrich. V.
1465.	Andreas Canitz. III.
1466.	Seifridus Goswyn. V.
1467.	Gregorius Selige. VII.
1468.	Nicolaus Neuwirt. I.
1469.	Johan Beritt. I.

A. Chri.	
1470.	Seifridus Goswyn. VI.
1471.	Gregorius Selige. VIII.
1472.	Hans Berberstein. I.
1473.	Seifridus Goswyn. VII.
1474.	Johannes Frawenberg. I.
1475.	Hans Berberstein. II. Ulrici die Wenceslai Consul elect. Prius die Ægidij Consul electus.
1476.	Johannes Schneider. I.
1477.	Seifridus Goswyn. VIII dieser hatt keinen herschafft gehabt.
1478.	M. Johannes Frawenberg. II.
1479.	Johannes Berberstein. III.
1480.	Johannes Schneider. II.
1481.	Seifridus Goswyn. IX.
1482.	Petrus Waldaw. I.
1483.	Georgius Emrich. I.
1484.	Seifridus Goswyn. X. qui ob. Georgius Emrich in eius locum elect. II.
1485.	Nicolaus Brickner. I.
1486.	Johannes Kochel. I.
1487.	Johannes Büttner. I.
1488.	Georgius Emrich III.
1489.	Urbanus Schulner. I.
1490.	Johannes Büttner. II.
1491.	Michael Schwartze. I.
1492.	Johannes Kochel. II.
1493.	Nicolaus Mondenschein. I.
1494.	Georgius Emrich. IV.
1495.	Bernhardinus Meltzer. I.
1496.	Michael Schwartze. II.
1497.	Valentinus Schneider. I.

A. Chri.

1498. Georgius Emrich. V.
1499. Bernhardus Moltzer. II.
1500. Michael Schwartze. III.
1501. Valentinus Schneider. II.
1502. Georgius Emrich. VI.
1503. Bernhardus Moltzer. III.
1504. Michael Schwartze. IV.
1505. Valentinus Schneider III.
1506. Bernhardinus Moltzer. IV.
1507. Michael Schwartze. V.
1508. Bernhardus Moltzer. V.
1509. Matthias Rosenberg. I.
1510. Michael Schwartze. VI.
1511. Simon Hockner. I.
1512. Matthias Rosenberg. II.
1513. Simon Hockner. II.
1514. Michael Schwartze. VII.
1515. Franciscus Schneider. I.
1516. Matthias Rosenberg. III.
1517. Michael Schwartze. VIII.
1518. Franciscus Schneider. II.
1519. Petrus Tyle. I.
1520. Matthias Rosenberg. IV.
1521 Johannes Arnold. I.
Sed servato interim prio-
re ordine diximus anno
1522. 1522.
1523. Franciscus Schneider. III.
1524. Peter Tyle. II.
1525. Georg Rösler. I.
1526. Johannes Arnold. II.
1527. Peter Tyle. III.
1528. Franciscus Schneider. IV.
1529. Georg. Rösler. II.
1530. Peter Tyle. IV.

A. Chri.

1531. Franciscus Schneider. V.
1532. Georg. Rösler. III.
1533. Peter Tyle. V.
1534. Franciscus Schneider. VI.
1535. M. Johannes Hass. I.
1536. Georg. Rösler. IV.
1537. Franciscus Schneider. VII.
1538. Caspar Stürtzel. I.
1539. M. Johannes Hass. II.
1540. Johannes Thomanstadt. I.
1541. Franciscus Schneider. VIII.
1542 Caspar Stürtzel. II.
1543. M. Johannes Hass. III.
1544. Johannes Thomanstadt. II.
1545. Franciscus Schneider. IX.
1546. M. Jacobus Rösler. I.
1547. Franciscus Schneider. X.
1548.
1549. Franciscus Lindener. I.
1550.
1551. Michael Schmid. I.
1552.
1553.
1554.
1555. Valentinus Hass. I.
1556. Joachim Schmidt. I.
1557. Franciscus Linder. II.
1558. Michael Schmidt
1559. Valentinus Hass. II.
1560. Joachimus Schmidt. II.
1561. Franciscus Lindener. III.
1562. M. Petrus Scerler. I.
1563. Valentinus Richter. I.
1564. Joachimus Schmidt. III.
1565. Onophrius Schnitzer. I.

A. Chr.

1566. M. Petrus Scorler. II.
1567. Valentinus Ritsser. II.
1568. Joachimus Schmidt. IV.
1569. M. Georgius Ottman. I.
1570. Onophrius Schnitter. II.
1571. Valentinus Ritsser. III.
1572. Elias Moltzer. I.
1573. M. Georgius Ottman. II.
1574. Johannes Glich. I.
1575. Valentinus Ritsser. IV.
1576. Elias Moltzer. II.
1577. Georgius Ottman. III.
1578. Johannes Glich. II.
1579. Valentinus Ritsser. V.
1580. Elias Moltzer. III.
1581. M. Georgius Ottman. IV.
1582. Johannes Glich. III.
1583. Valentinus Ritsser. VI.
1584. Elias Moltzer. IV.
1585. M. Georgius Ottman. V.
1586. Johannes Glich. IV.
1587. Georgius Schmidt. I.
1588. Elias Moltzer. V.
1589. M. Georgius Ottman. VI.
1590. Georgius Schmidt. II.
1591. Elias Moltzer. VI.
1592. M. Bartholomæus Scultetus. I.
1593. Sebastian Hoffman. I.
1594. Alexander Schnitzer. I.
1595. Johan Wels I.V.D. I.
1596. M. Bartholomæus Scultetus. II.
1597. Sebastian Hoffman. II.
1598. Alexander Schnitzer. II.
1599. Melchior Steinberg. I.

A. Chr.

1600. M. Bartholomæus Scultetus. III.
1601. Sebastian Hoffman. III.
1602. M. David Rumlers. I.
1603. Melchior Steinberg. II.
1604. M. Bartholomæus Scultetus. IV.
1605. Johannes Glich. I.
1606. Tobias Schnitzer. I.
1607. Melchior Steinberg. III.
1608. M. Bartholomæus Scultetus. V.
1609. Johannes Glich. II.
1610. Bartholomæus Jacobi. I.
1611. Melchior Steinberg. IV.
1612. M. Bartholomæus Scultetus. VI.
1613. Johannes Glich. III.
1614. Bartholomæus Jacobi. II.
1615. Georgius Holdrich. I.
1616. David Tuchscherer I.V.D. I.
1617. Johannes Ewich C. P. E. A. & C. Lincens. I.
1618. Bartholomæus Jacobi. III.
1619. Henricus Ritsser. I.
1620. Johannes Ewich. II. repudiata electione D. D. Tuchscherers.
1621. David Tuchscherer I.V.D. II.
1622. Bartholomæus Jacobi. IV.
1623. Fridericus Schwotzig. I.
1624. Wolffgangus Stolberger. I.
1625. Wigandus Müller. I.
1626. Bartholomæus Jacobi. V.
1627. Fridericus Schwotzig. II.
1628. Wolffgangus Stolberg. II.
1629. Wigandus Müller. II.
1630. Bartholomæus Jacobi. VI.

SLUB
Wir führen Wissen.

A. Chr.			A. Chr.
1631.	Fridericus Schwartz.	III.	
1632.	Wolffgangus Stolberger.	III.	
1633.	Franciscus Förster.	I.	

PASTORES ECCLE-
siae Gorlicensis.

Leonhardus Canonicus Brunnensis ☉ 1374.

Johannes de Lübitz vixit anno 1386.

Henricus Rollius vixit anno 1409.

Johannes von Klitzelitz auff Syrenberg vixit circa annum 1423.

Petrus Kalde vixit circa annum 1439.

Henricus Steübe Decanus zu Goritz.

Vincentius Schönffheim M.D. vixit
\# circa annum 1454.

M. Hieronymus Schönffheim vixit circa annum 1476.

Johannes Behaim vixit circa an. 1489.

Martinus Fabri vixit circa an. 1508.

1. M. Franciscus Rupert ultimus Catholicae & primus reformatae Religionis Pastor, an. 1520.

2. M. Nicolaus Zeideler an. 1524. d. 18. April. Rupertus iterum.

3. Wolffgangus Süstel an. 1530.

M. Leonhardus Steinkirch an. 1539. ☉ 1544. 4.

M. Johannes Pitzstein an. 1544. 5.
1. Xbr. officio remotus est an. 1547. Süstelius iterum.

M. Ottmarus Epplinus. 6.

M. Casparus Windwein ... an. 7.
1561 Francofurdum ad Viadrum profectus est, ibique munere Diaconi functus est.

M. Samuel Jauch an. 1561. 8.
officio remotus est 1565.

Balthasarus Dietrich an. 1566. 9.
4. Octobr. ☉ 1595. d. 1. Sept.

M. Elias Dietrich filius Bal- 10.
thasari an. 1595. d. 10 Oct. ☉ 1608 d. 1. Mart.

Martinus Mollerus an. 1600 11.
d. 30. Julij. ☉ 1606. 2. Martij.

Gregorius Richterus an. 1606 12.
d. 6. Augusti.

Nicolaus Thomas an. 1624. d.

\# Petrus Bartholomaei Baccalaureus in Decretis an. 1460.

SLUB
Wir führen Wissen.

RECTORES SCHOLÆ Gorlicensis.

M. Peter postea factus Scabinus 1399.

Meister Baltzer Schulmeister ist an. 1420 auff † abgezogen.

Johannes Kastmeister.

M. Thomas Zungehaub. 1434.

Andreas Hübner Noriberg. 1439.

M. Martinus Häfener 1446.

M. Sigismundus.

M. Hieronymus Götting.

Petrus Eschlawer, q postmodum 1455. Notarius Vratislaviensis.

M. Johannes Frawenberg. vocatus 1462 a Baccalaureo Georgio Emrich.

M. Johannes Rosenhain 1465. intercedente Episcopo Diterico Misnensi

M. Johannes Schwabel auff Pfingst 1471 abgezogen.

M. Marcus Döring Secretarius Epi Theodorici Misnensis, ex commendatione Epi.

Petrus Schmaltz 1473.

M. Johannes Martini 1477.

M. Wolffgang Schindeler Elbogens. 1502.

M. Petrus Scherman 1498 abgezogen.

M. Sigismundus N. 1502. abgezogen.

M. Martinus de Mittweida gymnasiarcha Gorl. & D. Jöpner de Striga obierunt peste 1508.

M. Martinus Heintze 1509.

M. Thomas Spieß von Weida wird geurlaubet 1513. substituto M. Schindlero exulte.

M. Andreas Hübner.

M. Andreas Bütsner Gorl.

Franciscus Hertzberger.

M. Wolffgangus Zeiß. von Steyr 1520 auff Ostern angetretten an. 1522 auff Johan resigniert.

M. Antonius Pausius Vratislav. 1523.

M. Franciscus Hertzberger 1523. ante Pentecosten.

Valentinus Biberg.

Petrus Ribsen.

M. Georgius Tilenus die 9 post Trin. 1540. introductus praesente Trozendorfio.

M. Bartholomaeus Regilus.

M. Christophorus Lasius an. 1581.
M. Georgius Tilenus iterum.
M. Georgius Ottmannus Gorl. 1582.
M. Joachimus Lochman.
M. Ottmannus iterum.
M. Sebastianus Rösler Neuf, delis.
M. Petrus Vincentius Vratislav. primus Rector in monasterio.
M. Joachimus Meisterus Gorl. et Laurentius Ludovicus Leoberg. Siml.
M. Laurentius Ludovicus solus introductus curante M. Georgio Ottmanno in profesto Michaëlis an. 1584. ☉ 1594. d. 15. April.
M. Martinus Mylius 1594. resignavit an. 1608. ☉ 1611.
Casparus Dornavius M.D. Varisius introductus procurante Georgio Ludovico J.V.D. et Reip. Gorl. Syndico 1608 resignavit an. 1616.
M. Elias Cüchler P.L. introductus curante Gottfrido Ellich Reip. Gorl. Syndico an. 1616.

1563.

Von der Chur des Rathß.

Den Sontag vor der Chur soll man den Herren Predigern
vermanen und bitten lassen, den tag der Chur anzumelden, und
umb Gottes gnad und segen zu bitten.
Am Abende Egydii umb xii hor: beschickt der Burgermeister
allein die Schöppen, setzt sich mitt ihnen hinfür uber die Taffel,
und thuts ihnen vermelden, das die Zeitt der Chur vorhanden
sey, darumb die notturfft sein wolle, altem brauch nach sich
mit ihnen von den künfftigen Rathß personen,,, zu unterreden, und sollen von den die das vorigen, Rathß
gemein Jahres gesitzet haben, welche wiederumb, do sie nun ein personen
Jahr gefeyert, pflegen in den Rathß gekißt zu werden.
Und ist eine Person unter den Eltisten Herren, die ander unter
den Schöppen, und die dritte unter den Rathsmannen. So
pflegen auch drey handwerckß personen, so zuvor gefeyert,
wiederumb in Rath auch gekohren zu werden. Do aber einer
mehr unter denselben, mitt tode abgangen, müsten andere
aus denselben handwerck gekoren werden.
Und wan nun dieselben 6 Personen gekoren worden: so sagt
der Burgermeister.: dieweil nun die 6 feyrenden Rathsherrn,
seinn wiederumb in Rathß gekorn sein, so ist es breuchlig,
andere an ihre stelle, uff die gegenwertige Jahr, feyern zu
lassen. Und macht also bald dieselben namhafftig, als wie,
der eine Person aus den Eltisten Herren, eine aus den Schöppen,
und die dritte aus den Rathsmannen, und drey so auch auß
den handwergern diß vergangene Jahr gesessen haben.

Darnach zeigt er an, dieweil nun die 6 Personen geboren sein, und
Personen mangeln, so ist es breuchlich eine oder zwo Rathspersonen
auß der iungen Bürgerschafft mit zu kiesen, damit die iungen neben
den alten auffgezogen werden.
Und nennet also dann der Bürgermeister, etliche iunge Bürger 4.
oder 5. die er zur Rathsstelle tüchtig achtet, und kieset endlich
aus denselben allen, eine oder zwo, seinem verstande nach die am
tauglichsten. und sagt, wiewol dieser itzt vorgezelte junge Bürger, alle zu
Rathspersonen wol tüchtig, so achte ich doch diese zwo Personen
als N. N. darzu am tüchtigsten, aus Ursachen (welche ursachen er
etliche erzehlen mag) und schleust, daß er dieselbigen für seine
Person auff diß künfftige Jahr zum Rathe will gekorn haben.
Also dann werden die andern Herrn ihr gutbedüncken auch dazu,
Und wen sie also in der Wahle eintrechtig, so bleibt auff derse-
ben Wahl also darbey, und legt ihnen der Herr Bürgerm.
ein still schweigen auff, von diesen gekornen Rathspersonen
niemande meldung zuthun.
Also dann theilet der iüngste Schöppe das Schöppengeld auß, — Itzt wird es nicht gehalten.
daran den der Richter kein theil habt. Allein dem Notario
gibt man darvon zu vertrincken.
Auff den morgen umb vij uhr, gehet der h. Bürgermeister
mit den Eltisten dreyen Herren wieder auffs Rathhauß, und
setzt sich mit ihnen uber die förder taffel.
Also dann wird ein Herr nach dem andern in die Rathsstube
geholet, und iglichen befohlen, nach einem Herren, die in Ra-
the gesessen zu gehen, nach der ordnung wie sie zu Rathe
gesessen, und dem Thürsteher befohlen, um dieselben kom-
men, rein zu lassen. Also dann wenn sie kommen, so setzt sich
ein ieder an seine stelle, da er zuvor gesessen, Allein werden
die drey Personen aus den Handwergern, die zuvor gesessen haben,
nicht beschickt.

Vnd wan sie nun also gar sein, setzt sich der Bürgermeister zu
ihnen hinder tisch, vnd fragt wieder an von den Rathspersonen
thür zu reden, ob die zeit derselben vorhanden seÿe, vnd wan
es ihnen nicht gefiele, so wolle man dieselbige für die hand
nehmen.
Vnd proponirt also der Bürgermeister wie am vergangenen abend
geschehen, Leutlichen anzufahen zu kiesen, die dreÿ Raths Personen,
welche fern jahre gefeÿert haben. darnach auch die dreÿ Personen
aus handwergen, welche auch gefeÿert haben.
Vnd als dan so eine Person verstorben, oder sonst mangelte, ei-
ne oder zwo neue Personen, aus den iungen Bürgern, in aller
masse wie oben davon ist gemeldet worden.
Vnd wan nu solche Personen gekoren sind worden, so danckt der
Bürgermeister, den dreÿ nunfeÿrenden Rathspersonen ab, vnd
bitte, sie wolten desselben keine beschwer haben, vnd die feÿer
auff diß jahr auff sich nehmen, welche den ihnen zum besten
vnd mäniglich vom Rath auffgelegt worden, damit sie sich
auch etwas erquicken, vnd ihre haußnarung desto besser abwar-
ten möchten. Welche dan also mit mit danksagung daven
gehen.
Darnach lest man einen diener nach dem andern in die Raths-
stube, befiehlt ihnen der Bürgermeister: Gehe du hin zu diesen
herrn, bitte ihn herauff zu kommen, vnd gehe nicht von ihm,
du bringest ihn den mitte.
Vnd also fort, so viel dienern befehlende, so viel der newe,
gekornen Rathspersonen sein.
Vnd wird darnach der Stadtschreiber gefordert, welcher sich in
die Rathsstube beÿ die Thür setzet, vnd dem Thürsteher
befohlen, wan ein geforderter herr auß den newerwehlten kompt,
daß er anklopffen soll, als dan wird er vom Stadtschreiber ein-
gelaßen.

Und ſo er nun kompt, ſpricht der Bürgermeiſter zu ihme: Ihr ſeit auff
diß Jahr vom Rathe gekoren zu einem Rathsmanne, zu rahten
für arm und Reich, das der arme geſchützt werde für dem Reichen
und der Reiche für dem armen, wolt ihr denn alſo thun?
Entſchüldiget ſich als denn wie er wolle. D. ſpricht der Bür-
germeiſter, es iſt alſo im Rathe für gutts angeſehen.
Und iſt er zuvor auch im Rathe geweſt und einer aus den Schöp-
pen, ſoll er unter die fenſter neben die andern Schöppen ſitzen.
Iſt er aber ein newer oder auch ein alter Rathsman, ſo leſt
er ihn auff die Sydel ſitzen, und wird als denn ehe er nieder
ſitzt dem newen Rathsmanne (welcher zuvor im Rathe nicht
geſeſſen) der Eid vom Stadtſchreiber fürgeleſen, welchen er
alſo mit auffgereckten fingern volziehen muß.
Und wan alſo die newgekorenen Rathsperſonen alle kommen
ſein, ſpricht der Bürgermeiſter: Wir ſind nu alle, allein man
helt es an einem Häupt und fürgeher, wan es den Herrn
gefiele, wolten wir unter uns ein Häupt kieſen, welcher
diß Jahr unſer fürgeher und Bürgermeiſter ſein möchte.
Und bitten nun Herren aus den Schöppen, unter welchen denn
der einige, ſo Bürgermeiſter werden ſoll, auch einer ſein
muß, das ſie wolten bleiben ſitzen.
Stehet als denn mit den andern Herrn allen ins Gewelbe, und
hebt an zu ſagen.
Lieben Herren, dieweil die Rathskühr nu faſt vorbracht iſt,
biß auff den einigen, welcher unſer Häupt, fürgeher, und dieſer
Stadt Bürgermeiſter ſein ſoll. So ſind 3 oder 4 Herren
blieben ſitzen darunter ein iglicher zu einem Bürgermeiſter
wol tüchtig (und erfüllet nu einer iglichen verſtand, weiß-
heit und tugend) endtlich ſchlieſſende; wiewol er nicht al-

wissen künde, welchen er den andern der geschicklichkeit halben
fürziehen und fürsetzen solte: so welle er dich den N. für seine Per-
son zu einem Bürgermeister und Regenten auff dis Jahr erwehlet
und gekohren haben, aus ursachen (die er nur eine oder etliche er-
zehlen mag) das er etwas geübter denn die andern, item sey
er ein guter haußhalter, auch der zu reisen mag ge-
braucht werden.
Wirt welchem so die andern herren auch einstimmen (als denn
gemeiniglich geschicht) so gehet er mit den herren wieder auff
der Cammer, und tritt für die herren, welche sitzen. sind
blieben, sprechende: Wir haben uns mit einander verglichen,
und eintrechtig gewehlet, welcher unter Euch auff dis Jahr unser
haupt und Bürgermeister sein soll: Ist es Euer wille.
Sie antworten im darauff oder nicht, so spricht er: Ersamer
herr N.N. ihr seid auff dis Jahr vom Rathe, zu einem
Bürgermeister eintrechtig erwehlt und gekohren worden Ihr wollet
dasselbe Ampt gutwillig auff Euch nehmen: der Ewige
Gott wird gnade verleihen, das ihr dasselbe ohne schedliche
beschwer, fruchtbarlichen und nützlichen wandel verwalten mög.
darumb wir alle sampt den Ewigen Gott fleissig bitten
wollen.
Und er entschüldige sich denn so hoch wie er wolte: so spricht der
alte Bürgermeister, Es ist also im Rathe vor gut angesehen worden.
Als denn list ihme der Stadtschreiber auch seinen Eid für, do
er ihn zuvor nicht gethan. Welchen da er ihn vollzogen hat,
uberantwortet ihme der alte Bürgermeister. Das Siegel und
die Schlüssel zur Cammer, wünschet ihme glück, und bittet
ihn das er sich hinauff in des Bürgermeisters stelle setzen
wolte.

Und so er sich den hingesetzt, setzen sich die andern herren auch in
der ordnung wieder, und thutt sich darnach ein ieder gegen ihme be-
dancken, das er das Bürgermeister ampt auff sich genommen,
und erbeut sich ihme beystendig und behülfflich zu sein, nach sei-
nem vermügen und verstand.

Darauff Er der Newe Bürgermeister sich wiederumb gegen ihnen
bedanckt, und zeigt ihnen darnach an: Dieweil es ein alter
löblicher brauch sey, und auch die sache notdürfft erfordere,
den Allmechtigen Gott umb seine gnade und beystand an-
zurüffen, So wolt er gebeten haben, die herren wolten unbe-
schwert sein, mit zur Kirchen zu gehen: und alda den Allmech-
tigen Gott helffen umb beystand des h. Geistes anzurüffen.

Des Richters Chur.

Darnach nach Essens balde, lest der Newe Bürgermeister den
Ratstisch beschicken, und werden alsdan die Schöppen und Rats-
personen geordnet, wie sie nach einander gehen und sitzen
sollen, und sie sich darnach, wie sie vom Stadtschreiber ge-
lesen sind worden, gesatzt haben

So fahet der Newe Bürgermeister an von der Chur des newen
Richters meldung zu thun, sagend: Nach dem nu des Rats
Chur gehalten, so wolte auch von nöthen sein das Richter Ampt,
und warauff dis Jahr Richter sein solte, zu bestellen.
Folgende so es den herren nicht gefiele, so wolte man aus den
Schöppen 3 oder 4 sitzen lassen, und aus denselben einen Richter
kiesen. Als dan so es den herren allesampt also nicht gefellet,
bitt der Bürgermeister die 3 oder 4 Schöppen das sie wolten
sitzen bleiben, und gehet mit den andern herren in die
Kammer, und kiest den Richter in aller masse, wie man
den Bürgermeister gekoren hatt von den sitzenden Personen, von
einer iedern insonderheit, das sie alle tüglich darzu weren, zu reden.

hierdurch wolte er dessen Vr. nich sonderlichen bedencklichen ursachen
zu einem Richter auff dis Jahr geborn haben. Und wan die
andern herrn auch darein willigen, so gehen sie wieder in die
Rathsstuben, setzen sich zu allen zu rathe.
Und zeigt alsdan der Bürgermeister an, das der Neue Richter
gekorn sey, und zeigt solches denselbigen an, mit bitte das
Richter ampt unbeschwert auff sich nehmen. Und vermahnet den
Neuen Richter alsdan, das er bey den gerichten wolte fleis haben
dem armen recht mittheilen wolte als dem Reichen, sich unpar-
teyisch verhalten, die billigkeit in allen sachen ergehen lassen, wie
er den solches nicht anders werde zu thun wissen. Darauf befihlet
er dem alten Bürgermeister und den andern Eltisten herrn, neben
den andern verordenten Cämmerern, die Kammer, auff die-
selbe und derselben einnahme und ausgabe gutte achtung zu
geben, auch so viel möglich derselben aufkommen helffen machen
und lassen.
Nach dem bittet er die Schöppen wie sie nach einander sitzen,
das sie dem Richter beystendig und rättig sein wolten, und sich
guttwillig und unbeschwert in den Gerichts sachen finden lassen.
Welches also der proceß ist welcher auff heutte in wechslung des
Raths, des h. Bürgermeisters und Richters gehalten wird,
darnach man sich beykünfftig wird zu richten haben.

SLUB
Wir führen Wissen.

Msc
Msc. Dresd.
d 13

SLUB
Wir führen Wissen.

ichte
Anna
les
Gœrlic
E.3.35.

SLUB
Wir führen Wissen.